

Folkestreiken

er noe som ikke hører hjemme i det politiske hverdagsliv. En effektiv folkestreik vil innebære at hele folket med ganske få bestemte unntakelser legger ned sitt arbeid, at fabrikkene, verkstedene, jernbaner og sporveier og andre transportmidler stopper totalt, at alle private næringsdrivende forlater sitt arbeid, at de offentlige funksjonærer i stat og kommune ikke møter på sine kontorer, at kjøpmannen stenger sin butikk - slikt skjer ikke til hverdags. Bare i tider med den høyeste politiske ledning og spending vil folket føle det som en nødvendighet å foreta så radikale skritt. Nest vepnet opprør er folkestreiken det sterkeste våpen vi kan sette inn mot det tyske slaveri. Kan vi vente at vi i Norge skal oppleve slike forhold? Kan vi vente at vi ogang alle vil føle en alminnelig arbeidsnedleggning ikke bare som en nasjonal nødvendighet, men også som en personlig befrielse, som en tilfredsstillende av et lidenskapelig behov for personlig innsats? Vi for vår del er ikke i tvil om dette vil skje, og at det kan komme til å skje i nær fremtid. - Under inntrykket av den tyske motoffensiv på vestfronten, stilstanden i syd og den langvarige ro på østfrontens sentrale avsnitt har formodentlig en del slått seg til ro i den oppfatning at det ikke blir slut på krigen med det første. De innstiller seg på en langvarig seipining utover våren og sommeren. En ting skulle imidlertid disse årene ha lært oss, nemlig at scenene på det store krigsteater i Europa stadig skifter, og at det ofte skjer plutselig. Det samme gjelder de politiske forhold under den tyske okkupasjon her i landet. Derfor gjelder det at vi under ingen omstendigheter hengir oss til de falske forestillinger og tilbøyeligheter til passivitet som en relativ ro i øyeblikket lett kan fremkalle. Til enhver tid må vi være mentalt forberedt på de harde kamper som vi når som helst kan komme med i. Bare da vil vi kunne nytte ut alle muligheter til en seierrik kamp.

Hittil er folkestreik ikke blitt brukt som kampmiddel i Norge. Men i Danmark har det skjedd to ganger under ledelse av det danske frihetsråd. Begge ganger ble den proklamert som tidsbegrenset og gjennomført uten svikt. Under befrielsen av Paris gikk politiet til streik, og i Holland gikk jernbanefolkene til streik i samband med de alliertes militære aksjon i Arnheim-området. De politiske og strategiske omstendigheter skifter jo fra tid til tid og fra land til land, men det er all grunn til å bygge på forutsetningen om at vi her i Norge kan komme opp i liknende forhold. - Passivitet ovenfor overgrep fra tyskernes eller N.S.s side vil i enkelte tilfelle føre til politisk forråtnelse. Kan vi f. eks. passivt se på at tyskerne foretar omfattende deportasjoner av politiske fanger til Tyskland med fare for at det blir en ny Westphalen-katastrofe? Skal vi avfinne oss med at gisler i stort antall blir skutt? Svaret er gitt. Slikt finner vi oss ikke lenger i uten å gi vår protest det kraftigste uttrykk. Også i samband med militær storkamp i Norge er folkestreiken de våpenløse mest effektive kampmiddel mot tyskerne. I et gi-vent øyeblikk vil alle kluter måtte settes til - da får det hriste eller bære.

Som man vil huske ble det i høst sendt ut en redegjørelse gjennom den frie presse om folkestreiken som kampmiddel. I fire punkter ble følgende understreket:

- 1) Folkestreik vil bli proklamert av Hjemmefrontens ledelse.
- 2) Ordren utsendes gjennom den frie presse og over London radio.
- 3) Ingen må la seg rive med i aksjoner som ikke er satt i verk av Hjemmefrontens ledelse.
- 4) Forbered deg om mulig på den situasjon som oppstår når alle tilførsler stanser. Også vann, gass og elektrisitet kan bli avstengt i en kritisk situasjon.

Disse punkter har fremdeles sin fulle gyldighet. Enhver må legge seg den på sinne. - Det er klart at under en folkestreik vil tyskerne sette mest inn på å få fabriks- verksteds- og transportindustriens arbeidere tvunget tilbake til arbeidsplassene. Tyskerne er mest avhengig av det arbeid disse grupper yter. Derfor vil de komme forrest i ildlinjen. Kampens utfall vil i stor utstrekning være avhengig av om disse arbeidere holder mål. Når det virkelig røyner på, blir det således de som vil komme til å utgjøre hjemmefrontens elitesoldater. Det sier seg da også selv at det er denne befolkningsgruppe som må gjøre de alvorligste forberedelser i den tid som er igjen. En folkestreik lar seg jo ikke improvisere. De bestående illegale organisasjoner og forbindelseslinjer må utbygges med tanke på de spesielle forhold som folkestreiken selv skaper. Herunder må kravet om forsiktighet aldri svekkes. Men forberedelsene må gjøres nå. Den dag folkestreiken proklameres er det for sent. Om folkestreiken skal bli vellykket i en given situasjon er avhengig av den enkelte bedrifts innsett og den enkelte arbeiders kampkraft.

Krigsutviklingen i 1944 - et tilbakeblikk.

I mangel av krigerske triumfer, søkte både Hitler og Quisling i sine nytt-årstaler å oppmuntre sine tilhengere ved å peke på de økonomiske og derav følgende politiske vansker som gjør seg gjeldende i de tidligere okkuperte land. På tross av at alle mennesker vet at det er tyskerens utsugning under okkupasjonsårene og deres hensynsløse ødeleggelser under retrettene som er årsak til den nød som råder, påsto selvsagt disse sannhetsapostler at nøden utelukkende skyldes demokratisk-plutokratisk venstyre. Ellers hadde hverken Hitler eller Quisling andre "seirer" å peke på enn at deres regimer hadde overlevet 1944. Omsider er altså herrene blitt så vidt beskjedne at de renner over av takknemlighet for at de enda er i live. De søker trøst i at deres motstandere må vente noen måneder lenger enn beregnet med å nyte seierens frukter. Den feilregning som er forekommet på alliert hold når det gjelder krigens forløp er allikevel fullstendig bagatellmessig i forhold til den serie av feilbedømmelser som Hitler og Quisling har gjort seg skyldig i opp gjennom årene. Vi kunne uten vanske fylle hele P.F. med deres latterlige profetier. 8. november 1940 sa Hitler: "Den dag kommer snart til å opprinne da det ikke lenger finnes noen Churchill, men tyske ubåter skal det være mer enn nok av". Og 8. november 1941: "Den som har erobret alt fra Øst-Preussens grense til 10 km. fra Leningrad vil også innta selve byen. - Aldri før har et Rjemperike vært slått ned så fort som Russland denne gang". -- Slik kunne vi fortsette. I en hyldningsartikkel til Hitler ved nytt-årsskiftet skriver allikevel Göbbels: "Han er den største blant de personligheter som nå lager historie, han står foran alle andre i evnen til å forutse de hendelser som kommer!" - Hadde en annen mann enn Göbbels sagt dette ville han vel blitt sperret inne for forsøk på å ironisere over "Føreren".

Vi bør ikke ved årsskiftet være mere fordringsfulle enn at vi kan glede oss over den serie av militære og politiske nederlag som 1944 bragte for Tyskland. Ved årsskiftet 1943-44 var det ingen front i vest. I Øst var Finland inntatt og fronten fortsatte fra Leningradsavsnittet, over Vitebsk, Mogilev, Pripetmyrene, Rowno, Vonitsa, Krivoy Rog og langs Dnjepers nedre løp til Svartehavet. Krim var besatt av tyskerne. I løpet av 1944 har tyskerne tapt Finland, Hviterussland, Ukraina, Krim, Estland, Latvia og Litauen, Bessarabia, Romania, Hellas, Bulgaria, tre fjerdeler av Ungarn og store deler av Polen, Tsjekoslovakia, Jugoslavia og Albania. - I vest kom den allierte invasjonen 6. juni, 2 dager etter at Roma falt. I begynnelsen av august skjedde gjennombruddet i Normandie, den 15. august landsteg de allierte i Syd-Frankrike og i slutten av august ble Paris befrikk - samme dag som Romania kapitulerte. Etter at Belgia og deler av Holland var befrikk, begynte angrepet på selve Tyskland. 28. oktober falt Aachen og i midten av november var de allierte på offensiven fra Holland til den sveisiske grense, men noe gjennombrudd av Siegfriedlinjen ble ikke nådd før jul. I midten av desember startet tyskerne en kostbar motoffensiv i Luxembourg og Belgia. På alliert hold har man vært tilbøyelig til å regne med at denne offensiven bare vil bidra til å forkorte krigen. På sydfronten i Italia gikk frontlinjen ved forrige årsskifte litt nord for Neapel, nå går den langs sydenden av Po-sletten. -

Ifølge Eisenhower mistet tyskerne under offensiven i Frankrike fram til utgangen av oktober over 1 million mann i falne, sårede og fanger. I november meddelte Kalinin at tyskerne fra 24. desember 1943 til 3. september 1944 hadde mistet 1 million mann i drepte og fanger. Sammenlagt kan en vel regne at Tyskland i 1944 ble tappet for ca. 2½ million soldater. 1 oktober anslo den sveisiske avisen "Die Nation", Tysklands samlede tap under krigen til 8,5 millioner falne. Samme avis regnet med at 13 millioner hus i Tyskland var ødelagt ved bombeangrep. Dette tall lyder ikke usannsynlig når en husker den britiske regjerings meddelelse i høst om at 1/3 av Storbritannias 13 millioner hus var ødelagt eller skadet under krigen.

Tyskerne håper at uenighet mellom Sovjetsamveldet og de anglosaksiske stormakter skal gi dem sjansen til en kompromisfred. Om dette spørsmål uttalte Stalin 7. november i fjor: "Det som er overraskende er ikke at det finnes meningsforskjell, men at disse er så få at de nesten alltid er blitt overvunnet takket være enigheten og samarbeidet mellom de tre stormaktene. - Vi nærer ingen tvil om at stormaktsalliansen, likesom den har bestått prøven gjennom 3 års krig og ledet til seier for de folk som har reist seg til forsvar for sin frihet og ære, skal bestå prøven under krigens slutfase."

Frontsituasjonen pr. 5/1. - i Vest.

På alliert hold regner en med at von Rundstedt i alt har satt inn 20 divisjoner eller ca. 200 000 mann i den tyske offensiven som ble startet 16. desember i Ardennerne mellom byene Malmedy og Luxemburg. I løpet av de første 7-8 dagene lyktes det tyskerne å rykke fram opptil 6 mil. Disse begynnelsesframgangene kunne oppnås fordi tåke og lavt, tett skydekke hadde umuliggjort den allierte spædetjeneste og offensiven kom som følge derav overraskende. Også under offensivens første dager hindret værforholdene innsats av allierte flystyrker i større omfang. I de første juledagene ble imidlertid offensiven bremsert opp og amerikanerne satte inn sterke flankangrep mot den tyske kilen. I sør har 3. am. arme gjort et dypt innbrudd i tyskernes linjer og nådd fram til et punkt 8 km. n.ø. for Bastogne, etter at Rochefort, Romagna og 2 landsbyer er gjenerobret. Også Etternach lenger øst er igjen på allierte hender. Bastogne har hele tiden holdt stand mot de tyske stormangrepene. Onsdag ble den tyske kilen angrepet nordfra ved Grandmenil, hvor amerikanerne rykker hurtig fram tross sterk tysk motstand. De siste 12 dagene har opptil 3000 allierte fly vært i virksomhet over kampområdet hver dag. I et alliert kommunike onsdag het det at 400 tyske panservogner og 823 fly hittil er tilintetgjort. Dessuten har de allierte tatt 15-20 000 fanger. De samlede tyske tap anslås av engelske aviskorrespondenter til 60 000 mann. - I nyttårshelgen satte tyskerne inn et angrep også mellom Rhinen og Saargemund. Angrepet er enten stanset eller sinket, tross enkelte lokale tyske innbrytninger i 7. am. arnes front. - Begge de tyske offensivene har selvsagt bidratt til å hemme den allierte aktivitet på de øvrige avsnitt av vestfronten. I øst har russerne etter omringningen av Budapest, presset tyskerne ut av 3/4 av hovedstaden. Kampene i byen er overordentlig bitre. Nordvest for Budapest har russerne nådd fram til Komarom på grensen mellom Ungarn og Tsjekoslovakia, ca. 120 km. i luftlinje fra Wien. - I Zurland fortsetter tilintetgjørelsen av de innesperrede tyske troppene. I Hellas har general Plastiras dannet ny regjering og avlagt troeskapsed til den nye regent, erkebiskop Damaskinos. Det er ennå for tidlig å si om det vil lykkes Plastiras å bilegge striden med ELAS-troppene. Det franske sosialistparti vedtok på sin nylig avsluttede kongress å innby kommunistene til forhandlinger om samling i ett arbeiderparti. Kommunistene har valgt en komite på 6 medlemmer til å føre forhandlingene med sosialdemokratene. General Eisenhower har i et budskap til de tyske arbeiderne lovet dem at de skal få organisere frie fagforeninger i de tyske områder som blir besatt av de allierte.

Stataminister Nygårdsvold talte over London Radio 26. desember 1944. Vi bringer et utdrag av talen: For dere hjemme står en ny krigsvinter for døren med mindre mat og under vanskeligere forhold. Men en ting kan vi glede oss over: For første gang vaier det norske flagget på norsk jord takket være russernes hjelp. Glæden over at det første norske området er befridd er blandet med sorg over tyskerne's ødeleggelser. "Hvorfor kommer ingen og stanser ødeleggelsen?", spør man seg. Til det kan jeg bare svare at vi selv ikke er sterke nok til å få istand slikt angrep. Vi må ha hjelp fra de allierte, og det er de alliertes sak å avgjøre hvor deres disponible styrker behöves best. Men vi kan være forvisset om at alle krefter blir satt inn for å få slutt på krigen hurtigst. Det norske folk har gjort en innsats som det står respekt av, ikke minst i kampen om havens frihet. Det er allerede flere tusen norske sjöfolk, marinesoldater og flygere som har gått sitt liv sammen med hjemmefronten. Det er dyre tap, og i tiden som kommer, når kampen blir ennå mer intens, gjelder det at vi er beredt til å ofre alt som situasjonen krever. Allerede i min juletale for to år siden nevnte jeg at den nå sittende regjering vil inasende sin avskjedsansöknings så snart vi er kommet hjem. Det ville være en fordel at folk som har vært hjemme hele tiden kan ta fatt på løsningen. Hvordan den nye regjering skal dannes hverken kan eller vil jeg uttale meg om. Det er som bekjent delte meninger om det gamle stortings. Det har vært nevnt at noen stortingsmenn har vært så unasjonale at de ikke får sitte i Stortinget. Regjeringen må gis de nödvendige fullmakter til å granske forskjellige ting ved krigsutbruddet og hva som er skjedd siden Elverum. Men alle disse spørsmålene har ikke regjeringen villet ta noe standpunkt til. Avgjørelsen bör utstå til etter regjeringens og kongens tilbakekomst, ifölge konferanser med Hjemmefrontens forskjellige organisasjoner. Regjeringens forutsetning er at valg holdes så snart som overhode mulig. Visse valgtekniske frister må avkortes, men det må selvsagt være tid nok til å kontrollere at ingen stripe eller tyskerorienterte eller naziorienterte får være med å stemme. Men alle tvangsforflyttede nordmenn, fanger i utlandet, seilende sjöfolk må selvsagt skaffes full anledning til å stemme. Jo hurtigere en fri meningsutveksling kan komme i stand, desto forttere kan vi løse spørsmålene. Til slutt vil jeg si at vi idag må gjennomleve mørketiden med skjerpet terror, dypere offer etter tyskerne's skjendelsesgjerninger nordpå. Men holder vi sammen, vil både dagens og ettertidens oppgaver være lettere å løse. --

Hjemmefronten.

Bombangrepet mot kvarterene omkring Victoria Terrasse krevde dessverre mange nordmenns liv. Det er kjent at tyskerne visste at mange fly var på vei mot hovedstaden. Forvarsel var gitt på tyske luftvernsforlegninger og på en del bedrifter av krigsviktig betydning. Befolkningen i Oslo ble imidlertid varslet først i samme öyeblikk som bombene falt. Det vil ofte ikke kunne unngås at gode nordmenn mister livet ved angrep av denne art, men ansvaret for at ofrenes antall denne gang ble så stort, faller på de tyske myndigheter. Hvor mange tyskere som ble drept under angrepet er ennå ikke kjent.

På Colloseum ble en av kinoforestillingene i juledagene avsluttet med at en av kontrollörene steg fram på scenen og opplyste at alle kvinner blant publikum skulle forlate lokalet, mens mennene måtte bli igjen. Senere viste en hel del norske statspolitifolk seg på arenaen og kommanderte en stor del av mennene inn i biler som ventet utenfor kinobygningen. Imidlertid fikk bare en brökdelen plass i disse og resten ble stillet opp og skulle marsjere avsted under politibevoktning. Störstedelen av mennene sprenget imidlertid politikjeden og kom seg unna. Politiets mening med denne aksjon var å samle folk til borgervakt, antakelig som en slags straff for spredningen av borgervaktkontoret ved Youngstorget. Det er første, men forhåpentligvis ikke siste gang at et tilfeldig publikum renner politiet overende på denne måten.

I den kommisariske landsorganisasjon forestår store innskrekinger i administrasjonen. Sosialavdelingen og opplysningsavdelingen skal avskaffes, visstnok også Oslo Faglige Samorganisasjons kontor. Antakelig har tyskerne også oppdaget at den nazistiske LO bare er et skall uten innhold og blitt enig med Quisling om å sette en del av lokalet på porten. Mens denne store rengjøring foregår, fortsetter vi vår kamp for en FRI FAGBEVEGELSE.

[1A]

FRI FAGBEVEGELSE.

1945

(5/1)

Sæ r t r y k k.

DIREKTIVER TIL NORDMENN, UTGITT AV DEN NORSKE OVERKOMMANDO I SAMRÅD MED DEN ALLIERTE OVERKOMMANDO.

Denne veiledningen er sendt ut av den norske overkommando etter samråd med den allierte overkommando. Hensikten med den er å gi nordmenn råd om hvordan de kan yte hjelp til norske og allierte tropper og til medlemmer av de norske hjemmestyrker under frigjøringen av Norge. Dette er et tillegg til heftet "Var beredt!", som ble sluppet ned fra fly tidligere i år.

Frigjøringen er nær. Krigen nærmer seg sin avslutning! Vi vet ennå ikke om tyskerne vil bli drevet ut av Norge av norske og allierte tropper, om nederlag andre steder i Europa vil tvinge dem til å trekke seg ut, eller om de vil kapitulere i Norge. På hvilken måte enn frigjøringen kommer til å skje, så er det enhver god nordmanns plikt å hjelpe til når det siste slaget faller. De hemmelige organisasjoner har sine bestemte oppgaver, og de vil få sine ordrer. Men alle kan være til nytte på sitt vis. Den norske overkommando sender derfor denne veiledning til alle norske menn og kvinner, ikke bare til dem som er organisert på forhånd.

Den fri pressen.

En særlig viktig oppfordring rettes til alle som arbeider med utgivelsen av de fri aviser:

Dere har tre oppgaver: Å spre pålitelige nyheter, å spre direktiver og veiledninger og å forklare situasjonen hjemme og ute. Nyhetstjenesten og spredning av veiledninger er av vital betydning, men glem ikke at kommentarer og forklaringer også er meget viktige.

De som arbeider med den fri pressen har et stort ansvar. Bare de som sitter inne med de beste opplysninger og vet å gjøre den beste bruk av dem, er skikket for denne oppgaven. Redaktörens og journalistens i den fri pressen leder for en stor del folkemeningen i sine distrikter. De legger nå grunnlaget for en ny, god, demokratisk og fri norsk presse.

Glem aldri at bare de kjente stemmene i London-radioen vil gi de rette ordrer og instruksjoner.

Til folk i sin alminnelighet sender vi denne oppfordringen:

Alle kan hjelpe til med å spre pålitelige opplysninger. Den fri pressen må ha så meget hjelp som mulig for å fortsette sitt gode arbeid.

Den tyskkontrollerte pressen og kringkastingen vil bli brukt til å spre falske opplysninger og beskjeder når høvet byr seg. Det er derfor viktigere enn noengang før at alle nordmenn må få riktige og pålitelige nyheter i denne siste fasen av krigen. Framfor alt må meldinger fra den norske og allierte overkommando nå fram til alle nordmenn.

Sott deg i forbindelse med pålitelige venner og bekjente og gi dem eksemplarer til videre utdeling. Husk at utdelingen i dag må skje med den største forsiktighet for ikke å sette Gestapo på sporet. Men vær klar over at distribusjonen av nyheter og veiledning i en akutt situasjon kan komme til å måtte skje mer åpent for at de skal bli kjent tidnok, for eksempel ved oppslag i trappeganger, venterom, offentlige befordringsmidler osv.

Nazistene vil utgi flere og flere falske instruksjoner i form av "illegale" aviser og på andre måter. Som regel er det lett å gjennomskue disse forfalskningene fordi innholdet er så tåpelig, men vær likevel på vakt. Les dem nøye igjennom, forsøk om mulig å sammenlikne dem med utsendingene fra London.

Dann lyttergrupper med venner som har et radioapparat til rådighet. Prøv å ordne dere slik at dere får med alle utsendingene ved å ta lyttingen i vakter. Skriv ned de viktigste begivenheter, mangfoldiggjør og del ut. Korte klare veiledninger er mer verdt enn krigsnyhetene, skjønt det er også bra å ta dem med om mulig. Gjendriv alle falske rykter eller andre provokasjoner fra nazihold så snart dere får kjennskap til de faktiske forhold. Skriv ned om meddelelsene kommer fra radioen eller fra en fri avis.

Husk at muntlig spredning av nyheter kan komme til kort. Tyskerne kan lett komme til å bruke denne måte til å spre falske rykter. Hvis du ønsker å spre kringkastingsmeldinger, må du være helt sikker på at de kommer fra en av de kjente stemmene over Londonradioen. Send dem da videre i skreven form.

Gi opplysninger av militær betydning til frigjøringstroppene.

Hvis norske og allierte tropper kommer til å kjempe på norsk jord i videre utstrekning, vil de sikkert ha med seg gode opplysninger om de tyske troppers stillinger, men det kan være forandringer og detaljer i tyskernes militære forberedelser som de ikke vil kjenne til. Jo flere pålitelige opplysninger den allierte staben får, jo hurtigere og jo sikrere vil frigjøringen av landet forgå. Her må alle hjelpe til. Alle må være klar til å avgi rapport om lokale forhold. Gjenta ikke rykter, bare kjensgjerninger som er sett og stadfestet.

Opplysninger som de allierte vil trenge:

Tyske troppeavdelinger: Antall tropper som befant seg i din by eller i ditt distrikt? Hvor lå stabens hovedkvarter? Hvilken enhet hørte troppene til? Har du lagt merke til noen høyere offiserer? I hvilken retning dro troppene? Vet du hvor de holder til?

Tyske befestninger: Hvor ligger flyplasser, bunkers, mitraljøsereder, utkikksposter, luftvernstillinger, minelagte områder (hvor store er de, og hvor kan man passere dem?)?

Transport: Hvilke veier, gater eller broer er sperret? Hvilke er åpne for trafikk? Veienes og broenes bæreevne? Er broene underminert eller bevoktet? Vassdrag: Deres dybde og bunnforhold? Hvor går tyske telefonledninger? Hvor er de tyske telefon- og telegrafstasjoner?

Havner og skip: Hvilke skip ligger på havnen? Lasteskip eller krigsskip? Deres last, bestykning? Er havnen minelagt? Hvor? Hvor sterkt bevoktet?

Foller: Når tyskerne trekker seg tilbake, legger de gjerne ut feller etter seg. De eksploderer når en rører ved et dørhåndtak, et vindu, en brostein eller liknende som utløsermekanismen kan være i forbindelse med. Pass nøye på om slike feller blir plassert i din by eller ditt distrikt.

Althinnelige problemer.

Når allierte operasjoner i Norge tar til, vil dere få direktiver over Londonradioen og gjennom flyblad. Hold hodet kaldt og følg disse direktiver. Det gjelder ikke å gjøre mest mulig, men å gjøre det riktige. Dere kan få beskjed om å holde dere vekk fra veiene, slik at troppene kan komme uhindret fram, men dere kan også bli tilsagt å bli hvor dere er for å unngå uorganiserte evakueringer. Prøv ikke å sette deres eget skjønn opp mot direktivene. De bygger på erfaringer, og det ligger en mening bak dem selv om dere ikke kan innse den med det samme.

Streik kan bli av stor betydning både som direkte støtte for militære operasjoner og som våpen i hjemmefrontens kamp mot okkupasjonsmakten.

Men den må bare settes i gang som ledd i en samlet plan etter oppfordring fra norske og allierte myndigheter eller Hjemmefrontledelsen. Hvis en slik streik blir proklamert, er det etter omhyggelig overveelse, og alle må da følge parolen. Gjennomfør streiken med fasthet og verdighet overensstemmende med de direktiver som blir gitt. Drøft på forhånd med dine kamrater hva dere skal gjøre hvis streik blir proklamert, og gjør de forberedelser som er mulig.

Står det store tyske styrker i Norge når det bryter sammen i Tyskland, kommer vi i en vanskelig og farlig situasjon. Svikter disiplinen blant de tyske troppene, kan det gå ut over den norske sivilbefolkning, for det må nødvendigvis ta noen tid før norske og allierte tropper kan komme til stede og beherske situasjonen. I dette tilfellet gjelder det å la fornuften råde og ikke bare følelsene. Hold dere på avstand fra tyskerne, og la dere ikke forlede av et tysk sammenbrudd til overmotige handlinger som kan føre dere og andre i ulykke. Så lenge tyske soldater har sine våpen, mens dere er ubevæpnet, har de fremdeles overtaket. Sørg for at isfronten mot tyskerne blir hundre prosent effektiv inntil siste slutt.

Følg lojalt de direktiver som kommer fra norske og allierte myndigheter eller Hjemmefrontledelsen.

Vær mod å beskytte norske interesser. Vi vet at tyskerne er desperate når de er på tilbaketog. De vil prøve å ødelegge så meget som mulig i de områdene de evakuerer. Alle må være med på å forhindre at de legger landet øde. De viktigste oppgavene vil bli tildelt folk med særlige forutsetninger, men alle kan hjelpe til på sin måte. Gjem lagre av forsyninger og viktige reservedeler til maskiner. Tenk på hvordan du skal forhindre en ødeleggelse som du ser forberedelsene til.

Oppgjøret med quislingene må du la myndighetene ta seg av. Du kan stole på at de vil få sin strenge og velfortjente straff, og at de skal få den fort! Ha øynene med deg og merk deg beviser mot angivere og krigsforbrytere, men la deg ikke forlede til å være med på lynchjustis eller andre utskielser som å klippe håret av tyskertøsene o. l. Det sømmer seg ikke, og det kan utsette gode nordmenn for kritikk og quislingene for medlidenhet.

Husk at frigjøringen kan medføre visse overgangsvansker som det ikke er mulig å eliminere. Tyskerne gjør alt de kan på fallrepet for å skape kaos, og det er ikke mulig å få alle ting i gang med et trylleslag. Så lenge krigen varer, må hensynet til frigjøringen gå foran alle andre hensyn. Gjør hva du kan for å bistå myndighetene i deres arbeid. Det er det som hjelper til å overvinne vanskene. Erfaringer fra Frankrike viser at de hemmelige organisasjonene som ble skapt under krigen, kan være til den største nytte under hjelpearbeidet i den første overgangstiden. Innstill dere derfor på å fortsette den virksomhet dere driver til fordel for det felles beste.

Til slutt noen ord til de forskjellige yrkesgrupper.

Arbeidere. Beskytt ditt arbeidssted hvis tyskerne angriper det. Hjelp landsmenn hvis de av militære grunner må sette din fabrikk eller ditt verksted ut av drift. Vær førstemann til å følge parolen hvis norske eller allierte myndigheter eller Hjemmefrontledelsen opproper til streik.

Forretningsfolk. Gjem så meget som mulig av lageret på et sikkert sted for å forhindre at det faller i tyskernes hender. Gjør det dere kan for å hjelpe sivilfolket med hemmelig fordeling av forsyninger.

Offentlige tjenestemenn. Vær beredt til å utføre alle ordrer som blir gitt av norske eller allierte myndigheter eller den norske Hjemmefrontledelsen.

Bønder. Gjem alle forsyninger og hold dem i reserve for den norske befolkningen. Ta vel imot landsmenn, norske og allierte soldater som trenger deres hjelp. Husk at frigjøringen vil skape et øyeblikkelig forsyningsproblem som bare kan løses gjennom fullt samarbeid og godvilje fra bøndenes side.

Husmødre. Vær gjestfri mot alle som kjemper mot tyskerne. Skjul dem og gi dem mat. Hvis det er mulig, så begynn forberedelsene med én gang. Gjem litt holdbar bær hvis det på noen måte er mulig.

Sjøfolk. Hjelp til med å beskytte båtene slik at de ikke blir senket av tyskerne. Hvis det er fare for beslagleggelser, så må ventiler åpnes og viktige deler fjernes fra maskinene.

Ungdommen. Slutt dere til Hjemmefrontens rekker hvis dere blir bedt om det. Vær klar til å dele ut flyblad, gjøre sambandstjeneste og yte bistand til norske og allierte tropper. Kjenner du omegnen godt nok til å kunne være veiviser? Pakk en ryggsekk med litt klær og mat slik at du kan være klar i løpet av kort tid.

Denne veiledning må nå fram til alle nordmenn. Hvis det er mulig, skriv den av og send den videre.

ARBEIDERNE OG SLUTTSTRIDEN.

Det er ingen gitt å si hvorledes befrielsen av vårt land vil komme til å foregå. Men vi kan med sikkerhet gå ut fra at okkupasjonens slutfase vil kreve en mer aktiv kampinnsats fra hele folkets side enn noensinne før. Hittil har striden her hjemme vært en våpenløs kamp, unntatt for de små grupper av landsmenn som har hatt spesialoppdrag som sprengninger, likvidering av angivere o. l. Når vi hittil har ført kampen uten våpen, er det selvsagt ikke fordi vi i og for seg foretrekker denne kampform, men fordi vi ikke har hatt noe valg. Helt siden kapitulasjonen i Nord-Norge har tyskerne holdt så store militære styrker her i landet at vepnet opprør uten assistanse utenfra ikke har hatt noen utsikt til å lykkes. De langvarige guerillastridene på Balkan har bare vært mulige på grunn av spesielt gunstige naturforhold, relativt svaker okkupasjonsstyrker og en befolkning som av tradisjon er innstillet på denne form for krigføring. I Frankrike og Belgia derimot forekom det ikke vepnede opprør av noe større omfang før de kunne kombineres og koordineres med invasjon og direkte hjelp i stor skala fra fly og på annen måte. Et klart eksempel på hva et for tidlig opprør uten samråd med de allierte kan føre til, så vi i Varsjava da kjernen i Polens underjordiske arme ble knust. Dermed var antagelig mulighetene for en virkelig folkereising i Polen ødelagt.

Stillingen ved frontene og ikke minst situasjonen i Nord-Norge og tyskernes stadige transport av tropper fra Norge til Tyskland, har imidlertid skapt en situasjon her hjemme som gjør det nødvendig for den norske motstandsbevegelsen til det ytterste å være beredt på en radikal endring av de "fredlige" forhold vi nå lever under. Forsvarssjefens ordre av 30. november til de våpenføre menn i Nord-Norge om å sette alt inn på å stoppe tyskernes ødeleggelse, er i så måte symptomatisk. Ennå er ikke noe signal gitt til hjemmestyrkene utenfor krigssonen. Men både de organiserte styrker og enhver nordmann for øvrig må forberede seg på den siste kamp. Studer derfor nøye de direktiver som den norske overkommandoen har utgitt i samråd med den allierte overkommando. Og sørg for at direktivene blir lest av så mange nordmenn som mulig.

Det er neppe noen som har full oversikt over hvilken sammensetning de norske hjemmestyrkene har, fra hvilke samfundslag og årsklasser de vesentlig er rekrutert. Og vi skal ikke innlate oss på noen gjetninger. Men vår oppgave er i særlig grad å gå inn for at arbeiderne i størst mulig utstrekning er med i hjemmestyrkene og i tide får den militære trening som er nødvendig for at de skal kunne gjøre nytte for seg når det kreves.

Vi vet fra Balkan, fra Frankrike og Belgia at arbeiderne der har utgjort hovedtyngden av de frie styrkene. Det må aldri kunne sies om de norske arbeiderne at de lå etter sine kamerater i andre land når det gjaldt å gjøre en aktiv militær innsats. Hvert eneste avsnitt av den kamp vi i de siste årene har stått oppe i, og ikke minst den kampepoke som vi nå står foran, skal minnes i Norge så lenge vårt land består. Hver dag må vi huske at det stilles spesielle krav til oss. Det er alle nordmenns enkle plikt å hjelpe til med å befri landet. Enhver arbeider vet dessuten at krigen mot Nazityskland ikke bare er en krig for nasjonal frihet. Den er samtidig et ideologisk oppgjør med de reaksjonære kreftene i hele verden. Det er på mange måter en revolusjonær krig som ikke bare skal føre med seg nazismens tilintetgjørelse, men skape forutsetningene for nye og bedre samfundsforhold i alle land. Enhver bevisst arbeider har derfor særlig grunn til å ta mest mulig aktiv del i striden. Samtidig sier det seg selv at vi alle er forpliktet til å vise et visst minimum av lojalitet og disiplin i denne tiden. Særlig må dette gjelde på det militære området. Vår konge og konstitusjonelt valgte regjering, og en hjemmefrontledelse som i gjerning har vist at den duger, er i seg selv garanti nok for at de ordre vi får, er på linje med den kamp vi fører og til fordel for oss alle. Ordrene må derfor etterkommes. De som isteden gir seg til med spissfindige politiske funderinger, effektiviserer ikke striden mot den felles fiende. De som er engstlige for at det finnes arbeiderfientlige elementer blant ute- eller hjemmestyrkene, bidrar best til å svække og isolere disse ved å utbygge samholdet og solidariteten blant arbeiderne og sørge for at de i masse settet sitt preg på de militære formasjonene. Konsentrasjon for siste runde er løsenet i dag.

Okkupasjonens snylttere.

Den kjente svenske journalisten, Victor Vinde, skriver i en korrespondanse fra Paris til "Handelstidningen": "Okkupasjonen har vakt tillive noe av det edleste hos hundretusener av mennesker, men også lokket fram det laveste og dårligste hos mange hundre tusen andre. Jeg tenker på alle som i fire år har vendt seg til å leve utenfor loven, som har mistet den lille rest av medborgerånd de hadde i normale tider, på alle dem, for hvem okkupasjonen betydde ubegrensede profitter. Det er mange fler enn man tror. Og det er derfor ikke så underlig at det i de befriede landene går mange mennesker som med savn tenker på den tyske tiden, da de kunne tjene penger lettere enn noensinne før. Hva alle disse mennesker som fyller de parisiske luksusrestaurantene beklager er ikke at allierte tropper har erstattet de tyske, for de har aldri vært tyskvenlige, men at overhodet myndigheter, i dette tilfellet de nye franske myndighetene, blander seg i deres saker og ting og vil sette en stopper for deres gulasjeri."

Den kategori av snylttere som Vinde her skildrer har vi som kjent fler enn nok av også i vårt land. Vi er fullt klar over at en meget stor del av svartebørshaiene, barakkebaronene og de "smidige" forretningsfolkene finnes der hvor de hører hjemme, nemlig i Nasjonal Samling. Men mange er smartere enn som så. For et par år siden var de fleste av dem talende tause, men nå kappes de om å agere "jössinger". Som de lunkne og lure spekulanter de er, har de aldri bragt noe offer eller gjort noe positivt for den felles sak, men de blir mer og mer patriotiske i kjeften etterhvert som seieren nærmer seg. Entreprenører eller forretningsmenn, som om formiddagen har skuffet inn tusener på sine forrederske forbindelser med tyskerne og nazistene, flommer over av fedrelandsk svada ved kaffekoppen eller pjoalteren om ettermiddagen. Og alle de børsmatadorer, som har tjent seg søkkrike på sine landsmenns savn og lidelser, forsøker å gi det utseende av at de gjør et landsgavnlig arbeid ved å unndra tyskerne og quislingene matvarer og andre nødvendighetsartikler. Men de blodige prisene forteller om noe annet enn fedrelandssinn og samkjensle.

Naturligvis nærer disse spekulantene et frekt håp om at de skal få leve i fred med sitt tyvegods også etter krigen. Men det håpet skal bli gjort til skamme. Mange av dem er like hatet som quislingene. Folkets brede lag vil enstemmig forlange at de blir tatt så kraftig i nakken at de for all fremtid skal ha grunn til å angre sin griske og hensynsløse egoisme. Hvor krone som er utbetalt av tyskerne og nazistene under okkupasjonen må bli ettersporet og mottakerne skal få sanne at ikke alle slags forretninger kan avsluttes med fortjeneste. Vår kamp ville være uten mening og mål, hvis ikke også denne art av forredere får den straff de fortjener. Vi har inntrykk av at i Frankrike og Belgia har mange av dem sluppet for lett unna. Det må ikke skje i Norge! Hjemmefronten har lenge hatt pålitelige nordmenn til å samle opplysninger og notere ned de som forsøker å berike seg på nasjonens nød. Men det er nødvendig at alle gode nordmenn deltar i dette etterforskningsarbeid og skaffer de sikrest mulige beviser. Et spørsmål er det også om ikke hjemmefrontens ansvarlige organer bør overveie å sette i verk spesielle former for avstraffelse allerede nå mot de verste av de snylttere det her gjelder. Overfor svartebørshaiene har danskene for sin del lansert den enkle og kraftige parole: Slå dem ned!

Det er også en annen kategori av "jössinger" enn profittmakerne, som trenger at alvorord. Det er de kritikkvake negativistene, de selvtilfredse lenestolsstrategene og "ettermiddagsjössingene", som aldri gjør noe selv. Nettopp disse folk er ofte de mest stortalende, de ivrigste til å oppløfte jeremiader over at "ingenting blir gjort". Eller de klager over at allting blir gjort på en feilaktig måte. Det er gjerne de samme folk som er fulle av "omsyn" og "klokskap" når det gjelder å bringe et offer eller gjøre en innsats. Det er på tide at disse folk blir litt mere kritiske mot seg selv og mer positive i sin opptreden utad.

På Det engelske arbeiderpartis kongress

I desember framla partiets styre et forslag om finans- og beskjeftigelsespolitikken etter krigen. Forslaget konkluderte med et bestemt krav om at flere av krigsperiodens kontrollåtgjerder må fortsette i overgangsperioden mellom krig og fred for å hindre inflasjon og en fri konkurranse som kan resultere i arbeidsløshet. For å gjennomføre en slik politikk forlanger partistyret statskontroll med Bank of England og den finansielle investeringspolitik. Dette krav faller sammen med det program som ble vedtatt på Den engelske Landsorganisasjons kongress i høst. Under debatten om partistyrets forslag foreslo Arthur Deaken, Transportarbeiderforbundets formann, at de nåværende kontrollorganer i det økonomiske liv ikke bare opprettholdes, men også utvides og tillempes på en slik måte at representanter for fagbevegelsen får høve til å innsette forskjellige kontrollnemnder. Deakens forslag, som også inneholdt en voldsom kritikk av det private kartell- og monopolsystem, ble vedtatt av partikongressen på tross av Noel Bakers, Shinwell og andre styremedlemmers motinlegg. Forberedelsene til den faglige verdenskongress

er nå snart avsluttet. Kongressen begynner i London 6. februar. En komite sammensatt av representanter for de britiske, russiske og amerikanske fagforeningene står som innbydere til konferansen. Et av de viktigste punktene på dagsordenen blir spørsmålet om å reorganisere den faglige internasjonale, slik at den kommer til å omfatte samtlige lands faglige organisasjoner. To andre spørsmål som vil bli viet stor oppmerksomhet er den internasjonale fagbevegelses stilling til fredsslutningen og de faglige organisasjoners representasjon i de forente nasjoners kommisjoner for hjelp til de krigsherjede land.

Packforeningarnas Centralförbund i Finland

har tilstilt den finske regjering et forslag om opphevelse av loven om arbeidsfredens trygging av 6. februar 1931 s.å. "arbeidsplassterrorlov". I skrivet fremholdes blant annet at denne er en av de unntakelseslover som Riksdagen godkjente under Lappo-perioden. Lovens formål var å bevare arbeidsfreden og beskytte partene på arbeidsmarkedet. I praksis var loven utelukkende til hjelp for arbeidsgiverne og streikebryterne.

Kina

befinner seg for tiden i en militær og politisk krise som kan få meget vidtrekkende følger. I de to siste månedene før jul forekom det ikke mindre enn 3 omdannelser av den kinesiske regjering. Krisen har to årsaker, dels den vanskelige militære situasjon, dels motsetningsforholdet til de kommuniststyrte provinsene i Nord-Kina. De japanske troppene står nå ved Kweiyang sør for Chunking. Skulle Kweiyang falle, kommer både hovedstaden og Burmaveien i faresonen. Den truende militære situasjon har ført til at Chiang-Kai-Chek har forlatt sin post som formann i det eksekutive råd og reist til fronten for personlig å lede operasjonene. Fra russisk hold er Chiang-Kai-Chek i det siste blitt kraftig angrepet i pressen for å styre diktatorisk og understøtte de reaksjonære samfundskrefter i Kina. Chiang anklages for å forsømme krigsinnsatsen mot Japan og svekke den nasjonale front i Kina ved sine ustanselige angrep på kommunistene.

Det franske sosialistparti

vedtok på sin nylig avsluttede kongress et manifest der det bl. a. heter at bare sosialismen kan befri menneskene fra kapitalismens slaveri og at alle reformer er umulige å gjennomføre uten sosialisering av samfundets nøkkelposisjoner, elektrisitetsverkene, råvarehandelen, tungindustrien, transportvesenet, forsikringsvesenet og bankene. Det betones at sosialiseringen ikke må føre til statskapitalisme. Manifestet forutsetter at de sosialiserte bedrifter skal ledes av representanter for arbeiderne, funksjonærene og almenheten. Det sies videre at en slik revolusjon i næringslivet ikke kan gjennomføres før fedrelandsforredene er uskadeliggjort og Petains embetsmenn fordrevet. Partiet uttaler seg videre for en desentralisering av forvaltningen samt for en regjering som støtter seg på få, men sterke partier. Til slutt fremholder manifestet at de franske sosialdemokratene har vunnet en seier over seg selv gjennom å fornye partiet moralsk og organisatorisk og ved å utelukke alle forredere og yakrygger.

Fri Fagbevegelse

har nå kommet ut i mere enn fire år. Avisen vil fortsette så lenge det er behov for den, d.v.s. til Norge er befridd for den tyske okkupasjonen. Vi har i høst hatt en del tekniske vansker å kjempe med, som vi imidlertid nå håper å ha overvunnet. Bl.a. vil det bli mulig for oss å øke opplaget på F.F. her i Oslo ganske betydelig. Men det er om å gjøre at hver eneste avis som sendes ut blir lest av flest mulige. Distributører og andre interesserte på arbeidsplassene bør derfor gjennom de vanlige kanaler sende inn rapport om i hvilken utstrekning behovet for å få tak i de fagorganisertes frie avis blir tilfredsstillt. Er det for få eksemplarer av avisen på din arbeidsplass, gi da beskjed om hvor mange nye eksemplarer som behøves, men nevnt samtidig det totale antall av arbeidere på bedriften. Redaksjonen er for øvrig takknemlig for alle råd og vink om hva F.F. bør inneholde. Referater og innlegg som berører spørsmål som interesserer arbeiderne vil så vidt mulig bli behandlet i avisen. Vi vil i det hele tatt bestrebe oss på å gjøre F.F. til et så levende og aktuelt kamporgan for de norske arbeidere som mulig. Så håper vi at våre distributører og lesere på sin side gjør hva de kan for at avisen blir lest av flest mulig både i og utenfor Oslo.

Frontsituasjonen

Vestfronten.

Da Rundstedt for 24 dager siden startet sin offensiv i Belgia og Luxemburg uttalte han i en dagsorden at den kamp som foresto var av avgjørende betydning for krigens utfall. Det gjaldt Tysklands seier eller tilintetgjørelse. Idag er det åpenbart at dette desperate forsøk på å tilføye de allierte et avgjørende nederlag ved et overraskende angrep ikke i noen henseende er lykket. Allierte frontkorrespondenter mener at tyskerne hittil har mistet 100.000 mann. Tyskerne har riktignok tatt atskillige tusen amerikanske soldater til fange, men enda flere av Tysklands beste tropper er kommet i alliert fangenskap. På 1. arm. armets frontavsnitt var det inn til onsdag tatt 15.925 fanger og på 3. armets avsnitt 9.950. Det amerikanske fremstøtet på sydsiden av den tyske kilen i Ardennene har nå nådd fram til et punkt 7 km. nord for Bastogne og forsyningslinjen Laroche - St. Vith er brutt. Laroche er omringet og veien til Marche er også brutt. Fra vest er kilen trykket inn flere km. i siste uke. Ved det tyske fremspringet i Saarområdet har de allierte gjort flere terrengvinninger ved Saarbrücken. Mellom Strassbourg og Colmar er flere tyske angrep knust. Østfronten. 5/4 av Budapests sentrum er besatt av russerne, deriblant parliamentsbygningen. Tyskerne holder enda en del kvartaler i byens vestre del i håp om å få undsetning i 12. time. Malinovski rykker fortsatt fram mot Bratislavapassasjen og står umiddelbart foran Komaron. Russerne melder daglig at de tar flere tusen tyske og ungarske fanger. På Italiafronten er ikke inntrått noen forandringer - kraftig snøfall hindrer operasjonene på marken.

I Hellas er Athen og området omkring byen rensert av britiske styrker, som også har besatt Theben. Ifølge Reuter har Det demokratiske forbund, ELD forlatt EAM, som nå oppgis å bestå av nesten utelukkende kommunister. For øvrig meldes at EDES-styrkene, som stadig har samarbeidet med briterne, er oppløst.

Norske sjøstridskrefter har i løpet av to dager gjennomført to angrep mot skipsfarten langs norskekysten. Onsdag ble et stort transportskip senket, et skadet og et armert tråler satt i brand. Britiske stridskrefter har også vært i aktivitet utenfor kysten de siste dagene og senket to skip, samt skadet tre andre.

Fillipinene. Tirsdag foretok 800 am. transport- og krigsskip en landstigning på Luzon, den største øya i Fillipinene. Alleråde i løpet av onsdagen var en kystremse på 40 km. lengde og 24 km. dybde besatt. Fire byer og 20 bebodde steder er befridd. 79 jap. fly ble skutt ned under landstigningen. Kampområdet på Luzon ligger 20 mil fra Manilla og egner seg ifølge am. korrespondenter utmerket til operasjoner med tanks. De stadige am. fremgangene i Stillehavet har hatt atskillig virkning på japanernes kampmoral. I Stillehavskrigens første periode forekom det ytterst sjelden at japanske soldater lot seg ta til fange. Når et slag var tapt og videre kamp var umulig, hendte det flere ganger at samtlige igjenværende japanske soldater begikk harakiri. Dette var f.eks. tilfelle på Saipan-øya. I de siste månedene er japanerne blitt mere menneskelige, forsåvidt som de nå gjerne forsøker å redde livet ved å gå i fangenskap.

Vi har mottatt følgende:

Når vi skal bygge vårt land opp igjen.

Det er blitt nevnt som en mulighet at tyske soldater skulle bli holdt tilbake i vårt land for å bygge opp igjen hva tyskerne har ødelagt. Det er sikkert mange nordmenn som vil stille seg skeptisk til en slik plan. Det skal være en straff for tyskerne sier noen. Men det spørs om det ikke er like meget straff for dem å bli sendt hjem, som å arbeide på tvangsarbeid her. I vårt land må de skaffes mat og hus, - antakelig vil de få minst like gode vilkår som i det fullstendig ødelagte Tyskland. Vi trenger selv all den mat og alt det husrom som kan skaffes til veie. Det viktigste er imidlertid at vi alle er innstillet på at det ikke skal forekomme arbeidsledighet i vårt land etter krigen. Vi vet at når alle tyske anlegg og all krigsproduksjon for øvrig skal avvikles, vil det kreve en samlet innsats både fra hele samfunnets og de private bedrifters side for å gjennomføre dette programmet fullt ut. Vi vet at det blir uhyre meget å gjøre i Norge når krigen er slutt. Men vi er i stor utstrekning avhengig av utenlandske tilførsler, selv til bygningsarbeid, så det trenges sikkert de største anstrengelser for å sikre alle arbeidsføre full beskjeftigelse. Antakelig vil det da bare skape komplikasjoner om vi atpå til skal sørge for arbeid til en hel del tyske tvangsarbeidere. Vi har nok av villige hender til å bygge vårt land selv.

Ola Nordmann.

Hjemmefronten.

Et julebrev fra Bergen

fortelles at det påny er foretatt en rekke arrestasjoner der borte. Bil på bil med arresterte ble bragt til Kretsfengslet en natt - i alt over 100 personer. En av de arresterte tok en gifttablett og døde i fengslet. - Blant mere gledelige begivenheter kan nevnes at en stor garasje med tyske biler på Nesttun er brent. - Et stykke syd for Florø er en av Tysklands mest moderne lasteskip, en 12 000 tonner, senket av hurtiggående engelske torpedobåter. Den ble satt på grunn ved Trefotshjørret, men gled av og sank. Besetningen, 80 mann, ble reddet.

De to tyske krysserne "Köln" og "Emden"

har vært sterkt etterstrøbet av britiske bombefly. "Köln" ble forleden dokksatt på Akers Verksted. En bombe som var eksplodert like ved skipet hadde rystet det slik at maskineriet var skadet. Båten kan ikke gå med full fart. Den er gått ut av dokken igjen, og det sies at det er meget vanskelig å få den reparert. "Köln" er på 6.000 tonn og sterkt armert. - "Emden", som nylig lå i Sandefjord, er også skadet.

Frontkjempere og hirdfolk

opptrer nå stadig som overfallsmenn i Oslo og omegn. Sist søndag rastede de omkring i Nordmarka og rev klærne av folk. Det var særlig røde plagg det gikk ut over.

En Oslo-dame ble drept

av en tysk soldat forleden aften da hun skulle passere forbi et av de tyske anleggene. Flere andre personer er i det siste blitt skadet ved skudd fra de øvernervøse vaktssoldater. - Også fra Bergen meldes det at nordmenn er drept eller såret på denne måten.

Litt korrederstatistikk.

Samlet antall frivillige som har meldt seg for å hjelpe tyskerne i tidskelle. De som er satt i aksjon er: Waffen SS 1324, SS vaktbataljon Oslo 386, marinen 328. Tapene for de forskjellige er: Waffen SS 633, d.v.s. halvparten, SS vaktbataljon 5 og marinen 3. I alt er nå 2393 norskfødte i tysk tjeneste.

Renseriene E. Hillestad A/S, B. Klocker Lange, Gustav Nesting og Zoric A/S

benyttet seg av forordningen om at ikke krigsviktige bedrifter kunne stenge mellom jul og nyttår. Arbeidernes lønn i den uken ble inndratt. Et var årsak til denne unorske opptreden fra bedriftsledelsenes side.

overfor folk som forsøker å splitte den

FRI FAGBEVEGELSE.

Nr. 3.

5. årgang

19. januar 1945.

Den stille sabotasjen må fortsette!

I samband med en del forsøk på sabotasjeaksjoner for 1½ år siden ble det i Fri Fagbevegelse slått fast at slike aksjoner bare måtte settes i verk under ansvarlig ledelse og som ledd i utviklingen av den militære frigjøringskamp. I løpet av de siste 6 - 8 månedene viser en lang serie vellykte sabotasjeaksjoner, at denne delen av vår kamp er kommet under ansvarlig ledelse og at arbeidet utføres av fagfolk. Det er virkelig krigsviktige mål som angripes. Det er galt å påstå at hjemmefrontens ledelse, den militære overkommando eller regjeringen noen gang har forsvoret seg til den såkalte passive motstandslinje. Men utviklingen til mer og mer aktive kampmidler har måttet gå skrittvis. Til å begynne med hadde vi mer enn nok å gjøre med å forpurre nazifiseringsoffensiven fra tyskerne og quislingenes side. Det gjalt å skape en enhetlig og fast blokk av folkets overveldende flertall som forste hva kampen gjalt og var villig til å bringe de offer som etter hvert krevdes. Kampens suksess var og er fremdeles avhengig av om vi marsjerer i samlet fylking. For radikale paroler eller for aktive kampmetoder på et for tidlig tidspunkt ville lett ført til at en alt for stor del av folket hadde stått passivt eller uforstående til motstandsbevegelsens aktive veste-kadrer. Og det kunne ledet til en svekkelse, som våre motstandere kunne ha utnyttet. Det har ingen hensikt å kaste ut paroler som ingen etterkommer - den som gjør det, skaper i lengden bare motløshet. Kampen i fjor mot mobiliseringen av ungdommen, mot AT og borgervakten ble en seier fordi motstandsviljen i folket var blitt tilstrekkelig moden for en slik aksjon og fordi det var skapt en enhetlig ledelse for hjemmefronten som med et slag kunne sette alle illegale apparater i sving med å løse oppgaven. Når det gjelder den aktive sabotasjen som nå drives, skal vi også huske på at langvarig forarbeid har vært nødvendig: utvelgelse av de best egnede folk, som deretter skulle utdannes, skaffes nødvendig materiell og assistanse o.s.v.

Vi er for vår del sikre på at både hjemmefrontledelsen og regjeringen helt ut er innstillet på å føre en så aktiv krigspolitik både ute og hjemme som det er mulig. Ganske snart kan situasjonen bli den at selv den mest aktivistiske vil få utløsning for all den kampvilje og alt det mot han råder over. Men selv om de mere aktivt pregede kampformer vil få en stadig større betydning, må vi ikke derfor glemme bort den passive motstanden. Uttrykket "passiv motstand" er kanskje på mange måter uheldig valgt. Det lyder litt gammeldags nå og ikke så imponerende som aktiv motstand. Det vesentlige er imidlertid ikke hvilken betegnelse en har på en kampform. Det vesentlige er hvilken skade den gjør fienden. Og det er ingen tvil om at den passive motstand som består av stille sabotasje i alle de grener av næringslivet og administrasjonen som tyskerne kan dra nytte av, denne motstanden er fremdeles et mektig våpen, et våpen som vi må bruke stadig mere og bedre enn før. Særlig for arbeiderne er det viktig å være merksam på dette. Ingen må tro at lammelsen av den krigsviktige produksjonen nå kan overlates til sprengpatruljene alene. Overalt og på alle tenkelige måter må arbeiderne skape vansker for tyskerne. La deg ikke lokke av høye akkordsatser! Finn deg heller ikke i at din arbeidsgiver eller arbeidsleder forsøker å presse opp arbeidstempoet om det er til fordel for fienden! En skjerpet holdning på dette område er nå nødvendig. Det er vår plikt å bære de offer som en skjerpet kamp måtte kreve.

Livet vender tilbake til det befridde Norge.

Morgentidningens London-korrespondent forteller at norske båter og også flyvemaskiner nå sørger for at befolkningen i det befridde Nord-Norge får tilførsler av mat, legemidler, klær og sko. Til jul fikk hver person i Østfinnmark 1/4 kg. kaffe. Kirkenes har fått tilbake sitt elektriske lys, i hvis skinn en kan lese den hektograferte avisen Folkets Frihet, som utkommer daglig og snart vil bli trykt. - Det kommunale selvstyre er nå kommet i gang og spesialkomiteer arbeider med og løser alle praktiske oppgaver. Quislingene er rensert ut i byens forvaltning.

Forsyningene i de første månedene etter befrielsen.

Handelsråd Arne Skaug ved den norske ambassaden i Washington uttaler i et intervju med Dagens Nyheters korrespondent i New York at Norge i de første månedene etter befrielsen hovedsakelig må stole på leveransene fra Sverige, fordi vi ikke kan være sikre på at det ikke kommer til å finnes tilstrekkelig med tonnasje til straks å føre over alle de forråd som regjeringen har kjøpt og lagt opp i Amerika. Disse lagre i Nord- og Syd-Amerika er på tilsammen ca. 270.000 tonn - derav er 190.000 tonn korn. En del av disse varer ble kjøpt i begynnelsen av krigen og har kostet atskillig i lagringsavgifter. Den svenske kreditten på 100 millioner kroner vil bli brukt til å kjøpe det som er tilgjengelig i Sverige for å dekke våre umiddelbare behov. Å kjøpe i Sverige er også meget lettere enn å kjøpe av de allierte, fordi de internasjonale komiteer som vi må vende oss til i England og Amerika, gjør saken mer komplisert.

Norges good-will.

For en tid siden ble det i Storbritannia foretatt en prøveavstemming innen alle befolkningslag for å finne ut hvilken av de allierte nasjoner engelskmennene kjente den største sympati for. Norge kom inn som en overlegen nummer en. En stemningsprøve av liknende art i De forente stater for en tid siden ga til resultat at Kina og Norge kjempet om førsteplassen i amerikanske hjerter.

Bare en divisjon i måneden føres hjem fra Norge av tyskerne

skriver Sunday Times og anfører dette som et vakkert bevis på det britiske flyvåpens langdistansevirksomhet. "Dagens Nyheter" tilføyer: Mange hadde nok ventet større innsats og større resultater - spesielt etter den tyske retretten i Nord-Finland og i det nordligste Norge. Når til og med et medlem av den norske regjering to ganger etter hverandre offentlig oppfordrer engelskmennene til å slå til ordentlig og bistå den norske befolkningen i ytterste nød - så kan man forstå hvordan de nødstillede selv følger det.

Oscar Torp om den norske krigsinnsatsen.

Forsvarsminister Oscar Torp, som for tiden er i Stockholm og også skal en tur til Nord-Norge, uttaler i et intervju med Svenska Dagbladet: Jeg var med i Skottland da våre første soldater skulle utskibes til det befriete Nord-Norge, var ombord på marinefartøyene og tok farvel med guttene. Deres begeistring var overstrømmende, ja, stemningen var altfor fantastisk til å kunne beskrives. En del av våre tropper deltok i befrielsen av Walcharen ved Sheldemunningen, en del falt, men størsteparten vendte tilbake med rike erfaringer for de gikk inn i de første norske styrkene som skulle sendes til hjemlandet. De norske troppenes utdanning har vært usedvanlig hard, og år etter år av venting har ikke ødelagt det ukuelige humøret deres. Tvertom, det er ikke skryt når jeg sier at bedre soldater finner man ingen steder i verden. Synd bare at vi er så få. I krig kan tross alt kvalitet ikke erstatte kvantitet, annet enn innen en viss snever ramme.

Finsk hjelp til Finnmark.

I desember sendte den finske landsorganisasjon en skrivelse til den finske regjering, som oppfordres til å overveie muligheten og en hurtig og effektiv hjelp til de ødelagte områdene i Nord-Norge. I Motiveringer heter det bl.a.: Gjenoppbyggingen i Nord-Norge vil bli meget vanskelig. Etter alt å dømme vil det bli mangel både på byggematerialer og faglært arbeidskraft. Det vil bli en oppgave av første rang for alle kulturfolk å sende dette til Nord-Norge til gjenoppbyggingen. Fremfor alt bør de øvrige nordiske folk i dette høve kjenne større forpliktelse enn andre. En slik hjelp til Nord-Norge bør gis snart etter hvert som de nordnorske områdene kommer utenfor krigsoperasjonene. Selv om landsorganisasjonen er klar over de store vansker som vårt eget land står overfor når det gjelder å bygge opp igjen de ødelagte områdene i Nord-Finland, så ønsker vi dog å understreke at man med god vilje, ved å bruke statsmidler og ved å appellere til den private og frivillige i stor utstrekning kan bistå vårt broderfolk som modig kjemper for sin selvstendighet. -- Denne henvendelsen viser hvilken stemning som nå gjøres gjeldende innen finsk arbeiderbevegelse og de finske arbeiderne kan være sikre på at deres vanlige holdning vil bli husket. Solidariteten og samarbeidet mellom arbeiderne i Norden vil nok snart vokse seg sterkt igjen. Nederland. Hundrevis av mennesker stupet i veikanten i det okkuperte Nederland når de drar fra byen ut på landet for å skaffe seg mat. Matforrådene i byene er så godt som uttømt. Det er utbrudt en ondartet tyfuspidemi i Amsterdam.

FRONTEN: Ved juletid skrev Göbbels i Das Reich: "Tidens tegn peker fra dag til dag stadig sterkere på tysk seier. Den vil komme en dag som en naturbegivenhet, plutselig og med en kraft som kan flytte fjell". -- Siden er "den avgjørende tyske offensiven" i vest knust og kilen i Ardennene redusert somme storoffensiven som russerne satte i gang i slutten av forrige uke. Den foregår med en kraft som virkelig "kan flytte fjell" og selv Göbbels egne propagandalaksier i Berlin innrømmer åpent at maken til offensiv har de tyske armeene aldri vært utsatt for. Det veldige angrepet foretas av 3 store armegrupper under ledelse av marskalkene Sjukov, Konjev og Rakosovki. Offensiven ble åpnet av Konjevs 1. ukrainske arme ved Sandomirz, 200 km. syd for Warsjava. To dager senere omspendte offensiven hele den 400 km. lange fronten fra Memel til Karpaterne. Konjevs tropper har hatt de største fremgangene, idet hans styrker er rykket fram opptil 160 km. i løpet av 5 dager etter først å ha brutt gjennom 3 befestede tyske forsvarslinjer. Når dette skrives står Konjev bare 25 km. fra den tyske grensen mot Schelsia. Blant de erobrede byene i dette avsnittet kan nevnes: Kielce, Pinezov, Ches-tokova og Chmielnik. I et kommunike fra den provisoriske regjeringen i Lublin meldes at også Krakau, Polens nest største by er tatt. Lenger nord er Radom sterkt truet. Den russiske offensivens største gevinst er likevel befrielsen av Warsjava. Den polske hovedstaden falt etter at russerne hadde foretatt en hurtig omgående bevegelse nord for byen. Siden fulgte et stormangrep fra nordvest, nord og øst. Det var polske tropper som angrep fra øst, etter at de hadde gått over den tilfrosne Weichsel. Warsjava er sterkt ødelagt. En stor del av byen ble lagt i grus allerede under det tyske felttoget i 1939. Ghetto-kvarterene ble rasert da jødene gjorde sitt heltemedige opprør der før de ble utslettet i 1943. Så fulgte det blodige og tragiske polske opprøret i høst, som varte i 63 dager, da ytterligere store deler av byen ble lagt øde. Warsjava har vært hovedbasen for de tyske armeene i øst det siste halvåret og er uten sammenlikning det viktigste jernbaneknutepunktet i Polen. -- Lengst i nord har Rakosovskis styrker rykket fram 40 km. fra Narev og i løpet av 3 dager befrikk 500 bebodde steder. En hovedjernbanelinje mellom øst- og Vestpreussen er øvskåret. Kampene i Budapest nærmer seg sin avslutning. Russerne tok onsdag 7000 nye fanger i byen, slik at det samlede antall nå er kommet opp i 23.000. -- Langs hele østfronten myldrer det for øvrig med tyske fagter på veiene bak fronten og i mange avsnitt er betydelige styrker innringet. De tyske tapene i materiell er meget store, i den siste uken har de mistet ca. 100 tanks om dagen. Russerne har satt inn en ny tanktype som de kaller "Josef Stalin". Den er bestykket med en overordentlig kraftig 122 mm kanon. Kalibret på den tyske "Tigertankens" største kanon er 80 mm. -- I hele den allierte presse har den russiske offensiven skapt en kraftig optimisme. Pravda skriver at "seiersmarsjen til Berlin er begynt. Ingen ting kan nå stanse den røde arme".

VESTFRONTEN: Ardennerkilen skrumper stadig sammen under de alliertes harde press. I den sør-østlige delen av Nederland gikk engelskmennene til offensiv tirsdag og rykket fram flere kilometer. Angrepet fortsatte onsdag nord og nordøst for byen Sittart, og troppene nådde ytterligere 3-4 kilometer fram. Mange fanger ble tatt. I allcase fortsetter kampene nord for Strassbourg, hvor tyskerne har utvidet sitt brohode en del. De tyske angrepene ved Hatten-Rittershofen er strandet.

I HELLAS er det undertegnet en foreløpig våpenhvile mellom ELAS-styrkene og britene. Men det pådrar ikke endelig enda om de nærmere betingelser.

Halve Finnmark befrikk!

Onsdag utsendte den norske overkommando et kommunike om at norske tropper for første gang var satt inn i kamp i Finnmark. Etter en fremmarsj på 120 km. har de inntatt flyveplassen Barnak innerst i Porsangerfjorden. 22.500 km² d.v.s. halvparten av Finnmark er nå befrikk. Operasjonene ledes av oberst Dahl som utmerket seg under kampene om Narvik i 1940. Man antar at fremrykkingen har skjedd fra Tanaelv over Skoganvarre. Samtidig meddeles at den første avdeling polititropper er ankommet fra Sverige til Finnmark.

Rendulios nye hovedkvarter

på Lillehammer er stadig under utbygging. Organisasjon Todt har etter et bestemt forlydende planer om å reise ikke mindre enn 300 baraker der opp. Materialet kommer med jernbanen fra de sydligere deler av Norge. Hittil er 30 leiligheter beslaglagt, foruten som før meldt turisthotellet og mid-delskolen.

De 4 biskopene og 40 prestene som før var internert i Lillehammer er som kjent anbragt på Helgöya i Mjösa. 15. desember utsendte Jonas Lie en forordning om at det fra og med samme dag var forbudt å reise til eller ta opphold på öya.

Bombeangrepet på det tyske ubåtanlegget

ved Bergen fredag 12/1 var usedvanlig kraftig. Flyene kom i flere bølger på opptil 50 maskiner og slapp flere 6-tonns bomber. Eksplosjonene var så kraftige at hus på flere kilometers avstand rystet som under et jordskjelv. En foreløpig melding fra Bergen sier at det ble oppnådd 13 fulltreffere på ubåtskurene. Ingen nordmenn ble drept.

Norske fallskjermtropper i aksjon.

London radio meldte for noen dager siden at norske fallskjermstropper har foretatt sabotasjeaksjoner mot norske jernbaner i den siste tiden. Den første aksjonen fant sted 10/12 mot Röros- og Trondheimsbanen og like før nyttår var det et nytt angrep mot Rörosbanen, hvor ca. 400 sporbrudd ble oppnådd sør for Stören. Natt til 7. januar ble både Raumabanen, Dovrebanen og Rörosbanen avbrutt på en rekke steder. På Raumabanen ble Stueflåten stenu skadet. På Dovrebanen kom trafikken i gang igjen etter 12 timers stand. På Rörosbanen er bruene ved Alvdal og Koppang ødelagt. - Hensikten med disse angrepene er åpenbart å tvinge tyskerne til å bruke den mer sårbare sjøveien til transporten av de tropper som før var i Finland eller Nord-Norge. At det er meget om å gjøre for tyskerne å opprettholde den norske jernbanetrafikken nå, fremgår blant annet av at det bare i desember ifjor kom 21 lokomotiver hit fra Tyskland. Atskillig viktigere og enda mer illustrerende for situasjonen er det at Reichskommissariatet ifølge "Kronikken" har gitt ordre til alle

norske industrielle bedrifter, som bruker kull, skal innstille i nær fremtid, enkelte allerede 20. januar. Sannsynligvis skal jernbanene ha kullbeholdningene. Jernbanene har nemlig bare brensel for 3-4 ukers drift. Reichskommissariatets drastiske beslutning kan, om det ikke kommer nye tilførsler av kull, lede til stor arbeidsløshet. Allerede nå er jo flere anlegg utover landet stoppet og en del arbeidere blitt ledig. Det er om å gjøre at disse arbeidere nå holdes under krigsviktige foretagender. De må ikke under noen omstendighet la seg skrive ut til noen form for arbeid eller tjenestegjøring som er boykottet ifølge Hjemmefrontens paroler. De som blir arbeidsledige og ikke kan skaffes ikke-boykottet arbeid, må søkes hjulpet økonomisk så godt det lar seg gjøre. - Tyskernes anstrengelser med å frakte store troppekontingenter til Syd-Norge, tyder på at utskibningen til Tyskland skal foregå i øket målestokk. Den allierte flyaktivitet rundt kysten og de stadige flåteoperasjoner i farvannene, særlig mellom Bergen og Oslo, viser imidlertid at det blir en kostbar transport.

En alvorlig advarsel.

Gang på gang under okkupasjonen har vi måttet ta kraftig fatt i arbeidsgivere som på tross av at deres bedrifter har gode inntekter holder lønningene nede. Disse arbeidsgivere vet at arbeiderne nå ikke har noen frie, le-gale organisasjoner som kan forsvare deres interesser og utnytter frekt denne situasjonen. Enda verre er det når slike arbeidsgivere uten å være i noen tvangssituasjon hverken økonomisk eller på annen måte, anstrenger seg for å få bestillinger og arbeid for tyskerne. Det eneste som står i hodet på dem er å tjene mer penger, som de formodentlig kjøper svartebørsvarer for eller salter ned.

Vi nevnte i forrige nummer av FF en del renseriere som hadde vist en dårlig opptreden ved å holde stengt mellom jul og nyttår og nekte arbeiderne lønn i den tiden. Arbeiderne ved deres bedrifter har fra før en alt for lav lønn, men tross gjentatte purringer har de ikke fått tillegg i noen form. De renseriere det her gjelder, tjener meget godt, ikke minst på tyske bestillinger. Vi gjentar navnene: Gustav Nesting, direktør Th. Hansen (A/S Zoric) E. Hillestad og B. Clöcker Lange. - I Frankrike er en hel rekke bedriftseiere som har vist en unasnjonal opptreden blitt straffet og bedriftene fratatt dem og overlatt til arbeiderne. Liknende åtgjerder vil bli aktuelle her når Norge er fritt og vi igjen får en

Holland.

Transportfly fra U.S.A. flyr daglig med forsyninger til den sultende hollandske befolkning. To fly pr. dag frakter fem tonn matvarer, først og fremst ister og smult.

Japan.

En masseevakuering er begynt fra Tokyo. Inntil videre har 20.000 personer fått ordre om å forlate hovedstaden, og forberedelser for en mer omfattende evakuering er gjort. De som hittil har evakuert er eldre folk og barn, samt gravide kvinner.

Keiseren av Japan har uttalt i en skrivelse som ble opplest ved åpningen av det japanske parlament at krigen vil bli mer og mer alvorlig, og at det japanske folk må gjøre større anstrengelser enn noensinne.

Churchills intervensjonspolitik.

Like enstemmig rosende som bedømmelsen er når det gjelder Winston Churchills ledelse av det britiske imperiums krigsanstrengelser, like ømtvistet er premierministerens stilling til de indrepolitiske problemer i England og det øvrige Europa. Churchill er leder for et konservativt parti, som er berømt for sin evne til å kombinere en maksimal konservatisme med en dyktig elastisitet. Meget tyder imidlertid på at Churchill begynner å mangle elastisiteten, at han foretrekker å være bare konservativ i dette ords bokstavelige betydning. Mer og mer synes han å fremstå som den politiske leder for dem som vil bevare mest mulig av førkrigstidens samfundsforhold. Særlig klart er dette kommet fram i de landene som hittil er befridd. I Frankrike var det Darlan, i Italia Badoglio, i Belgia Pierlot og i Grekenland Papandreu - alle disse ble støttet lengst mulig av Churchill. Begrunnelsen for denne intervensjon har vært at Storbritannia har plikt til å sørge for "ro og orden" både av hensyn til de militære krav og for å sikre en helt ut demokratisk løsning av samfundsproblemer i disse landene. Ro og orden kan imidlertid skapes på svært mange måter. Sikkert er det at millioner på millioner mennesker i Europa i dag har følelsen av at Churchills innblandingsspolitikk ikke er fullt så idealistisk som han selv vil gi det utseende av. Om vi ikke husker feil, var Churchill en varm tilhenger av "ikke-intervensjonspolitikken" i Spania. Denne politikk som alle nå vet betydde intervensjon til fordel for opprøreren Franco og blokade av den folkevalgte regjering.

Vi kjenner for lite til forholdene i Hellas til at vi helt ut kan fastslå hva ELAS-styrkene egentlig representerer, men vi føler oss sikre på at benevnelsen "banditter" og "røvere" ikke passer på dem. Vi må huske på at grekerne ikke har noen faste, demokratiske tradisjoner. De har mest vært vant til at det var de fysiske maktmidlene som avgjorde samfunds-spørsmålene. I mange år har ELAS-styrkene stått i klart kampforhold til Hitlerdiktaturet. Det som var deres hensikt nå, etterat tyskerne var drevet ut av landet, var åpenbart med vold å slå ned kollaboratørene i sitt eget land. De ville også med makt motsette seg at tilhengere av det tidligere Metaxas-diktatur igjen skulle få noen avgjørende innflytelse. Stort sett må en vel derfor si at deres politiske mål var gode nok. Bare midlene kan kanskje diskuteres. Under alle omstendigheter burde Churchill ha større grunn til å kalle Francos tilhengere for banditter. - - -

De tyske socialdemokrater kritiseres nå enstemmig over hele verden fordi de ikke tok et grundigere oppgjør med den tyske militarismen og dens samfunds-messige støtter etter forrige verdenskrig. Følgene av deres unnfal-lighet har vår generasjon fått lide for. De millioner mennesker som i dag setter livet på spill, gjør ikke dette bare for å beseire Tyskland og den tyske nazismen. Krigen har et videre mål. Nazismens nåværende og tidligere advokater utenfor Tyskland skal også settes ut av spillet. Ondet skal rykkes opp med roten, så det ikke begynner å vokse og gro igjen om 10 eller 20 år. Europas folk vil heller ikke ha tilbake de svære økonomiske krisene fra før krigen. På dette området må fremtidens demokrati intervensjonere for å skape ordnede forhold. De som ikke vil denne forandring, setter seg selv utenfor.

Østfronten. Den russiske offensiven har nå pågått uavbrutt i 14 dager, og først i de siste dagene er tempoet i framrykkingen blitt en del langsommere. Den tyske overkommando var sikkert forberedt på at et angrep snart ville komme. Militære sakkyndige i London mener imidlertid at Stalin slo til før tyskerne mente det, og litt før oppmarsjen til offensiven var fullstendig, for å skape uorden i de tyske retrettforberedelsene. Dessuten har sikret kraften i det russiske angrepet overrasket de tyske generalene. Svikten i den tyske fronten har derfor fått et meget større omfang enn de opprinnelig regnet med. Det antas at russerne ialt har satt inn 300 divisjoner mot ca. 180 tyske divisjoner. De russiske troppenes kvalitet og utrustning er fullt jevnbyrdig, til dels endog bedre enn tyskernes. Vi nevnte i forrige nummer av F.F. russernes nye tanktype, som er oppkalt etter Stalin. Videre er det kjent at russerne står foran andre nasjoner på artilleriets område. I flyproduksjonen har de spesialisert seg på kampfly, som kan ta aktiv del i stridene på marken. Bombefly og jagere av den typen som de vestallierte hver dag sender inn over Tyskland, har russerne ikke så mange av. Vestmaktene har derfor i stigende grad bistått russerne med å bombe oppmarsjområdene bak østfronten.

Russerne har selv kunngjort at det endelige mål for deres offensiv er Berlin. At dette er målet, markeres også ved at russernes største militære leder, marskalk Sjukov, er betrodd ledelsen av operasjonene på det sentrale frontavsnitt mellom Warsjawa og den tyske hovedstad. På 14 dager har Sjukov allerede tilbakelagt vel halvparten av den 500 km lange strekningen og står ved festningsbyen og jernbaneknutepunktet Posen (ca. 170 tusen innb.), som ligger lengst øst i Polen, omlag 23 mil fra Berlin. Lodz (Litzmannstadt) falt allerede i slutten av forrige uke. Det er Polens viktigste industriby, og tyskerne fikk ikke tid til å ødelegge byens verdifulle fabrikker. Onsdag befrikk også Calisz, 100 km vest for Lodz. I sør er Konjev nådd helt fram til Oder syd for Breslau langs en 70 km bred front. Hans operative mål er tydeligvis å avskjære Øvre-Schlesia, som nest etter Ruhr er tyskernes viktigste industriområde. 2/5 av Tysklands kull, 1/5 av stålproduksjonen, 1/4 av zinkproduksjonen og atskillig syntetisk olje fremstilles i disse industridistriktene. Blant de tyske byene som er erobret her i løpet av siste uke, kan nevnes Kreuzberg, Rosenberg, Pitschen og Oppeln. Russiske styrker står allerede i utkanten av Breslau. Lengst i nord angripes Østpreussen kraftig både fra syd, øst og nord. Rokosovskis offensiv peker i retning av Danzig og foregår til dels gjennom den såkalte Allensteinåpningen vest for de masuriske sjøer, hvor bl. a. selve byen Allenstein, som er et viktig jernbaneknutepunkt, er tatt. Når dette skrives, står russerne 60 km fra Danzig. Mellom Danzig og Posnan er festningsbyen Torn omgått og Bromberg befrikk. Fra nord og øst angriper Tsjernakovski Østpreussen gjennom Insterburgåpningen i retning av Königsberg og står nå ganske nær denne by. -- I Nordøst-Ungarn har Malmovski tatt Micolke og rykker videre nord-vestover for byen.

Etter den tyske grensereguleringen i 1939 strekker fronten i øst seg nå 500 km på tysk territorium. En må være forberedt på at den russiske offensiven ikke fortsatt kan holde det tempo den hittil har hatt. Tyskerne vil antakelig forsøke å etablere en front mellom Frankfurt an der Oder og Oderberg, d. v. s. langs Oder. Om dette vil lykkes, får tiden vise. Hvor alvorlig tyskerne ser på situasjonen, framgår bl. a. av at Berlin evakueres. All sivil trafikk er stoppet ved de tyske jernbanene og all utenbys privat post er stengt.

Vestfronten. I Ardenneravsnittet foregår en stadig mer påtakelig tysk retrett. Bonn og St. With er falt. I Colmaravsnittet fortsetter franskmennenes offensiv, og briterne har også hatt en del framgang ved byen Sittart.

Fristen for å sende inn selvangivelser nærmer seg nå sterkt. I den forbindelse vil en peke på at selvangivelser som vanlig bør sendes inn for folk som midlertidig er fraværende fra hjemmene.

Fra Stockholm meldes

at det treffes forberedelser til at Quisling skal få større makt fra 1. februar. Flere ministre skal skiftes ut, bl. a. Fuglesang. Det er vel trolig at Quislings konferanse med Ribbentrop har sammenheng med det som skal skje.

I Hallas
begynte torsdag nye fredsforhandlinger mellom EAM og den greske regjering.

ble sluppet ned av amerikanske og engelske fly over det europeiske kontinent i 1944. R.A.F. felte til sammen 525 000 tonn og det amerikanske flyvåpen 958 000 tonn. Om en regner at hver bombe har en gjennomsnittlig vekt på 250 kg, kastet de allierte flyene altså henimot 6 millioner bomber mot krigsviktige mål i Europa i fjor.

En offisiell delegasjon

fra det britiske arbeiderparti skal i slutten av februar reise til Sovjetsamveldet som et uttrykk for den britiske arbeiderbevegelsens bestrebelse på å skape et fast grunnlag for en internasjonal arbeiderorganisasjon etter krigen. Delegasjonen skal ledes av partiformannen, professor Harold J. Laski. Engelskmennene håper å få en konferanse med Stalin.

Det røde Kina.

News Cronicles spesialist i asiatiske problemer, Gunther Stein, oppholdt seg nylig 4 måneder i den kommunistkontrollerte delen av Kina. Fra Washington har han sendt sin avis en artikkel om sine inntrykk fra dette besøk. Han skriver bl. a.: De kinesiske kommunistene med sine 600 000 velfødde, veltrenede og hardt kjempende regulære soldater, sine 3 millioner militære hjelpere og 90 millioner mennesker, kan hjelpe oss til å vinne krigen forttere og redde titusener amerikaneres og engelskmenns liv. -- Han konstaterer videre at dette livskraftige, "nye demokrati", som har muliggjort store krigsanstrengelser bak de japanske linjene tross Tsjungkingregjeringens hensynsløse blokade, ikke er mer kommunistisk enn Englands krigsdemokrati. Fraværet av den påståtte Moskva-kontrollen og kommunistenes utvetydige vennskap med Storbritannia og U. S. A. åpner utsikten for et intimere og fullstendigere kinesisk samarbeid med demokratene enn noen sinne før. Republikken, som kalles Venan, fører ikke bare krig mot japanerne; den har en mønstergyldig administrasjon. Jordbruk, håndverk og hjemmesløyd oppmuntres på en måte som gjør at bøndene er de lavest beskattede i hele Kina. Stein sier at intet annet sted i Kina har han sett så mange fornøyde kinesere. I Venan fant jeg svar på alle de spørsmål som man i Tsjungking har påstått var uløselige. Stein fastslår til slutt at Venan og Tsjungking må forenes for Kinas og for de alliertes skyld.

De finske sosialister

er fortsatt splittet i 4 hovedretninger: kommunistene, sekslinggruppen (som blant andre teller de seks sosialdemokratiske riksdagsmenn som for flere år siden ble ekskludert av partiet og idømt tukthusstraffer for sin russiskvennlighet), Tannergruppen (som fremdeles behersker partiapparatet) og den sosialdemokratiske opposisjon rundt Vuori. En representant for sistnevnte gruppe, Hiitonen, skriver i Aftenbladet:

Opposisjonen må ved sine avgjørelser ta i betraktning at majoriteten av arbeiderklassen står utenfor det sosialdemokratiske parti, og at det således er viktigere å vinne disse utenomstående enn å ha bak seg partiets majoritet. -- Viktig er det også at Finnlands utenrikspolitiske stilling i vesentlig grad kommer til å bero på utviklingen innen det sosialdemokratiske parti. Sovjet kommer neppe til å stole på forandringen i Finnlands politikk så lenge landets største parti ikke klart har markert en ny kurs. Det er også et spørsmål om det kan bli noe intimt samarbeid med broderpartiene i Danmark, Norge og England så lenge Tanner og hans "nærmeste sitter ved makten", skriver Hiitonen til slutt.

Det polske problem.

"Dagens Nyheter" skriver:

De polske forsøkene på å spille ut England mot Sovjetsamveldet under påberopelse av den polsk-engelske garantipakten fra før krigen, avferdiger Churchill skarpt: England har aldri garantert Polen visse grenser. De østpoliske områdene som Moskva erobret i 1939, har England aldri ansett for rotmessig å tilhøre Polen. Polakkene erobret dem med våpenmakt under Russlands maktesløshet i 1920 og la dem under seg, på tross av at det polske innslaget bare utgjør en minoritet av befolkningen. -- Forgjeves har den nylig avgåtte polske statsministeren, Mikolajezyk, forsøkt å bringe sine London-kolleger på bedre tanker. Han kom etter sitt siste besøk i Moskva tilbake med et forslag som var utarbeidet under forhandlinger i de mest vennskapelige former med Stalin. Om Londonpolakkene allerede i begynnelsen av 1944 hadde fulgt den engelske regjeringens råd, så skulle framholder Churchill, noen Lublinkomite aldri blitt dannet.

Norske Quislinger i Sverige.

En av Svenska Dagbladets medarbeidere avla for en tid siden et besøk i leiren for quislinger i Sverige. Han skriver etterpå at de fleste av de internerte er nordmenn og deretter følger i størrelse grupper av danske, tyske, nederlandske, noen få estlendere, polakker og belorussere som er gjenstand for skarp bevoktning.

Leiren er heller kraftig overfylt, og forholdene mellom de forskjellige forrødere er langt fra det beste. Således er ikke de norske og de danske på talefon - på grunn av uoverensstemmelser om hvilket land som egentlig eier Grønland! Nå vil de aller fleste av dem ikke lenger stå ved at de har vært quislinger eller vært under nazistisk innflytelse. Således har f. eks. danskene malt kong Christians initialer med kjempebokstaver på sin hyttedør. Forholdene er så dårlige at det ikke har vært helt nødvendig med den sterke politibevoktningen, fordi den gjensidige mistillit binder den ene til å bevokte den annen med den største mistenksomhet.

Hjemmefronten.

Fra Bergen skrives:

Det siste angrep på Ubåthavnen i Laksevåg begynte kl. 13, og flyalarmen varte til kl. 14.20. Det lå en del frosttåke over byen, og med det samme flyalarmen gikk, begynte bombingene. Det var 4-motors fly som deltok i angrepet. På Ubåthavnen ble det anrettet atskillig skade. Selve det veldig 7 meters stålbetongdekket ble ikke knust, men det ble slått huller i det, og en av sideveggene ble ramponert. En meget stor løftekran ble pulverisert, likeså en transportkran og et sementlager. Maskinhallen og andre verkstedsbygninger fikk også sin bekomst. Det ble også rettet angrep på festningsanlegget på Hellen utenfor Sandviken. - Et fly ble skutt ned over Løvstakken, men flygerne reddet seg i fallskjerm og ble senere tatt til fange. - Quislingene med postmester Arntzen fra Høyangen i spissen har avsatt direktør Steen i Fylkesbåtans. Han skal ha begått "klanderverdige handlinger" påstår de. - Det er fortsatt portforbud. Borgervakt blir utkommandert, og de som nekter, blir arrestert og sendt til Espeland konsentrasjonsleir. Det hender at 90-åringer, og folk som for lengst er døde eller sitter i Tyskland, blir innkalt til borgervakt. - Brenselsituasjonen er katastrofal. Myndighetene kan ikke skaffe ved, og nå er det blitt flere kuldegrader. Kynisk erklæres halvdelen av vedmerkene for ugyldige, samtidig med at gassen holder på å stenges rundt om i hjemmene.

Attentatet mot Rørosbanen

natten mellom 28. og 29. desember forårsaket stopp i jernbanetrafikken i 15 døgn. En stor bro over Gula ble ødelagt og jernbanelegemet sprengt i stykker i 7 - 8 km lengde på hver side av broen. Tyskerne hadde vanskelig for å skaffe til veie nye skinner. Militær vakt er nå plasert på de utsatte stedene langs jernbanen.

Bombegisler på Victoria Terrasse.

En dag i uka som gikk, ble 30 fanger fra brakke 12 på Grini sendt fra leiren, antakelig til Victoria Terrasse, som sikkerhet mot bombing. Blant disse fangene er flere av de mest kjente nordmenn som tyskerne holder fanget.

Et bensin- og oljelager

i Schwensens gate på hjørnet av Dalsbergstien begynte å brenne ved 3 tiden tirsdag. Ilden bredte seg med voldsom kraft til boligkomplekset omkring bensinstasjonen, og en meget stor del av dette ble helt ødelagt. Ifølge en foreløpig oversikt ble 15 mennesker økadet. Branden skal også ha krevd dødsofre.

Den fri fagorganisasjon

eksisterer nå i legale former i en del av Norge - i Østfinnmark. I Kirkenes er det nemlig organisert en fagforening under navnet "Nordlands Klippe". - Om ikke så alt for lenge er Norge fritt og hele landet skal få tilbake en

FF

F R I F A G B E V E G E L S E
organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 5.

5. årgang

2. februar 1945.

De offentlige tjenestemenns og funksjonærens stilling.

Så lenge Administrasjonsrådet satt som den øverste norske sivile myndighet i landet ble det ikke foretatt noen endringer eller inngrep i de offentlige tjenestemenns og funksjonærens stilling. Administrasjonsrådet var jo på sett og vis blitt til med Kongens og Regjeringens samtykke og funksjonærene fant det da som sin plikt å bli på sin post og fortsette sitt arbeid. De ansettelser og opprykninger som fant sted under Administrasjonsrådet, fulgte de vanlige prinsipper for ansettelser og opprykninger innen administrasjonen, og det ble så vidt vi vet i den tiden ikke foretatt noen "politiske" ansettelser. Først i og med at Terboven satte inn de kommissariske statsråder den 25. september 1940 skjedde det en radikal endring. Det ble no snart tydelig at hensikten var å fjerne gode nordmenn fra ledende stillinger og erstatte dem med nazistiske nikkedukker samtidig med at hele den offentlige administrasjon ble utsatt for sterke forsøk på nazifisering. Det er neppe nødvendig å minne om alle de sinnsvake ansettelser av helt ukvalifiserte folk som fant sted i denne tiden. - Heldigvis fikk man på et forholdsvis tidlig tidspunkt parolen om blokade av offentlige stillinger. Denne var for første stund så effektiv at det praktisk talt var umulig å få besatt offentlige stillinger, som ble lyst ledig. Dette var ganske sikkert grunnen til at "myndighetene" ble forsiktigere med å sparke folk på porten.

Det er ganske klart at alle de funksjonærer som er blitt trofast mot de lovlige norske myndigheter har sett det som sin oppgave i sitt arbeid så langt råd er å hindre overgrep fra "myndighetenes" side overfor befolkningen og mildne alle de vansker som krigstiden har ført med seg, ikke minst på rasjonerings- og prispolitikken område. Den nærmeste fremtid kan imidlertid komme til å stille de offentlige funksjonærer overfor krav om mere aktiv motstand. Vi tenker da her først og fremst på den situasjon som oppstår hvis landet på ny skulle bli krigsskueplass eller ved en eventuell folkestreik. De offentlige funksjonærer er nå så vidt sammensveiset at det ikke er noen grunn til å tvile på at de loyalt vil følge de paroler som blir gitt og virkelig gjøre en samlet innsats. I overgangstiden mellom okkupasjonen og gjenreisningen vil det være av den aller største betydning at vi på alle felter i den offentlige administrasjon har sikre folk som i et gitt tilfelle kan handle selvstendig og under ansvar overfor de lovlige norske myndigheter. Når selve gjenreisningen skal ta til, vil det vise seg hvor nyttig det har vært at det gjennom hele okkupasjonstiden har sittet folk i de offentlige etater som har bevart kontinuiteten i den norske administrasjon.

Når det gjelder behandlingen av quislingene og overløperne blant tjenestemenn og funksjonærer, er saken klar. De vil omgående bli satt på porten og få sin fortjente straff i samsvar med de bestemmelser som er gitt av den norske regjering. Men like sikkert er det at alle stripe og parolebrytere må bli suspendert og hele deres forhold tatt opp til grundig undersøkning. Dette er ikke bare i de offentlige funksjonærens egen interesse, men et krav som hele folket står samlet bak. På den annen side må de som har mistet sin stilling eller lidt annen overlast gjeninnsettes og få full oppreisning så langt råd er. Ved gjenreisningen må det også bli gjort noe effektivt for å skaffe de offentlige funksjonærer en rettfærdig lønnskompensasjon. Det er visstnok så at funksjonærene i Sentraladministrasjonen har fått sine grunnlønninger hevet fra 1. januar 1942, men de ble samtidig fratatt enhver rett til overtidsbetaling, og kontortiden ble utvidet slik at i realiteten er det ikke skjedd noen bedring i funksjonærenes økonomiske kår, til tross for at dette stadig er blitt forespeilet av de kommissariske ledere i Tjenestemennsforbundet.

Mappe 4
Eksp. 5
Dato 2.2.45
A 5/10/45
L 138

Østfronten:

Russernes lavineaktige offensiv fortsetter med usvekket kraft etter at det har lyktes dem å føre infanteri og forsyninger fram umiddelbart bak de fremskutte panseravdelingene. Den stopp som mange sakkyndige forutsa måtte bli nødvendig for omgrupperinger og organisasjon av tilførselslinjene, er uteblitt. Offensiven er således ikke bare en enestående prøve på russernes militære kraft og dyktighet, men i like høy grad en triumf for deres organisasjonsevne. Uken som er gått har bragt meldinger om en rekke avgjørende resultater. Øst-Preussen er nå avskåret fra det øvrige Tyskland og dermed er mellom 20 og 25 tyske divisjoner innringet. Deres muligheter for en tilbaketrekning sjøvegen er minimal, idet den eneste brukelige havn, Königsberg står umiddelbart for fall. Hele byen står i brann og tyskerne sprenger selv alle viktige anlegg. Rokossovski har tatt Marienwerde og videre forsert Weichsels nedre løp og truer nå Danzig. Sjukovs framrykking på midtfronten blir av militære sakkyndige karakterisert som uten sidestykke i krigshistorien. Hans arme presser nå på langs en 370 km. lang front fra Danzig til Breslau. Praktisk talt hele Polen er med dette befrikket bortsett fra byene Posen og Thorn (som begge er omringet og står umiddelbart for fall), en del av korridoren og en liten snipp i syd. Men det er tydelig at Sjukov har større mål for sin offensiv. Han har allerede overskredet den tysk-polske førkrigsgrænse i en bredde av 160 km. og støter videre vestover. Han står nå knappe 100 km. fra Berlin, mindre enn 80 km. fra Stettin og 65 km. s.ø. for Frankfurt a.d.Oder. Hans nærmeste mål er utvilsomt Kystrin som ligger 75 km. fra Berlin. Han står nå ca. 30 km. fra denne by. En rekke byer i Brandenburg og Pommern er tatt, bl.a. Linde, Krojanke, Tirschtiegel, Bentschen, Landsberg o.fl.

I dette område er også 10.000 utenlandske arbeidere blitt befrikket. I følge ubekreftede pressemeldinger skal det være dannet en rekke nye brudøyer vest for Oder. Det antas imidlertid at Hitler vil sette inn ca. 100 divisjoner i forsvaret av Oderlinjen, så det er sannsynlig at et avgjørende slag vil bli utkjempet i dette området. Hitler vet meget vel at den dagen Berlin faller, vil det være slutt med Tysklands motstandskraft. I sør er praktisk talt hele Øvre-Schlesien gått tapt for tyskerne og dermed har de mistet et av sine aller viktigste råstoff- og industriområder. Det kjente polske vintersportssted Zakopane ble meldt tatt allerede tirsdag. Malinowski har tatt den viktige by Strada i Karpatene.

Vestfronten: Selv om vestfronten for øyeblikket er stillet i skyggen av det russiske stormløp fra øst, brygger det også her opp til større hendelser. Tyskerne er på fortsatt retrett, men noen større bevegelse er det ennå ikke kommet over frontbildet. Imidlertid foreligger det en rekke både tyske og allierte meldinger om alliert oppmarsj og oppladning bak linjene. Alt tyder på at det med det aller første vil bryte løs en større alliert offensiv. De allierte har gått over grensen på flere nye steder og utfolder stadig en utstrakt flyvirkosomhet over hele Vest-Tyskland og har på ny gjenopptatt angrepene mot Berlin, noe som i høy grad også kommer russerne til gode. Meldingene går for øvrig ut på at tilstandene i Hitlers hovedstad blir mer og mer tilspisset. Demonstrasjoner og opptøyer forekommer daglig. Flyktningene fra øst oversvømmer byen og skaper kaos i forsynings- og transportvesenet. Ytterligere 5 millioner flyktninger er på vei fra øst til vest. De marsjerer i kolonner på opptil 50 km. lengde. Mange omkommer av frost og overanstrengelse. SS og Gestapos arkiver er sammen med "rasearkivet" evakuert til Rosenheim ved München.

Italiafronten: Her foregår for tiden ikke større kampvirkosomhet, men man skal ikke overse at denne fronten binner 250.000 mann som Hitler kunne trenge sårt til forsvaret av de siste rester av Stor-Tyskland.

Østen: Det er fremdeles amerikanerne som har initiativet på Phillipinene. De har hatt ytterligere fremgang og nye landsetninger er foretatt og ventes. Det synes som det brygger opp til et større slag like øst for Manilla. Dette vil antakelig bli avgjørende for byens og dermed hele øygruppens skjebne.

Blant siste døgnsprenghninger

er Olfrichs Gummi Service A/S, Stortinget og antakelig Ø. Slottsgt. 20.

samarbeide mellom Lublinregjeringen og visse polske kretser i London?

Stockholmstidningens Londonkorrespondent hevder at Moskva IKKE har noe å innvende mot at en ny polsk London-regjering under ledelse av Mikolayczyk opptar forhandlinger med Lublinregjeringen om en sammenslutning. Overensjugalviske London-regjeringen. Mikolayczyk var som kjent polsk statsminister inntil begynnelsen av desember ifjor, da han ble felt av de polske kretser i London som er mer kritiske overfor Russlands politikk. Hitler i hovedkvarteret.

Den tidligere generalstabsjef i Ungarn, Janons Vörös, som nå er forsvarsminister i den frie ungarske regjering, har gitt et referat av en tale Hitler i september holdt for de høyeste tyske militære sjefer og noen få representanter for vasallstatene. Vörös, som selv var til stede, forteller at Hitler var meget opprørt, håret hang ned i pannen på ham og av og til hevet hans stemme seg til uartikulerte skrik: "Vi er alle i samme båt i en forferdelig storm", ropte rikskansleren, "den som nå hopper overbord er fortapt, men de som blir igjen kommer kanskje til å nå land." - Ordet seier brukte Hitler ikke. Han talte bare om å forsvare Tyskland, og det billede en fikk var forferdelig, sier Vörös. Millioner menneskers liv skulle slukkes i en meningsløs ofring for nazismens skyld. - Slik opptrådte Hitler i september. Hvorledes er det med ham nå tro?

på den listen over krigsforbrytere som den tsjekkoslovakiske regjeringen har lagt fram for de forente nasjoners krigsforbryterkommissjon og som omfatter tilsammen 379 navn. Bl. a. gjøres Hitler ansvarlig for massakrene i Lidice og Lizaky samt for utryddelsen av 65000 jøder. Blant de øvrige anklagede er Rudolf Hess og generalene Blaskowitz og Brauschitsch.

Den franske fagbevegelsen

har allerede ca. 4 millioner medlemmer, bare 1 million mindre enn under Folkefrontens blomstringstid i 1936-37. Dessuten må en huske på at 3 millioner franskmenn fremdeles er i Tyskland som krigsfanger eller deporterte. Blant disse er mange av de ledende menn innen fransk fagbevegelse. Metallarbeiderforbundet er det sterkeste med ca. 800.000 medlemmer; bygningsarbeiderforbundet har 400.000 og post og telegrafforbundet samt transportarbeiderforbundet hver 150.000. Regjeringen de Gaulle og parlamentet er meget velvillig innstillet til den franske fagbevegelsen, som er representert i alle statlige kommisjoner.

Den faglige verdenskongressen,

som åpner 6. februar i London, kommer til å telle ca. 150 delegerte fra 30 forskjellige land. Første taler blir Phillip Murray, formann i den amerikanske landsorganisasjonen C.I.O. Sørjetsamveldet møter med en mannsterk delegasjon.

Høykonjunktoren i USA

står i sitt yppigste flor akkurat nå. Farmerne har en årsinntekt på 20 milliarder dollars, mot 8 under normale forhold. Industriarbeiderne tjener 44 milliarder dollars om året, mot før 13, tjenestemennene, inklusive de sivile innenfor armeen og flåten, har øket sine årsinntekter fra 7 til 22 milliarder dollars, og den totale nasjonalinntekt dreier seg omkring den svimlende sum av 150 milliarder dollars.

Men denne høykonjunkturs "boom" har sitt spesielle preg. Den har utløst en kjøpekraft som grenser til luksus. Gjennomsnittsfolk kjøper luksus, men til gjengjeld er det lite av millionærer. De kolossale gevinster glimrer med sitt fravær, det sørger krigskonjunkturskatten for. Derimot har vanlig folk godt med penger, og pengene brukes også på en måte som i hvert fall innehaverne av luksusbutikkene har glede av.

Mange mennesker som er redde for inflasjon kjøper juveler og andre viktige verdier. De legger seg til jord og hus, møbler og edelstener, men det er uhyggelig dyrt akkurat nå.

Til tross for svimlende priser rapporterer alle forretninger om rekordsalg. Lørdag kveld er der en fryktelig trengsel i de store forretningsne, hvor det står pakkende fullt av mennesker foran diskene. De kjøper inntenst og kommer ut overlesset med pakker. Mange arbeidere kommer i sine overaller og kjøper kontant, og derved vandrer pengene direkte fra lønningskassen til forretningskassene.

Norges stilling til fredsoppgjøret med Tyskland.

En gruppe norske utenrikspolitiske eksperter i London har i tidsskriftet International Affairs fremlagt en sammenfatning av norske synspunkter på behandlingen av Tyskland etter krigen. Det fremholdes i redegjøringen at tyske varer og tjenester bør stilles til rådighet for de okkuperte landenes gjenoppbygging, men ingen tyske arbeidere ønskes som deltakere i gjenoppbyggingen av Norge. Norge har ingen direkte interesser når det gjelder spørsmålet om eventuelle tyske landavståelser. Det bør helst unngås at det skapes tyske minoriteter i andre land, men det kunne være naturlig å stille Kielkanalen under felles alliert forvaltning. Det norske folk vil lenge ha vanskelig for å skille mellom "gode" og "dårlige" tyskere. Tyske krigsforbrytere må straffes, men i størst mulig utstrekning etter lov og dom. Gestapo må uskadeliggjøres og alle skyldige politiske og militære ledere straffes. "Omskolingen" av det tyske folk bør i det vesentlige bli tyskernes egen sak. Under våpenstilstandstiden må imidlertid tysk film, presse, bøker og radio sensureres. Ingen form for tysk krigsindustri må tillates. Tyskland bør ha muligheter til å sikre befolkningen en nødvendig levestandard, men sikringen av freden må komme i første rekke. En okkupasjon - som Norge må være berett på å delta i med styrker tilsvarende Norges militære resurser - bør etter relativt kort tid innskrænkes til strategiske nøkkelstillinger, flybaser og mekaniserte styrker. På dette stadium kan Tyskland bli med i de internasjonale politiske organisasjoner som planlegges av de allierte. For øvrig understrekes det i redegjøringen at noen bestemte norske synspunkter på det tyske problem ikke kan utformes før hjemmepinionen får muligheter til å gi sin mening åpent til kjenne.

Operasjonene i Nord-Norge

Det foreligger ingen meldinger om hvor store norske styrker som opererer i Nord-Norge, men det sies i meldinger fra London at det er de norske styrkene alene som nå står for de offensive operasjonene. Tyskernes front strekker seg mellom Porsangerfjord og Altenfjord. Med denne front har nordmennene kontakt.

Når det gjelder de amerikanske meldingene om at russerne skulle ha forlangt at britiske og norske tropper skulle samarbeide for Norges befrielse, mens russerne ønsket å dra seg tilbake, fremholder man i velinformerte norske London-kretser at meldingene har fått en feilaktig tolking, og at de henfaller på visse forhandlinger som ble ført i høst, men ikke medførte noe resultat. Russerne har dog alltid hevdet at de gjerne ser at nordmennene selv i størst mulig utstrekning befri sitt eget land.

Fra Hjemmefrontens ledelse.

Borgervakten er blitt et stort nederlag for nazistene, og enkelte steder har de derfor søkt hjelp hos tyske makthavere. Dette har skapt en del forvirring. Folk unnskylder seg med at borgervakten er en liten sak som ikke er verd å gå i fengsel for. Borgervakten er ingen liten sak. Den er kanskje det viktigste middel til å demoralisere befolkningen med å bringe den under kontroll. Vi må regne med at det apparat som er bygd opp vil bli brukt i en ganske annen utstrekning enn nå, i en situasjon da tyskerne vil sikre seg mot ure blant befolkningen. Der hvor folk har vendt seg til motstandsløst å følge ordren om innkalling, vil det ikke med et rykk være lett å gi dem en ny innstilling. De aktive krefter kan kanskje gjøre det, men all erfaring viser at de mange som helst følger strømmen vil troppe opp og marsjere som lydige gisler. I tillegg til dette kommer at borgervakten frigjør politistyrker til andre oppgaver.

Vi vil derfor innskjerpe: INGEN MØTER TIL BORGERVAKT selv om ordren kommer fra de tyske makthavere, og selv om disse setter et nytt navn på borgervakten. All kamp koster, hvis ikke var det ingen kamp. Men omkostningene blir minst når vi alle står sammen.

Vi innskjerper også at sabotasjekommandoene har ordre om ikke å ta omsyn til en eventuell borgervakt.

Politifullmektig Haug

I Drammen ble ved en feiltakelse skutt av en av sine kolleger da han nått til 10. januar var ute på patruljetjeneste.

Vis nødvendig forsiktighet,

men vær ikke så forsiktig på grunn av de tyske gaterazziaene at spredningen av vår frie presse hemmes. Mest mulig arbeidere må få anledning til å lese

FRI FAGBEVEGELSE.

FFU

FRI FAGBEVEGELSE

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 6.

5. årgang

9. februar 1945.

Hjemmestyrkene (HS)

er en del av den norske forsvarsmakt, d.v.s. de er en del av den hær som skal sikre Norges uavhengighet og udelelighet etter grunnloven. De får sine militære ordrer fra Forsvarets overkommando (FO). Deres øverste leder er forsvarssjefen, Kronprins Olav, hvis nestkommanderende er general Hantzen. Forsvarets overkommando retter seg nå etter den allierte overkommando for Vesteuropa. SHAEF (Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force) under general Eisenhower.

HS er blitt organisert i intimt samarbeid med den norske regjering der saken har sortert under forsvarsministeren, statsråd Torp.

Men om HS er blitt organisert i samarbeid med den norske regjering og militært står under FO, betyr det ikke at HS er noe våre myndigheter ute har gitt ordre om å opprette i Norge. Små grupper begynte å arbeide sammen for å gjøre en innsats med våpen i hånd for frihet og fred. Det var et farlig arbeid fra første stund, og mange er falt fra før de kom så langt at de kunne se fram til målet, men HS vokste tross i alt. De krystalliserte ut ledere, de fikk kontakt med våre myndigheter ute, og de ble til slutt det de er idag, et av de sterkeste ledd i den norske forsvarsmakt.

Alle grupper av folket samarbeidet i HS. Her er ikke spørsmål om sosial stilling eller politisk oppfatning, bare om viljen til kamp under FO's ledelse. Vi er i den lykkelige stilling i Norge at det ikke finnes væpnede styrker som blir ledet etter politiske retningslinjer. Alle norske hjemmestyrker tar sine ordrer fra forsvarets overkommando.

Selv om HS er innlemmet i den norske forsvarsmakt og får sine militære ordrer fra FO, er det allikevel et sterkt behov for samarbeid med de sivile motstandsgrupper. Mange spørsmål har direkte betydning både for den sivile og den militære motstand, og sett i videre perspektiv kunne hverken den sivile eller den militære motstandsbevegelse ha nådd den styrke de har idag uten gjensidig støtte. Den sivile og militære kamp er to sider av samme sak, to uttrykksformer for samme vilje til frihet for Norge og til kamp mot nazisme. HL er den samlende ledelse for hele kampfronten.

Nå er Hjemmestyrkene trådt fram i lyset, ikke de store masser av dem, men noen få utvalgte representanter. Hele rekken av planmessige angrep mot tysk krigsindustri, mot skipstonnasje, transport og drivstoff, taler sitt tydelige språk om den elite av hjemmestyrker som har vært i kamp foreløpig. Innsatsen har vært så djerv og har vært ledet med en så rolig intelligens og avvepnende frekhet at en får lyst til å applaudere slik som i gamle gode dager i Holmenkollen. Men dette er ikke sport, det er dødsens alvor.

Mennene i HS - allesammen - i hvilke stilling de så står - er seg sin oppgave bevisst. De tar sin risiko, og de kjemper av all sin evne fordi de vil at Norge skal bli rent for tyskere og få sin grunnlov tilbake. De vet at de er et av de sterkeste redskaper i våre konstitusjonelle myndigheters hånd i kampen for et uavhengig og demokratisk Norge.

Sensasjonssurrogat.

Det ble ingen sensasjonsdag for quislingene 1. februar. Vidkun og Adolf hadde antakelig funnet ut at det var lite heldig å arrangere en tysk-quislingsk parademarsj i Oslo når den ble akkompagnert av russisk marsj mot Berlin. Det ville virke for barokt selv i deres falske propagandaorkester. Så kom isteden en stor "avsløring". Fryktelige ting åpenbarte seg. - Direktør Schjelderup hadde ifølge nazipressens kjempeoverskrifter vært opp-tatt med å skaffe størst mulige forsyninger til Norge etter krigen. Da måtte han jo sperres inne. Nazipressen hoverte over at forsyningene så ut til å bli små. Undres på hvor store de hadde blitt om Norge nå - som quislingene ville - hadde vært lenket til Tyskland? - Det er heller ikke sant at den fri presse har "bedratt" folket med lyserøde framtidsperspektiver.

FF's julenummer inneholdt en redegjørelse for etterkrigstidens forsyningsproblemer som neppe var for optimistisk. Og flere andre frie aviser offentliggjorde en liknende oversikt kort før quislingene kom med sin "avsløring". For øvrig er det jo nazismen som er skyld i både de nåværende og etterkrigstidens forsyningsvansker. Men når den tid kommer skal nok problemene bli løst. Foreløpig slåss vi for retten til å puste.

K r i g s o v e r s i k t.

Østfronten: Den siste uken har vært preget av omgrupperinger og oppmarsjer i de tre hovedkampområder. Men den russiske offensiven har samtidig rullet videre i alle stötretninger trass i at tyskerne nå tydelig yter sterkere motstand. Kampen er nå for alvor begynt om "Oderlinjen" som av tyskerne er utsett som den gunstigste forsvarssone for Berlin og dermed for hele Øst-Tyskland. Russerne vil neppe la seg stanse her. Uttalelser i "Den Røde Stjerne" går utvetydig ut på at offensivens mål er Berlin og tilintetgjørelse av Det tredje Rike. Det er imidlertid sannsynlig at russerne - samtidig som de opprettholder et sterkt press på midtfronten - nå først og fremst vil søke å skyve sin nordlige og sørlige flanke lengre fram. Videre må en gå ut fra at de i samsvar med sin vanlige strategi vil "lade opp" bruhodene vest for Oder før de for alvor ruller videre. De siste dagers nyheter synes å bekrefte dette, idet framgangen er størst på flankene.

I sør har således Konjevs arme overskredet Oder på en ca. 100 km bred front og allerede kjempet seg 35 km inn over vestbredden. Her er de viktige byer Brieg, Ohlau og Grotkau og en rekke mindre steder tatt. Breslau er nå på det nærmeste helt avskåret. Når en hører at Oder i dette området er hele 500 km bred, forstår en for alvor å verdsette denne prestasjonen.

På midtfronten har Sjukow etablert og sikret et solid bruhode ved Kisnitz n.v. for Küstrin. Og fra nordfronten melder korrespondenter at russerne står bare 22 km fra Stettin. I Øst-Preussen blir tyskernes område stadig innsnevret. Blant de siste dagers erobringer er byen Ansdorf. Siden offensiven i øst begynte er 5 tyske generaler tatt til fange og 8 drept.

I Berlin raser store brander og forvirringen brer seg med flyktningsstrømmen som velter vestover. Det er mange tegn som tyder på at Gestapos virksomhet vanskeliggjøres på grunn av de store folkeforflytninger. Politiet har ikke lengre så god kontroll over befolkningen, og moralen er synkende bak fronten. - Hittil er det vesentlig det britiske og amerikanske flyvåpen som har hjemsøkt Berlin, men etterat russerne nå er kommet så langt fram at de bare har et kvarters flyvetur fra fronten til Berlin, har også det russiske flyvåpen begynt å gjøre seg gjeldende.

Vestfronten: Den allierte aktivitet i vest øker i kraft for hver dag langs hele fronten. 1. og 3. amerikanske arme har kjempet seg gjennom hovedforsvarsstillingene i Siegfriedlinjen på en 60 km bred front og står nå like inn på Gemund og Schleiden. Nord og syd for Prüm er en rekke steder erobret og Prüm trues. - I Alsace er Neuf Breisach s.ø. for Colmar erobret.

Luftaktiviteten er fortsatt meget stor. Onsdag slapp 2 150 fly 3 000 tonn bomber over Magdeburg, Leipzig og andre steder.

De allierte oppgir de tyske tap siden invasjonen til 870 000 fanger og 400 000 drepte og sårede.

Italiafronten: Våren er satt inn og vanskeliggjør større operasjoner. Det er ikke trolig at det vil bli noen vesentlige endringer på denne fronten i den nærmeste fremtid.

Østen: Etterat amerikanerne erobret Manila, er japanernes stilling på Filippinene håpløs. I Manillas havn gikk det meste av den japanske transportflåte opp i luer og japansk retrett synes umuliggjort. Fortsatt kraftige flyangrep mot Corregidor, Formosa og Saigon.

Generalmajor, leder for Statspoliti, hirsjef Martinsen, ble skutt torsdag morgen i nærheten av sitt hjem.

Foran valgene i Finland.

For første gang siden 1939 skal det holdes riksdagsvalg i Finland den 17. og 18. mars. De svenske avisene våger ikke å komme med noen sikre spådommer, men ventet en valgseier for de venstreorienterte partiene. En ganske stor del av de kandidater som er stillet opp av de forskjellige partier, er folk som tok avstand fra den finske regjeringspolitikken i årene 1939 - 1944. Allikevel er det overraskende mange av de som var ansvarlig for Finnlands politikk i disse årene, som påny stiller opp som kandidater. Mest oppsikt har det vakt at Tanner og hans folk i det sosialdemokratiske parti har lykket i meget større utstrekning enn ventet å få nominert sine kandidater på partiets nominasjonsmøter. I Helsingfors, hvor Tannerfalgningen slett ikke har stått sterkt, kom allikevel Tanner inn som nr. 1 ved nomineringen. Blant de 15 navn som fikk de fleste stemmene i hovedstaden, tilhører bare en opposisjonen, nemlig minister Svento. Ca. 50 % av partimedlemmene deltok i avstemningen. Det finske sosialdemokrati har imidlertid ikke mer enn ca. 30.000 medlemmer ialt, mens partiet ved siste valg fikk over 1/2 million stemmer. Opposisjonen mener at velgerne i meget stor utstrekning er mot Tanner, at hans flertallsretning i partiet nesten helt har mistet kontakten med folkeopinionen. Er dette riktig, vil sannsynligvis en stor del av arbeiderne stemme med kommunistene og "sekslingene", som har inngått valgsamarbeide. - Flere svenske aviser gir uttrykk for atskillig engatelse for at utviklingen innen det sosialdemokratiske parti skal skade forholdet mellom Sovjetsamveldet og Finland.

Kong Peter i konflikt med sin regjering og Tito.

Den jugoslaviske regjeringschefen i London, Subasic, ble omkring 20. januar avskjediget av kong Peter. Årsaka til avskjedigelsen var uenighet om samarbeidspolitikken med Tito. Kongens opptreden har vakt atskillig oppsikt. Han kritiseres skarpt både i den britiske pressen og i jugoslaviske kretser i London. Subasic har nektet å gå av og kommer muligens til å reise til Jugoslavia som regjeringschef - uavhengig av kongens holdning. Subasic er som Tito kroat, kong Peter vil ha en serber som jugoslavisk regjeringschef.

Belgia

Antallet av de som nå er internert i Belgia mistenkt for samarbeid med fienden oppgis til 70.000, mens antallet internerte i Frankrike bare er 32.000. Av 8.000 tilfelle som hittil er undersøkt, har 30 % av de internerte kunnet frigis.

Bedriftsråd i Frankrike.

Den provisoriske rådgivende forsamling i Frankrike har enstemmig vedtatt et forslag som går ut på at det i alle bedrifter med mer enn 50 lønsmottakere skal opprettes bedriftsråd, som skal delta i bedriftens ledelse på det sosiale og økonomiske område. Komiteene skal bare ha rådgivende myndighet, men det er forutsetningen at deres råd og anvisninger skal tillegges positiv vekt i den utstrekning de ikke griper inn i bedriftsledernes autoritet som sådan. Forslaget gjelder ikke bare industrielle og kommersielle bedrifter, men også offentlige og ministerielle kontorer, immaterielle erverv m.v. En forordning fra de Gaulles regjering i overensstemmelse med forsamlingens vedtak ventes når som helst.

Den britiske Landsorganisasjon

har nå 8 1/2 million medlemmer, det høyeste medlemstall i organisasjonens historie.

American Federation of Labor

sket sitt medlemstall i 1944 med en kvart million, og har nå 6,9 millioner medlemmer. Den andre amerikanske landsorganisasjon, C.I.O., har også øket medlemstallet betydelig under krigen.

Reise gjennom de befridde norske områdene.

Norsk Rikskringkastings medarbeider Olav Nyttner har foretatt en fire ukers reise i nylig befridde deler av Finnmark. Han forteller bl.a.:

"Jeg har tilbakelagt tilsammen ca. 700 km., for det meste med rein og pulk. Jeg har hatt anledning til å følge våre militære avdelingers operasjoner på Finnmarksvidda og iaktta gjenreisningen av norsk styre i Porsanger-området og i Karasjok og Kautokeino herreder. Det må antas at tyskerne har trukket seg ut av hele Kautokeino-området. Dermed er så å si hele Finnmark fylke befrikk."

I Kautokeino er utnevnt millertidig lensmann, i Karasjok er utnevnt ordfører og lensmann, likeså i Kistrand herred (Porsanger), i alle tre herreder dessuten forsyningsnemnder. Ordføreren i Kistrand uttalte ved årsskiftet:

"Vi begynner det nye året på bar bakke, ja så å si der våre forfedre tok fatt for mange hundre år siden. La oss bare ta buskapen. De ca. 900 mennesker som er igjen i Porsanger av en befolkning på over tre tusen, har igjen 40-50 kyr av de 2000 vi hadde ifjor. Vi hadde 4000 sauer, praktisk talt alle er slaktet eller bortført av tyskerne. De tok også det aller meste av hestene våre. De husene som står igjen, kan telles på fingrene. Befolkningen kjemper fortvilet mot kulden og sulten i hytter og jordgammer. Men forsyningene tar til å rekke fram."

Det vil etterhvert vise seg at fjellsamenes aksjon for å berge reinbestanden vil bedre matsituasjonen i fylket betydelig. Tross gyldne løfter fra tyskerne og trusler fra Jonas Lie nektet fjellfinnene å evakuere reinen fra sommerbeitene ved kysten til Troms fylke. De berget praktisk talt hele reinbestanden på ca. 40.000 rein tilbake til de vanlige vinterbeiter i Sørøst-Finnmark.

I utkantene av dette nyreisningsområdet opererer de norske militære avdelinger. Ingensteds er tyskerne trygge for de norske skipatrukker. Intet gjell er for bratt, ingen vidde for drøy for dem. De trasser kulde og snødrev på patroljetokter som strekker seg opptil flere hundre km. og varer i ukevis. Det vinterutstyret de hadde med seg er komplett med finneklær. De tar rein og pulk til hjelp mot de veldige avstandene. De spøker overalt i helene på tyskerne. De er overalt og ingensteds fra Kautokeino og Alta til Dakselv og Vestertana. Og bak denne bevegelige fronten vokser nye avdelinger av Finnmarksungdommen fram, av ungdom som er gått opptil 30 mil for å få våpen og trening, for å hevne det voldsverk som er gjort mot deres byer og bygder. De brenner etter å få være med og befri Finnmark og Norge fra den pesten som har lagt landet øde og spredt sorg og nød i tusener av hjem."

H j e m m e f r o n t e n .

Sabotasjen

rammet i siste uke bl.a. 3 bilverksteder i Oslo (i Bogstadvn.20, Isbergs verksted ved Majorstuen og et verksted ved Sinsentrikkens endestasjon.) I Horten gikk et stort militært lager på Østerøya i lufta 21. januar. Også i Porsgrunn og i Lier forekom det sabotasjeaksjoner i løpet av januar måned.

Arrestasjoner.

Tysk politi har nylig arrestert en del kjente Oslofolk: Malerne Henrik Sørensen, Per Krogh og Reidar Aulie, professor Reichborn Kjennerud, dr. Natvig, dr. Alex Brinchmann, direktør Worm Hirsch, arkitekt Karsten Boysen, adv. Dagfin Beck og red. Eivind Reiersen.

Betrodd svindler.

Torleif Paulsen, sekretær i det nazistiske Norges Næringsssamband, er under rettsforfølgelse for å ha franarret sine kunder 40.000 kroner.

Brenselskrise i Trondheim.

Trondheim befinner seg i en akutt krise med omsyn til brensel og elektrisk kraft. Skolene er blitt stengt unntaken i de tilfelle hvor elevene selv kan skaffe brensel hjemmefra og i mange gårder er allerede all ved brukt opp for vinteren. I tillegg til dette avetterer Trondheims elektrisitetstverk at alle må spare på strømmen for å gi sporveien strøm nok til å kjøre mellom kl. 6 og kl. 19.

F R I F A G B E V E G E L S E .

241
FF

F R I F A G B E V E G E L S E

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 7.

5. årgang.

16. februar 1945.

Mappe 4

Ekspl. 7. A.

Dato 16.2.45

A - 15/01/45

8172

Dödsdommene.

Mange nordmenn er etterhvert blitt mindre følsomme enn før overfor de vårt eget land og andre land. Men heldigvis er vi ikke blitt så avstumpet at vi ikke opprøres i vårt innerste når flere av våre beste menn stilles opp mot en vegg og skytes fordi de har vært gode patrioter. Allikevel er det sorg og voldsom harme, men ikke angst var denne gængen som tidligere den dominerende følelsen i vårt folk da de kyniske kommunikeene ble lest. Bödlene kan være hellig overbevist om at henrettelsene ikke kommer til å forlenge deres regime her i landet.

I hvert fall for en del av de henrettede var "anklagene" åpenbart falske. Det er for övrig så hyklersk at det grösser i en når Judas Lie, som stor beskytter av "norske samfunnsverdier". Nå som før er det utelukkende slike interesser han er interessert i å verne. Våre sabotører befatter seg som kjent bare med tyskkontrollerte krigsviktige bedrifter. - Like mislykket er det selvsagt å forsøke å fremstille sabotørene. Forsøket på å tilsvine de falske navn ved samtidig å skyte en nazistisk forbryter bekrefter bare opphavsmennenes stupiditet. Like mislykket er det selvsagt å forsøke å fremstille sabotørene som naive, dumme og oppagiterte individer. Den sprengningsaksjonen mere dristig og dyktig utført enn den andre er det bevist for det motsatte. Og deres siste kup i Fredrikstad, da de besfor nesen på tyskerne dro avgårde med 11 buksorbåter samt bjergningskipet "Uredd", - var det naive dumrianer som gjennomførte den aksjonen? Hvilken betegnelse skulle en i så tilfelle sette på de geniene som har til oppgave å hindre slike "tyverier", men stadig blir lurt?

Kommunikeet fra Krim-konferansen

gir uten tvil grunn til optimisme både når det gjelder krigføringen og den kommende fred, særlig om en ser kommunikeet på bakgrunn av de til dels (anske alvorlige konflikter som i det siste året har gjort seg gjeldende mellom de tre allierte stormakter. Det latr til at konferansen ikke har gått utenom vanskene, men søkt å løse dem. Særlig gledelig er det at det polske problem er kommet et godt stykke nærmere en endelig avgjørelse. Curzonlinjen (som i 1919 ble fastlagt som provisorisk polsk-russisk grense av de alliertes överste råd) er godtatt som grenselinje av "de tre store" med visse endringer i polsk favör. Inntil for kort tid siden var det amerikanske standpunkt at dette grensespørsmålet skulle utstå til etter krigen og en del av London-polakkene har hårdnakket holdt på en grense som skulle gå atskillig lenger öst. - Den provisoriske polske regjering, som har sete i Warszawa, skal nå reorganiseres og polske demokrater fra de nylig befridde områder samt polakker i utlendighet skal tiltre regjeringen. Det er ikke u-sannsynlig at enkelte representanter for London-polakkene da blir med. Så får polakkene selv en gang etter krigen avgjøre hvilke menn de vil ha i spissen for landets styre gjennom frie valg.

I konflikten mellom Subasic og kong Peter fikk regjeringssjefen medhold på konferansen og hans avtaler med Tito skal snarest mulig tre i kraft. I det tyske spørsmål var man enig om total avrustning av Tyskland, avstraffelse av krigsforbryterne og nazipampene, likvidering av militarismen og en felles militær okkupasjonsforvaltning i Berlin. Frankrike ble innbudt til å delta i besettelsen av de enkelte deler av det tyske rike. Tysklands framtidige grenser skal fastsettes på den endelige fredskonferanse. For övrig ble det vedtatt å åpne "De forente nasjoners fredskonferanse" i San Fransisco 25. april og i tillegg til de 3 store allierte er Kina og Frankrike anmodet om å stå som innbydere. Atlanterhavsdeklarasjonen og

Reise gjennom de befridde norske områdene.

Norsk Rikskringkastings medarbeider Olav Lytter har foretatt en fire ukers reise i nylig befridde deler av Finnmark. Han forteller bl.a.:

"Jeg har tilbakelagt tilsammen ca. 700 km., for det meste med rein og pulk. Jeg har hatt anledning til å følge våre militære avdelingers operasjoner på Finnmarksvidda og iaktta gjenreisningen av norsk styre i Porsanger-området og i Karasjok og Kautokeino herreder. Det må antas at tyskerne har trukket seg ut av hele Kautokeino-området. Dermed er så å si hele Finnmark fylke befrikket.

I Kautokeino er utnevnt millertidig lensmann, i Karasjok er utnevnt ordfører og lensmann, likeså i Kistrand herred (Porsanger), i alle tre herreder dessuten forsyningsnemnder. Ordføreren i Kistrand uttalte ved årsskiftet:

"Vi begynner det nye året på bar bakke, ja så å si der våre forfedre tok fatt for mange hundre år siden. La oss bare ta buskapen. De ca. 900 mennesker som er igjen i Porsanger av en befolkning på over tre tusen, har igjen 40-50 kyr av de 2000 vi hadde ifjor. Vi hadde 4000 sauer, praktisk talt alle er slaktet eller bortført av tyskerne. De tok også det aller meste av hestene våre. De husene som står igjen, kan telles på fingrene. Befolkningen kjemper fortvilet mot kulden og sulten i hytter og jordgammer. Men forsyningene tar til å rekke fram."

Det vil etterhvert vise seg at fjellsamenes aksjon for å berge reinbestanden vil bedre matsituasjonen i fylket betydelig. Tross gyldne løfter fra tyskerne og trusler fra Jonas Lie nektet fjellfinnene å evakuere reinen fra sommerbeitene ved kysten til Troms fylke. De berget praktisk talt hele reinbestanden på ca. 40.000 rein tilbake til de vanlige vinterbeiter i Sørøst-Finnmark.

I utkantene av dette nyreisningsområdet opererer de norske militære avdelinger. Ingensteds er tyskerne trygge for de norske skipatroljer. Intet gjell er for bratt, ingen vidde for drøy for dem. De trasser kulde og snødrev på patroljetokter som strekker seg opptil flere hundre km. og varer i ukevis. Det vinterutstyret de hadde med seg er komplett med finneklær. De tar rein og pulk til hjelp mot de veldige avstandene. De spøker overalt i helene på tyskerne. De er overalt og ingensteds fra Kautokeino og Alta til Dakselv og Vestertana. Og bak denne bevegelige fronten vokser nye avdelinger av Finnmarksungdommen fram, av ungdom som er gått opptil 30 mil for å få våpen og trening, for å hevne det voldsverk som er gjort mot deres byer og bygder. De brenner etter å få være med og befri Finnmark og Norge fra den pesten som har lagt landet øde og spredt sorg og nød i tusener av hjem."

H j e m m e f r o n t e n .

Sabotasjen

rammet i siste uke bl.a. 3 bilverksteder i Oslo (i Bogstadvn.20, Isbergs verksted ved Majorstuen og et verksted ved Sinsentrikkens endestasjon.) I Horten gikk et stort militært lager på Österöya i luften 21. januar. Også i Porsgrunn og i Lier forekom det sabotasjeaksjoner i løpet av januar måned.

Arrestasjoner.

Tysk politi har nylig arrestert en del kjente Oslofolk: Malerne Henrik Sörensen, Per Krogh og Reidar Aulie, professor Reichborn Kjennerud, dr. Natvig, dr. Alex Brinchmann, direktør Worm Hirsch, arkitekt Karsten Boysen, adv. Dagfin Beck og red. Eivind Reiersen.

Betrodd svindler.

Torleif Paulsen, sekretær i det nazistiske Norges Næringssamband, er under rettsforfølgelse for å ha franarret sine kunder 40.000 kroner.

Brenselkrise i Trondheim.

Trondheim befinner seg i en akutt krise med omsyn til brensel og elektrisk kraft. Skolene er blitt stengt unntaken i de tilfelle hvor elevene selv kan skaffe brensel hjemmefra og i mange gårder er allerede all ved brukt opp for vinteren. I tillegg til dette avverter Trondheims elektrifiseringsverk at alle må spare på strømmen for å gi sporveien strøm nok til å kjøre mellom kl. 6 og kl. 19.

F R I F A G B E V E G E L S E .

241
FF

F R I F A G B E V E G E L S E

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 7.

5. årgang.

16. februar 1945.

Mappe 4

Ekspl. 7. A.

Dato 16.2.45

A - 15/01/45

8172

Dödsdommene.

Mange nordmenn er etterhvert blitt mindre følsomme enn før overfor de savn og lidelser som kampen mot det nazistiske bandittveldet koster både i vårt eget land og andre land. Men heldigvis er vi ikke blitt så avstumpet at vi ikke opprøres i vårt innerste når flere av våre beste menn stilles opp mot en vegg og skytes fordi de har vært gode patrioter. Allikevel er det sorg og voldsom harme, men ikke angst var denne gangen som tidligere den dø-minerende følelsen i vårt folk da de kyniske kommunikeene ble lest. Bödlene kan være hellig overbevist om at henrettelsene ikke kommer til å forlenge deres regime her i landet.

I hvert fall for en del av de henrettede var "anklagene" åpenbart falske. Det er for övrig så hyklersk at det grüsser i en når Judas Lie, som sa ja og amen til tyskernes veldige ödeleggelser i Nord-Norge, opptrer som stor beskytter av "norske samfunnsverdier". Nå som før er det utelukkende egne interesser han er interessert i å verne. Våre sabotører befatter seg som kjent bare med tyskkontrollerte krigsviktige bedrifter. - Like mislyk-sket er det selvsagt å forsøke å fremstille sabotørene. - Like mislyk-svine de falnes navn ved samtidig å skyte en nazistisk forbryter bekrefter bare opphavsmennenes stupiditet. Like mislykket er det selvsagt å forsøke å fremstille sabotørene som naive, dumme og oppagiterede individer. Den sprengningsaksjonen mere dristig og dyktig utført enn den andre er det be-te beviset for det motsatte. Og deres siste kup i Fredrikstad, da de rett for nesen på tyskerne dro avgårde med 11 buksorbåter samt bjergningskipet "Uredd", - var det naive dumrianer som gjennomførte den aksjonen? Hvilken betegnelse skulle en i så tilfelle sette på de geniene som har til oppgave å hindre slike "tyverier", men stadig blir lurt?

Kommunikeet fra Krim-konferansen

gir uten tvil grunn til optimisme både når det gjelder krigføringen og den kommende fred, særlig om en ser kommunikeet på bakgrunn av de til dels (nå) alvorlige konflikter som i det siste året har gjort seg gjeldende mellom de tre allierte stormakter. Det later til at konferansen ikke har gått utenom vanskene, men søkt å løse dem. Særlig gledelig er det at det polske problem er kommet et godt stykke nærmere en endelig avgjørelse. Curzonlinjen (som i 1919 ble fastlagt som provisorisk polsk-russisk grense av de alliertes øverste råd) er godtatt som grenselinje av "de tre store" med visse endringer i polsk favör. Inntil for kort tid siden var det amerikanske standpunkt at dette grenseproblemet skulle utstå til etter krigen og en del av London-polakkene har hårdnakket holdt på en grense som skulle gå øst-syd, og som skulle gå øst-syd. - Den provisoriske polske regjering, som har sete i Warszawa, skal nå reorganiseres og polske demokrater fra de nylig befridde områder samt polakker i utlendighet skal tiltre regjeringen. Det er ikke usannsynlig at enkelte representanter for London-polakkene da blir med. Så får polakkene selv en gang etter krigen avgjøre hvilke menn de vil ha i spisen for landets styre gjennom frie valg.

I konflikten mellom Subasic og kong Peter fikk regjeringssjefen medhold på konferansen og hans avtaler med Tito skal snarest mulig tre i kraft.

I det tyske spørsmål var man enig om total avrustning av Tyskland, avstraffelse av krigsforbryterne og nazipampene, likvidering av militarismen og en felles militær okkupasjonsforvaltning i Berlin. Frankrike ble innbudt til å delta i besettelsen av de enkelte deler av det tyske rike. Tysklands framtidige grenser skal fastsettes på den endelige fredskonferanse.

For övrig ble det vedtatt å åpne "De forente nasjoners fredskonferanse" i San Fransisco 25. april og i tillegg til de 3 store allierte er Kina og Frankrike anmodet om å stå som innbydere. Atlanterhavsdeklarasjonen og

Dumbarton Oaks -vedtakene skal danne grunnlaget for forhandlingene. - En utvilsom vinning ved konferansen var det at Edens forslag om kvartalsvise konferanser mellom de tre allierte stormakters utenriksministre ble godtatt.

Samtidig med at konferansen ble holdt, inntrådte det en avspenning i de spente innenrikspolitiske forhold i Grekenland og Belgia. Nazistenes håp om en tiltagende og svekkende indre uro i den allierte leir i krigens siste fase, er derfor tilintetgjort. Desto hurtigere vil slutten komme.

Frontsituasjonen.

Østfronten: Den utvikling som vi antydte i forrige uke fortsetter. Press og oppladning på midtfronten og fortsatt fremgang på flankene. Det er først og fremst Konjevs voldssomme fremgang på søravsnittet som har preget hele frontbildet. Etter at han i midten av uken gikk over Bober, som er en vestlig bielv til Oder, har han støtt videre vestover til Queiss, Neuhammer, Beythen, Bunzlau, Neusalz, Goldberg, Freustadt, Sprottau, Jauer og Strigau er tatt. Han står nå på vestsiden av Oder på en 240 km. bred front. Schlesien er nå praktisk talt avskåret, idet Konjevs ene støttrøtning går rett vestover mot Dresden og Görlitz. Han står nå ca. 35 km. fra den siste av disse byer. Hans annen støttrøtning går langs autostraden til Berlin. På dette avsnittet har han forenet seg med Sjukovs armeer. Konjevs fremrykking har skjedd i et tempo som helt har fratatt tyskerne enhver sjanse til ordnet og planmessig tilbaketog, og det er for tiden ikke mulig å forutsi hvor tyskerne igjen kan samle seg til noen kraftigere motstand på dette frontavsnittet. Konjev står nå 420 km. vest for sitt utgangspunkt. Avstanden til Berlin er 150 km. og fra Prag 160 km. Russerne har tatt et veldig bytte, bl.a. ca. 600 uskadde fly og store underjordiske våpenlagre som tyskerne ikke har fått tid til å ta med seg eller ødelegge.

All motstand i Budapest er opphørt. Her ble tatt 123.000 fanger, 49.000 tyskere falt. Videre ble erobret 10.000 jernbanevogner, 5.000 lastebiler, 1.200 kanoner og 269 tanks.

Sjukov fortsetter å lade opp sine bruhoder på midtfronten. Det vil antakelig ennå ta en tid før han setter i gang det siste stormløpet mot Berlin. Imens har han på nordfronten forenet seg med Rokosovski, erobret en rekke steder og truer nå jernbanen Stettin - Danzig. Denne siste byen er kommet umiddelbart i farsonen etter at Elbing er tatt. All motstand i Schneidemühl er nå nedkjempet. 5.000 fanger og 7.000 tyskere falt.

Tsjernakowski har god fremgang i Østpreussen og har erobret en rekke nye steder.

Vestfronten: Kraften i de allierte operasjoner stiger, men hindres foreløpig av dårlig vær. En større offensiv ventes med det første. Reichswaldstillingen ble meldt erobret allerede onsdag morgen og kampene foregår nå her i mere åpent terreng. 1. kanadiske arme står ved Rhinen og 1 km. fra byen Coch som ligger i Siegfriedlinjen. Likeledes trues Emmerich og Kalkar. Man har på dette avsnittet identifisert 7 tyske divisjoner som yter hard motstand. Prüm som tyskerne medlte "gjenerobret" mens de ennå holdt i Luxemburg, Wianden tatt. - Flyaktiviteten over Tyskland er øket ytterligere. Igår var 3.000 amerikanske og britiske fly i uavbrutt virksomhet. Foruten mot Dresden var hovedangrepene rettet mot Magdeburg, Chemnitz, Nürnberg, Bonn og Dortmund. Overalt ble store skader anrettet, noe som så er bekreftet fra tysk hold. Nøytrale korrespondenter skriver at krigen definitivt er tapt for Tyskland, og at befolkningen foretrekker betingelsesløs kapitulasjon fremfor fortsatte lidelser. - Göbbels egen avis "Der Angriff" skuttet å komme ut lørdag.

Østen: Mac. Arthur melder at kampene på Luzon er avsluttet etter at Cavita er tatt. 31 japanske skip er senket av ubåter igår. Kraftige flyangrep mot Bonin, Formosa, Ivosjama, Corregidor og i Burma.

Frankrikes militære styrke.

Den franske informasjonsminister meddelte forleden at Frankrike nå har 1 million mann under våpen. Flåten består av 300 fartøy, hvorav 2 slagskip og seks moderne kryssere.

Ødeleggelsene i Warsjawa.

En av News Cronicles korrespondenter har besøkt Warsjawa og skriver til sin avis: "Warsjawa eksisterer ikke lenger. Byen er forsvunnet og har latt etter seg en ruinhaug som kanskje er verdens største. Ikke bare byens sentrum, men også industristrøkene er borte. Bare i de fashionable bydelene langs Ujazdowskabulevarden står noen forholdsvis uskadde hus igjen. Disse kvarterer var i 4 år reservert for tyskerne. Av byens mange kirker er det 4 igjen. Av hele byområdet vest for Weichsel er det bare 5 % som attter kan gjøres beboelig.

Strid om nasjonalisering av de engelske kullgrubene.

Den engelske landsorganisasjon og arbeiderpartiet reiste for en tid siden et kategorisk krav om nasjonalisering av de engelske kullgrubene. Siden har også det liberale partis styre sluttet seg til dette krav. Nå har imidlertid det engelske grubeieforbundet publisert en plan for kullgrubeindustrien som bestemt motsetter seg såvel nasjonalisering som at den nåværende statskontrollen bibeholdes etter krigen. Grubeieerne foreslår istedet at de selv skal opprette en sentral organisasjon, hvis direktiver skal preges av omsorgen for nasjonens beste. Projektet er mottatt ganske kjølig i størstedelen av den britiske presse. Daily Herald, Arbeiderpartiets hovedorgan, skriver at det ganske enkelt dreier seg om en forkledd karteldannelse.

Hjemmefronten.

Fra Sørlandet

Meldes om nye politirazziaer i Åmli og i bygdene Strømme og Timenes i Randesund. I Kristiansand har det vært nye arrestasjoner i den siste tiden. Fruen til naziordfører Fosby i Kristiansand ble forleden ilagt 200 kroner i mulkt for tobakkstyveri. Men tobakkshandleren, som var god nordmann, fikk 2.500 kroner i mulkt fordi han hadde lagt tobakken slik at fruene kunne få tak i den, og fordi han etter tyveriet hadde marko i tobakksbeholdningen. Fylkesungsdomsleder Magne Slipen i Lavdal er arrestert for sedelighetsforbrytelse og tyveri.

Angivere

Vår kollega "Sørlandsposten" forteller at arbeidskontorbestyrer Tønnesen og disponent Herman Weiss begge har assistert gestapo - den førstnevnte ved en razzia i Vigmostad, den andre ved arrestasjon av nordmenn. Tønnesen og Weiss er bosatt i Mandal.

Tysk andejakt.

Langs Akerselva oppe ved Sagene og Sandaker har tyskerne ved forlegningene der gjort jakt på vildender på isen så kulene pep om ørene på folk. Til sist måtte politiet gripe inn og forby jakten. Endene hevnet seg forresten ved å skremme vettet av en tysk vakt kl. 3 om natten. Han trodde det var sabotører og kastet håndgranater slik at det gikk en del vindusruter i nabolaget.

Fra Bergen

Meldes at det har vært et usedvanlig rikt storsildfiske. Også landnotfangsten har i år vært stor. Det er stengt ca. 100.000 hl. Omkring i distriktene har folk fått røkt og saltet ganske meget sild. Tyskerne mangler transportmidler til å få den ut av landet. De har hittil bare fått transportert vekk 35.000 kasser med jernbanen. - Ellers opplyses det fra Bergen at det nå er "bare" ca. 20 arrestasjoner om dagen - det regnes som "normalt" nå i Bergen og omegn.

Blant gislene på Victoria Terrasse er Einar Gerhardsen, lektor Edvard Bull og lektor Kåre Sand.

Sabotasjeaksjonene går sin gang.

Fredag i forrige uke gikk Kolberg, Caspary A/S bilverksted i luften. Mandag kveld ved 9-tiden ble Jensens Bilverksted, Lysaker, sprengt.

Ved kongelig resolusjon av 15. september 1944 er det gitt en provisorisk anordning om ordningen av lønns- og arbeidsforholdene i det befridde Norge. Denne anordningen er satt i kraft ved kgl. resolusjon den 10. november 1944 for de deler av Finnmark som er under norsk styre og blir automatisk gjeldende etter hvert som de øvrige deler av landet blir fritt.

Den provisoriske anordning bestemmer bl.a. at alle tariffavtaler som var i kraft 9. april 1940 framleis skal gjelde. Der hvor tyskerne eller quislingene helt eller delvis har satt tariffen ut av kraft skal den straks gjennomføres på nytt, med de indekstillegg som ble gitt i desember 1939 og i januar 1940, men som ble sløffet fra 1. juni 1940. Dessuten gjennomføres den indekstrulering som skulle ha funnet sted pr. 15. juni 1940.

I henhold til denne anordningen er det i Stockholm og London ført forhandling mellom representanter for Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, og i samråd med Den Fri Landsorganisasjon i Norge er de blitt enige om et dyrtidstillegg som skal gjelde alle arbeidere og bedrifter som har lovlig tariffavtale i befridde områder. Sammen med indekstilleggene utgjør dyrtidstillegget: a) Voksne arbeidere 30 øre pr. time, b) voksne kvinner 20 øre pr. time, c) prosenttilleggene 17,5 %, d) månedelønnede funksjonærer som lønnes etter overenskomsten 6-års satser eller derover: menn kr. 63,28 pr. mnd, kvinner kr. 49,84 pr. mnd.

Personlige tillegg i minstelønnsstadiene bibeholdes. Bestemmelsene om indekstilleggene og utbetalingen følger reglene i Riksmeglingsmannens forslag av 4. januar 1940.

For øvrig inneholder den provisoriske anordning en rekke viktige og interessante bestemmelser om løsningen av tvistespørsmål, gjeninntakelse av arbeidere, meglings o.s.v. Streik og lockout kan bare iverksettes hvis Sosialdepartementet ikke bringer en lønnsvist inn for Lønnsnemnden (en ny institusjon som skal opprettes) etter at meglings har vært forsøkt. I offentlige bedrifter går fram på samme måte som i det private bedriftsliv, men Norsk Arbeidsgiverforenings funksjoner overtas der av vedkommende offentlige myndighet.

Anordningen omfatter alle bedrifter og arbeidere som har lovlig tariffavtale, enten de står tilsluttet noen av de to hovedorganisasjonene eller ikke.

Det er truffet avtale om statens tjenestemenn og arbeidere i samsvar med foranstående bestemmelser.

Anordningen gjelder 1 år og lønnsavtalen i 3 måneder etter befrielsen. Forhandlinger om lønnespørsmål kan opptas så snart organisasjonene er kommet i orden. Anordningens virkning på reallønningene vil i vesentlig grad være avhengig av den prispolitikk som blir fulgt etter krigen. Etter det en på det nåværende tidspunkt kjenner til vil forhåpentlig prisnivået bli fastlagt slik at det kommer i et rimelig forhold til de nominelle lønninger. Den største betydning har bestemmelsene av 15. sept. kanskje deri at de u-middelbart gjenoppretter det rettsforhold som var skapt mellom arbeiderne og arbeidsgiverne i Norge før 9. april 1940. Det finnes mennesker i Norge, som vil være gode nordmenn, men som likevel har gått og fablet om at nå skulle en vel endelig bli kvitt "fagforeningstyrraniet", så skulle enhver arbeidsgiver, enhver bedrift "få rett og høve til å ordne seg med sine arbeidere uten innblanding fra fagorganisasjonens side." For disse folk betyr anordningen en sunn nesestyver. Det overvællende flertall av arbeidsgiverne vil utvilsomt hilse anordningen med tilfredshet i forståelsen av at opprivende kamper om organisasjonsrett og ordnede tariffavtaler vil være en alvorlig hindring for gjenreisningen av landets arbeidsliv. De representanter for Norsk Arbeidsgiverforening som oppholder seg utenfor landet, har inntatt en korrekt holdning og har medvirket til at saka nå er løst. Anordningen kommer også som en bekreftelse på at de faglige tillitsmenn som har vært nødt til å forlate landet ikke bare tar aktivt del i arbeidet for landets frigjøring, men også forbereder og legger tilrette de mange livsviktige spørsmål som vil melde seg når vi igjen kan samles i en

Sovjetsamveldets okkupasjonspolitikk.

De allierte stormaktenes okkupasjonspolitikk i de land eller landområder som etterhvert blir rensset for Hitlers soldater, følges overalt i verden med stor oppmerksomhet. Hittil synes det som om de anglosaksiske maktenes politikk på dette området har vært en del mer omdiskutert enn Sovjetsamveldets. Til en viss grad kan dette skyldes at informasjonene fra f. eks. Bulgaria og Romania har vært så sparsomme at de vanskelig har kunnet danne grunnlaget for noen inngående drøftelse. Men en vesentlig årsak er allikevel at Sovjetsamveldets okkupasjonspolitikk har vært mere moderat og forsiktig enn mange hadde ventet, mens på den annen side forventningene har vært for store overfor hva en engelsk-amerikansk befrielse skulle innebære, endog før krigen mot Tyskland var avsluttet. Sikkert er det i hvert fall at nazistenes heseblesende agitasjon, som hensynsløst forsøkte å utnytte den Russlandsskrek som mer eller mindre gjorde seg gjeldende i alle land, har spilt fallitt. Selvsagt betyr ikke dette at ikke russisk utenrikspolitikk kan bli gjenstand for kritikk like meget som den engelske og amerikanske. En har her med så mange delikate spørsmål og forskjelligartede interesser å gjøre at det ville være den rene ønsketenkning å gå ut fra at meningsbrytninger alltid kan unngås. Det som folkene særlig i Europa håper er at de ledende stormakter så langt råd er kan enes om en politikk som ikke bare sikrer en hurtig seier over Nazi-Tyskland, men også legger grunnlaget til rette for at Atlanterhavsdeklarasjonens idealer kan realiseres.

Som nevnt vet vi lite om Sovjetsamveldets politikk i Bulgaria og Romania. Noen bolsjevisering har ikke funnet sted. Men quislingene og de som bærer ansvaret for disse landenes krigspolitikk er skjovet til side og de verste er arrestert. Det reaksjonære og føydale samfunnsystemet i disse landene er iferd med å avløses av demokratiske samfunnsformer. Storgodseierne har måttet finne seg i å dele sine rikdommer med den fattige del av bondeklassen. Alle disse endringer av helt foreldede samfunnsformer skjer med billigelse av folkets store flertall. Og russerne er åpenbart mer interessert i at våpensstilstandsbetingelsene oppfylles enn vi er av å påtvinge noen av landene noen bestemt styremåte. Når det gjelder Ungarn, er det som kjent opprettet en provisorisk regjering som har russisk støtte. Regjeringssjefen er en general, om hvem det blant annet påstås at han i sin tid mottok en tysk orden for sin innsats i krigen mot Russland. Noen særlig fanatisk bolsjevik er han da neppe. - Russerne har vært meget kritisert, særlig i polske emigrantkretser for sin holdning i det polske spørsmål. Lublinregjeringen hadde, ble det sagt, ikke noe konstitusjonelt grunnlag og en alt for ensidig sammensetning. Etter Jaltakonferansen vil denne regjeringen få en bredere basis, og de tre stormakter garanterer at polakkene etter krigen gjennom alminnelig stemmerett og hemmelige, direkte valg fritt skal få bestemme over sin skjebne. Samnsynligvis vil denne beslutningen føre til en definitiv splittelse blant London-polakkene, slik at de mest kompromissløse motstandere av Lublinregjeringen etterhvert blir uten enhver innflytelse, mens de øvrige vender tilbake til Polen. - Sovjetsamveldets politikk overfor Finland preges av måtehold. Våpensstilstandsbetingelsene vil russerne ha oppfylt, og de venter at finnene ikke beholder de ansvarlige for krigspolitikken i ledende stillinger. Men de favoriserer ikke noe bestemt politisk parti i Finland. Den finske regjeringssjef er som kjent konservativ.

I den del av Norge som russerne har befridd sammen med norske styrker, er deres opptreden ytterst korrekt og venlig. Hvor idiotisk og løgnaktig quislingenes propaganda har vært illustreres ikke minst av historien om naziordføreren fra Kirkenes som skulle ha fått nakkeskudd. Faktum er at

er at da quislingene sendte ut den løgnmeldingen, lå "ordføreren" syk og overfor norske politifolk ga han uttrykk for sin beundring for den medisinske en russisk militærlege hadde gitt ham. -- Noen bolsjevikskrekk på grunn av visse høyrøstede personer i den norske motstandsbevegelsen, som mener seg å ha monopol på aktiv og patriotisk opptreden, er det ingen grunn til. Sovjetsamveldets forhold til de konstitusjonelle norske styremakter utenfor Norge er det aller beste.

Frontsituasjonen.

Östfronten: Stillingen har ikke endret seg noe vesentlig i siste uke. Der utkjempes heftige lokale kamper med fortsatt fremgang for russerne. Blant de viktigste erobringer i siste uke er Sagan, Naumburg, Krossen, Bobersberg, Christianstadt og Czersk. Konjev har tatt Priebus.

Alt tyder på at russerne nå snart er ferdig med oppladningen og at større kamper er forestående. Utenlandske korrespondenter beskjeftiger seg meget med de forskjellige alternativer for russernes videre fremstøt. Man finner det sannsynlig at en støtretning vil gå mot Tsjekoslovakia, idet rustningsindustrien i dette området er livsviktig for tyskerne etter at Schlesia definitivt er tapt. Det forlyder for øvrig at tyskerne har forsert arbeidet med å opprette motstandssentra for gerillakrig på forskjellige steder i landet. Spesielt er større våpentransporter gått til de sørlige fjellområder.

Fra Moskva meldes at russerne har befridd større antall amerikanske og britiske krigsfanger i Polen og Öst-Tyskland.

Flyktningeproblemet truer nå med å vokse tyskerne over hodet. Göbbels egen avis, der Angriff, som sluttet å komme ut i forrige uke, gir dette bilde av situasjonen:

"Vanskene med å føre flyktningene til målet er naturligvis meget store. Det er ikke lett å la millioner av kvinner, barn og gamle marsjere hundrevis av kilometer om vinteren, mange ganger i forrykende snestorm. Det er nesten umulig å la de gående få tilstrekkelig hvile på veien. Hestene avmagres og blir svakere for hver dag. Man må spare på foret. Selv de husdyr som medbringes må utstå svære lidelser".

Det mest rystende bilde gir kanskje frontkorrespondenten Heysing fra Königsbergtrakten.

"Königsbergs forsteder er skutt i brann av det russiske artilleri og granatene faller ned i husene og gatene inne i byen. Ti tusener av kvinner og barn, oldinger og syke flykter i isende vind gjennom snedrivene i retning av havnen og Samland. På små kjelker fører de med seg spebarna, noen få eiendeler og en mager matrasjon. Disse flyktningekolonner blander seg med bondekaravanene fra Öst-Preussen. De frysende barna gråt, ropene fra marsjlederne og larmen fra trafikken overdøves av den voldsomme torden fra fronten, som ligger i umiddelbar nærhet."

Vestfronten: Det kjempes fortsatt heftig like foran og til dels inne i Siegfriedlinjens hovedstillinger. Tyskerne yter forbitret motstand, men linjene er overalt presset noen kilometer fram i uken som gikk. Skotske styrker har tatt byen Goch som det nå har vært kjempet om i flere uker. Det opprettholdes et kraftig press mellom Prüm og Echternach og ved Saargemünd og 3 km. fra Udem. Saarburg er tatt. Luftkrigen mot Berlin, Mannheim, Erfurt, Bohlen, Nürnberg og andre tyske byer fortsetter i øket målestokk.

Östen: Japan har i høy grad fått føle den intensivisering av krigføringen som ble besluttet på Jalta-konferansen, Tokio angripes stadig av veldige flystyrker og amerikanerne eter seg stadig nærmere selve Japan. På öya Iwojima i Vulkangruppen som ligger 1000 km. fra Tokio, har amerikanerne foretatt en vellykket landgang og har god fremgang. Den siste opprydding på öyfestningen Corregidor går mot sin avslutning. I Burma rykker allierte styrker mot Mandalai fra N.V. og S.V.

Storbritannias krigsutgifter

beløper seg nå til ca. 250 millioner kroner pr. uke.

Sveriges hjelpevirksomhet

i Norge skal utvides. Det foreligger planer om å øke den daglige bespisningen til å omfatte 350.000 personer. For tiden er det 130.000 nordmenn som daglig nyter godt av den svenske hjelpevirksomheten.

De norske commandos.

En spesialkorrespondent til Sunday Times skriver at de nordmenn som utdannes i Skottland kommer til å spille en stadig større rolle i operasjoner på norsk jord. Det er ingen hemmelighet, skriver han, at en meget stor del av den norske armeen i Storbritannia utdannes til deltakelse i flybårne commando- og sabotasjeavdelinger. Et av deres hovedmål er å hindre fienden i å trekke tyske divisjoner fra Nord-Norge til Syd-Norge for videre transport til kontinentet. Når disse soldater vender tilbake til hjemlandet, opptrer de i uniform.

Finland.

Alt 17.000 bygninger er ødelagt i Nord-Finland under krigen. -- Tanner og andre kompromiterte finske politikere har etter henstilling fra den finske regjering besluttet ikke å stille opp som kandidater ved riksdagsvalget i mars.

Hva krigen har kostet Frankrike.

I alt tre millioner franskmenn er ført til Tyskland som krigsfanger eller civile arbeidere. 600.000 hus i Frankrike er så ødelagt at de må bygges opp fra grunnen igjen. 3.000 km. jernbaneskinner er revet bort. 2/3 av alle biler er forsvunnet. 4.500 broer er ødelagt og alle havner mer eller mindre ramponert.

Fra Island

har Norges Røde Kors i London mottatt 10.000 pund samt 100 tonn tran.

Heimefronten.

På Grini

var det pr. 2. februar 1945 4981 fanger.

Fra Larvik

meldes at to tyske 14.000 tonnere i det siste har gjort 3 turer mellom Norge og Tyskland. Hver gang fraktet båtene ca. 1.000 mann, samt hester og biler.

En tysk destroyer

er senket av norske torpedobåter for Kristiansund.

Folkeregisterets kartotek i Fana.

ble forleden beslaglagt av 4 nordmenn bevestret med revolvere. -- I Fana, Os, Åsnes og Haus har tyskerne begynt revhugst. De har planer om å hugge ned 45.000 mål skog i disse skogfattige traktene.

Ca. 30 personer er arrestert i Høyanger.

Mannskapet på båter som anløper stedet får ikke lov til å gå i land.

Russiske Vlassovsoldater trenes opp i Bergen.

Det sies at tyskerne nekter de russiske krigsfangene mat hvis de ikke vil gå i tysk tjeneste. I høst ble det første gang sendt russere fra Bergen i fullt feltmessig utstyr - et lite hjulrytterkompani.

Tyske bunkersanlegg i Oslo.

Nå er det Oslos tur til å bli velsignet med bunkersanlegg. På en rekke steder i byen er arbeidet med disse småfestninger allerede påbegynt og nye er planlagt. Blant annet skal det oppføres en større bunker i kryset ved Doblouggården mot Skippergaten. Ved alle trafikkveiene inn mot Oslo har det allerede lenge pågått befestningsarbeid, bl.a. i fjellskråningene ved Sandviken.

Fra Heimefrontens ledelse.

Vær med og forbered rettsoppgjøret.

Den uro som har vist seg i enkelte befrikkede land, skyldes for en stor del misnøye med rettsforfølgningen mot landssvikene. Folket har reagert mot at myndighetene ikke gjør raskt og effektivt opp med dem som har sveket, men endog fortsetter i fremskutte stillinger i samfunnet. Vi vet nå at myndighetene ofte har vært like ivrige som folket etter å fremme rettsoppgjøret. Det er mangelen på et klart og sikkert bevismateriale som har sinket rettsforfølgningen uten at noen har villet det.

Desto må vi lære av!

Vi skal ha et rettsoppgjør med landssvikene i Norge, ikke lynch-justis og selvtukt etter nazistisk mønster. Vi vil ikke sette flekk på våre retts tradisjoner og skaffe landssvikene uførtjent medlidenhet. Ingen urett er så stor at ikke retten kan dømme den! Men vi skal ha et raskt og effektivt rettsoppgjør, ingen byråkratisk sendrektighet eller sentimental overbærenhet - slik som landssvikene håper! Enhver sviker skal stå til ansvar og få sin strenge velfortjente straff - enten han er stor eller liten.

Våre myndigheter ute og heimefrontens organer har gjort sine forberedelser, men oppgaven er stor og de trenger assistanse. Hver norsk mann og kvinne kan uten fare for egen sikkerhet være med på å forberede et raskt og rettferdig rettsoppgjør ved å hindre at beviser går til spille. Alle må nå begynne å skrive ned det de vet eller kommer over av opplysninger om landssvikene og deres forbrytelser, for å lette politiet og domstolene i deres arbeid. Prøv ikke å bringe opplysningene videre idag. Gjem dem på et sikkert og trygt sted og lever dem til nærmeste politimyndighet når landet er fritt igjen.

Vær oppmerksom på følgende:

SKRIV IKKE NED RYKTER ELLER LØST SNACK, men bare kjennsgjerninger som du har sikker viten om. La ikke nedtegnelsen få farge av personlig forbitrelse og hevnfølelse. Det er den rene sannhet som interesserer. Stol ikke på det du vet er alminnelig kjent. Det kan være et mistak. Men oppgi andre vitner som kjenner til saka. Ta med alle enkeltheter ved det du skriver om. Når? Hvor? Hvordan? Tidfest nedtegningen av opplysningene.

Disse ting har det særlig interesse å få vitnefast på det rene:

1. Hvem er medlem av NS? Hvem har vært medlem av NS etter 9. april 1940 og meldt seg ut etterpå? Når, meldte han eller hun seg ut? 2. Hvem har vært med i Hirden, Germanske SS eller liknende nazistiske kampeorganisasjoner? 3. Hvem har angitt gode nordmenn til tysk eller norsk politi? 4. Hvem har pekt ut norske gisler for fienden? 5. Hvem står i Gestapos eller Statspolitets tjeneste? 6. Hvem har torturert eller brukt vold mot gode nordmenn under forhør eller i fengsel? 7. Hvem har stjålet eller ulovlig til-egnet seg verdier, f. eks. fra norske organisasjoner som er "oppløst" eller fra privatpersoner som har måttet reise fra landet? 8. Hvem har tjent seg rik på krigen ved arbeid for tyskerne? 9. Hvem har ansvaret for ulovlige avsettelsar av offentlige tjenestemenn eller tillitsmenn? 10. Hvem har ansvaret for ulovlige bevilgninger av offentlige eller private kasser? 11. Hvem hjelper fienden med å forberede eller sette i verk ødeleggelse av norske verdier, f. eks. under en tilbaketrekning?

For arbeiderne

er det i særlig grad om å gjøre at vi har bevismaterialet klart mot overløperne blant de fagorganisasjoner og likeledes mot forræderske arbeidsgivere og arbeidslodere. Jo hurtigere og mer effektivt oppgjøret med disse svikere finner sted, desto før får vi en sterk og handlekraftig

FRI FAGBEVEGELSE.

FF

FRI FAGBEVEGELSE

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 9.

5. årgang.

2. mars 1945.

Arbeidsledighetens spøkelse truer land og folk.

I tillegg til alle de andre byrdene som okkupasjonsforholdene har ført med seg for de norske arbeiderne, er det nå inntrådt arbeidsledighet i flere fag, og en må være forberedt på ytterligere innskrenkninger eller stans der å bli uten beskjeftigelse. Idag - etter snart 5 års okkupasjon med en arbeiderbefolkning som i lang tid har levet på grensen av hungersnød - er det dobbelt ødeleggende. Tyskerne og nazistene er bare interessert i den norske arbeidskraften i den utstrekning den er av betydning for deres "totale krigsanstregelser". Hvilken skjebne som ellers rammer arbeiderne er dem folk er kommet i spesielle vansker, blir det folket selv som må tre støtte til. Det sier seg selv at det idag vil være praktisk talt umulig for en arbeiderfamilie å oppholde livet ved hjelp av en arbeidsledighetsunderstøttelse på 24 kroner uka, og selv denne støtten varer jo bare en viss tid. Vi må også forhindre at den lodige arbeidskraften blir utnyttet av vårt lands fiender. Å hindre eller i hvert fall bøte på følgene av naziarbeidsløsheten, blir derfor en ny prøve på nasjonal solidaritet. Det blir et spørsmål om sosial forståelse fra arbeidsgivernes side, om støtte fra bondebefolkningen, om offervilje fra de nordmenn som har midler til å hjelpe og om samhold blant arbeiderne. Noen tilfredsstillende løsning for alle parter vil det sikkert ofte bli vanskelig å finne - men de muligheter som finnes må utnyttes. Det er sluttspurten vi nå er inne i, og det gjelder å holde sammen og holde ut til vi under frie forhold kan skape mere menneskeverdige lønns- og lovevilkår.

Vi gjengir senere et P.M. om arbeidsløshetsspørsmålet som er utarbeidet i full forståelse med det vi idag kaller den rette ånd for ivaretagelse av alt norsk.

Stemningen i Sverige på kokopunktet.

Vi gjengir utdrag av et brev vi nylig har tatt imot fra Sverige: "Her er den alminnelige stemning nå på kokopunktet, ikke bare blant menigmann som alltid har vært vår venn, men snart sagt på alle hold. Pressen fører et voldsomt språk mot tyskerne og forlanger utålmodig at regjeringen straks skal slå til og bruke de midler som er nødvendige, ikke bare avbrytelse av de diplomatiske forbindelsene med Tyskland, men sette virkelig makt bak ordene og ta enhver konsekvens. Det svenske folket står enstemmig bak disse kravene, skriver pressen, og regjeringen må ikke nøle. - Dette er sikkert et helt riktig uttrykk for stemningen ute i folket, og den stemningen stiger for hver dag som går. Jeg tror svenskene føler det som en skam å sitte og se på blodterroren i nabolandet." 4000 nordmenn

har deltatt i forskjellige kurs i Sverige forrige sommer. Tallet på kursdeltakerne ved årets slutt var 1200.

Den danske motstandsbevegelses styrker

har siden nyttår skjerp kampen mot fienden. Målet har vært å vanskoggjøre alle tyske militære forflytninger i Danmark, samt i størst mulig utstrekning å hemme den tyske krigsproduksjon i landet.

Tross forsterket tysk bevoktning har patriotene foretatt tallrike vellykkede angrep mot jernbanene på Jylland. Viktige reparasjonsmaterialer er blitt fjernet, og lange skinnelengder har forsvunnet. Foruten jernbanesabotasje har motstandsbevegelses styrker på Jylland rettet angrep mot fiendens radiostasjoner, samt mot teleprinter- og relæstasjoner i Århus, som alle er blitt totalt ødelagt.

På nytt er flere angrep blitt foretatt mot tyske industrier. Lokomotiver er blitt ødelagt, og en bro sprengt i luften. Sabotasjen mot de tyske trossertransporter fortsetter som aldri før.

På Sjælland har danske styrker bl. a. ødelagt den fiendtlige peilingsstasjon ved Vipperød. Alle tre peilingsmastene ble sprengt, og lar seg ikke reparere på mange måneder.

Frankrike behøver ingen yepnet magis, erklærer Thorez. Sentralkomiteen for Frankrikes kommunistiske parti har nylig avsluttet en viktig konferanse som pågikk i tre dager.

I en tale hvor han behandlet dagens situasjon utførlig sier partiets formann Thorez:

"Det er ikke lenger nødvendig å opprettholde irregulære væpnede grupper i vårt land. Den oppgave å bekjempe sabotasjen og fjerne sabotørene tilkommer statens autoritative organ. Den offentlige sikkerheten må garanteres ved et sikkerhetspoliti, som opprettes for dette formålet. Den nasjonale frihetsbevegelsens oppgave er ikke å regjere, men å understøtte dem som regjerer!"

I tilslutning til Thorez's tale meldte radion i Paris at den nasjonale frihetsbevegelsens kongress har godkjent en plan for sammenslutning av alle motstandsbevegelser i Frankrike.

Det franske blad "Resistance"

har sammenliknet dødsfaldene blant sårede soldater fra denne krigen med den første verdenskrig. Det fremgår av denne statistikk at antallet av dødsfald nå er betydelig mindre enn for 30 år siden:

	dødsfall 1914:		nå:	
Buksår:	75 %		35 %	
Brystsår:	50 %		15 %	
Hodesår:	14 %		4 %	
TBC:	9,4 pm		1 pm	
Lungebetennelse:	28 %		7 %	
Hjernehinneinflammasjon:	38 %		4 %	

Den franske krigsminister Diethelm

uttaler i et intervju at den franske hær kommer til å omfatte 650.000 mann om et par måneder "hvis krigen kommer til å vare så lenge".

Av de jøder,

som før krigen bodde i Polen er nå 3 1/2 million blitt "likvidert". Lublin hadde opprinnelig 39.000, hvorav nå kun 200 er i live. Av Bialystocks 40.000 jøder er nå kun 150 tilbake. Mange av Warsjawasjøder flyktet til Sovjet-Russland, men størsteparten av de 300.000 som bodde i den polske hovedstad er blitt drept. I alt har Sovjet-Russland motatt ca. 275.000 polske jøder.

Nederland.

Jernbanestreiken har nå pågått i 5 måneder. Men intet tyder på at jernbanearbeiderne akter å gi seg på tross av at forholdene blir mere og mere fortvilet for hver dag som går. Nederlenderne har vist en solidaritet og kampånd av det sjeldne. - Det tyskokkuperte Nederland har gjennom London radio anmodet verden om hjelp fordi tyskerne akter å deportere nesten alle nederlandske mannfolk og sette dem til tvangsarbeid i Tyskland.

Hjemmefrontens bondegruppe

har rettet følgende appell til de norske bønder: Forsynings situasjonen er nå ugunstig. Det finnes lite fett og poteter. Kornet vil ta slutt i juni. Bønderne må derfor levere all melk og smør og likeledes poteter til norske mottakere.

Arbeidsløshetens spøkelse truer land og folk.

Allerede flere måneder før siste årsskifte henledet H.L. Oppmerksomheten på beskjeftigelsesproblemet ved krigens opphør, og så tidlig som i desember ble påpekt at også i tiden inntil krigens slutt kunne spørsmålet bli brennende derved at firmaer og bedrifter ved makthavernes påbud eller av andre grunner kunne bli tvunget til å gå til innskrenkninger eller stans innen den samlede produksjon eller deler av denne. Det ble i den forbindelse fremholdt at en slik situasjon kunne komme til å sette både bedriftenes økonomiske evne og bedriftsledelsens smidighet og oppriktighet på en meget hård prøve. Den måtte se det som en nødvendig oppgave å planlegge den mest hensiktsmessige beskjeftigelse for de ansatte med arbeid som ga størst mulig nytte for bedriftene selv om det kanskje var på noe lengere sikt.

Denne situasjonen er nå inntruffet og i et overmåte stort omfang. Den kunstige og helt krigsbetonte fullbeskjeftigelse som de nåværende makthavere fra første ferd av har tatt til inntekt for sitt system er i ferd med å slå om til en omfattende arbeidsløshet. Okkupasjonsmakten har på forhånd gjort sitt beste for å tilrettelegge en slik utvikling ved den stengning av firmaer og bedrifter som ble gjennomført i forbindelse med "den nasjonale arbeidsinnsats". Også disse bedrifter ville ellers hatt evnen til å gi beskjeftigelsesmuligheter. Det som nå gjør situasjonen akutt er at i og med okkupasjonsmaktens sviktende evne til å søke vårt land utnyttet i sin krigspotensial er vår tilførsel av kull - det helt nødvendige grunnlag for store deler av vår industri - praktisk talt stoppet. De overmåte knappe beholdninger og stadig mindre tilførsler skal først og fremst gå til jernbanen til trossertransporter. Av denne grunn er i de siste uker allerede stoppet, eller vil i nærmeste uker bli stoppet de fleste smelteverk og bergverksbedrifter, sementfabrikker og aluminiumindustri, en rekke støperier og bedrifter i tekstil- og konfeksjonsindustri. Det befryktes at også andre grupper vil bli berørt av brenselsvanskene.

Den kraftspennelse som kreves av bedriftene blir altså aktuell tidligere og i større omfang enn tenkt, og den kommer følgelig til å strekkes over et lengere tidsrom enn antatt. De enkelte bedrifters evne til i en slik situasjon fortsatt å beskjeftige eller skaffe eksistensmuligheter for en større del av de ansatte er selvsagt meget varierende, idet både det tekniske og økonomiske grunnlag vil være forskjellig. Selv om de enkelte bedrifter som må stanse helt eller vesentlig må innskrenke sin regulære virksomhet derfor ofte vil måtte finne fram til individuelle løsninger, angis nedenfor visse hovedlinjer:

1. Opprydnings-, reparasjons- og vedlikeholdsarbeider settes i gang i størst mulig utstrekning.
2. Forestående anleggsarbeider settes i gang hvor det er mulig, herunder f. eks. nødvendige nedrivningsarbeider for ryddiggjøring av arealer til f. eks. nødvendige nedrivningsarbeider for ryddiggjøring av arealer til ny anvendelse, planlagte nybygginger settes i gang hvor material- og redskapssituasjonen gjør det mulig, og under alle omstendigheter bringes planene fram til anmeldelse, hvis ikke en forventet utvikling ute i verden, evt. manglende kjennskap til nye maskintyper etc. gjør dette ufor-svarlig.
3. Ønskelige veiarbeider av viktighet for distriktet og distriktets industri-bedrifter påbegynnes, selv om det blir et dyrt nødsarbeid og ikke i seg selv gir bedriftene økonomisk avkastning på samme måte som produktiv industrivirksomhet.
4. Det henstilles til de ansatte som opprinnelig er kommet fra jord- og skogbruk eller fiskerieraring å gå tilbake til disse næringer, likesom det henstilles til alle som kan skaffe seg annen beskjeftigelse å gjøre dette.
5. I påvente av senere gjenopptakelse av driften bør bedriftene søke igangsatt vedhogst til eget behov og en mulig også til dekning av brensel for de ansatte. Den enkelte bedrift bør på forhånd søke å sikre seg bruks-tillatelse.

Den del av de ansatte som ikke på de under 1 - 5 nevnte eller andre måter kan få beskjeftigelse, permitteres inntil videre, med en understøttelse som må variere etter forholdene og bedriftenes økonomiske evne, og der alterneres da i størst mulig utstrekning mellom den ved bedriften beskjeftigede og ikke beskjeftigede del. Selv om de permitterte får anledning til selv å

nyttiggjøre seg sin dag til annen virksomhet, bør bedriften allikevel søke å yte en permisjonsunderstøttelse som dekker det absolutte eksistensminimum. Det gjøres merksom på at det ikke er nødvendig fra arbeidsgivernes side å trekke skatter for de ansatte hvis inntekter ligger på et eksistensminimum.

Det er ikke til å unngå at disse endringer i arbeidsforholdene medfører endringer i arbeids- og lønnsvilkårene som arbeiderne forutsetter å få gjennomført med et visst varsel. Dessuten har de nåværende makthavere gitt en forordning om et spesielt tre ukers varsel til arbeidsformidlingen i forbindelse med en eventuell driftsinnskrenkning på grunn av bransel- og råstoffvansker. For å kunne gjennomføre endringene i arbeidsordningen eller den påtenkte permisjonsordning blir det derfor også av formelle grunner nødvendig å gå til oppsøking av arbeidere for å ha helt fritt grunnlag til gjennomføring av den ordning man vil følge for sin bedrifts vedkommende.

Det vil kanskje virke fremmed både for arbeidsgivere og arbeidere at der under disse forhold må gås til oppsøking av arbeidere, men det må være klart at dette må til for at partene fritt skal kunne få ordne sine egne forhold. Det gjelder derfor at enhver bedrift som må gå til dette skritt, på forhånd har klarlagt forholdet for sine arbeidere enten ved direkte konferanse med dem eller gjennom konferanser med tillitsmennene. Det er av største betydning at bedriftene står i intim kontakt med sine arbeidere om disse ømtålelige problemer.

Ved de bedrifter hvor disse spørsmål kommer til anvendelse, kan stønadsoppsettet fås gjennom kontaktforbindelsene.

F r o n t s i t u a s j o n e n .

Vestfronten: Den lenge forberedte offensiv er nå i full gang. Etter Eisenhowers uttalelser er dens første mål å nedkjempe tyskerne på vestre Rhinbredd. Korrespondenter melder at fremrykkingen på sine steder er gått så fort at frontmeldingene ikke greier å holde tritt med fortroppene. Meget tyder på at den tyske front er i ferd med å bryte sammen. Longst i nord står britterne og kanadierne langs Rhinen på en 30 km. bred front. Allerede onsdag ble meldt at Udem var stormet og at 4. amerikanske arme sto bare 8 km. fra Xanten. 9. amerikanske arme har nått en omgående bevegelse fra Rheindahlen nådd fram til den viktige by München-Gladbach. Düsseldorf, 20 km. borte, ligger allerede under artilleriild. Mellom Jülich og Düren er oppnådd et gjennombrudd på bred front. 1. amerikanske arme står her bare 10 km. fra Kölns sentrum som overdynges av granater fra artilleriet. Elven Erft er over skredet. Kanadierne har på sitt avsnitt av fronten brutt gjennom Hochwaldlinjen som er tyskernes siste forsvarslinje for Rhinen. 3. amerikanske arme behersker nå Prüm-elva i hele dens lengde og har gått over Küllelva. Bitsburg er rensert og Ritterdorf erobret. Syd for Trier er oppnådd et bruhode på 9 x 10 km. og byen trues med å inneslutes fra flere kanter. Luftkrigen fortsetter. Berlin er angrepet 9 døgn i trekk.

Østfronten: Omkring Sjukovs oppmarsj på midtfronten bevares det fremdeles absolutt taushet fra Moskva og sin vane tre vil russerne neppe bryte denne tausheten før de kan melde om større og avgjørende resultater. Tyske meldinger går ut på at Sjukovs arme når som helst kan ventes å sette seg i bevegelse. Rokosowski har imens fortsatt sin fremrykking i nord og har på 4 dager presset seg 70 km. videre inn i Pommern. Han står nå ca. 40 km. fra Ostorsjøen og truer med å dele de tyske nordarmeer i to. Bublitz, Hammerstein, Schlochau, Baldenburg, Stogers, Neu Stettin og Prechlau er erobret.

S i s t e r u n d e

i et løp er alltid mest krevende, men samtidig mest avgjørende. Slik også med vår kamp mot nazismen. Påkjenningsen blir stadig større, men målets nærhet skal spore oss til øket innsats. Deste før kommer seieren og desto større blir seirens frukter. Et av våre hovedmål er en

F R I F A G B E V E G E L S E

FF

F R I F A G B E V E G E L S E

organ for

Den Fri Arbeidernes Daglige Landsorganisasjon.

Nr. 10.

5. årgang.

9. mars 1945.

Quislingenes ansvar øker.

Våre hjemlige nazister har i de siste par årene i stadig stigende grad bekræftet hvor berettiget det er at ordet quisling i internasjonal språkbruk er blitt identisk med ord som forræder, judas o.l. Lenge var det her i landets forbeholdt tyske dømmestoler å dømme nordmenn til døden for patriotisk virksomhet. Men etterhvert er quislingene også på dette området kommet helt på linje med representantene for det land som Norge både roligt og fornøyet helt i krig med. Sist så vi dette i februar, da den ene av norddømmestolene besto av norskfødte personer. En grovere form for landsforræderi er det vanskelig å tenke seg. Men quislingene har ikke nøyet seg med å opptre som bøddel og mest foraktelige av alle forbrytelsers, nemlig angiveri mot norske patrioter. Overfor gode nordmenn er den slags løkkesat selvsagt den rene hån. Om det ellers finnes noen svake sjeler som skulle kunne reflektere på tilbudet, vet de formentlig at de underskriver sin egen dødsdom om de forsøker å tjene penger på denne måten. Politiets diskresjon vil ikke hjelpe dem.

En ny kategori angivere ser vi nå dagstøtt rundt omkring i Oslo i de bevopnede patruljer som er opptatt med å farsake forbigående nordmenn. De blant dem som skulle være så heldige eller roligere sagt uheldige å finne "ulovlig" materiale og siden anholde den person som går med sakene på seg, de risikerer selvsagt samme skjebne som andre angivere - enten nå eller når! Men det er slutt om kort tid. Quislingene og deres håndlangere kan være sikre på at rettferdigheten skal skje fyldest etter norsk lov og rett.

Arbeidsledighetsens spøkelse truer land og folk.

Vi bringer nedenfor en ny orientering om arbeidsledighetsproblemet spesielt beregnet på arbeiderne. Det P.M. som vi gjenga i forrige nummer av FF gjaldt i første rekke bedriftslederne. Når vi ofrer så meget plass på dette spørsmålet, er det fordi det i tiden framover - om krigen enda varer noen måneder - sikkert kommer til å bli av sentral betydning. Det gjelder at problemet blir løst på en måte som den norske hjemmefronten er tjent med.

Allerede flere måneder før siste årsskifte h. ledet H.L. oppmerksomheten på beskjefligelsesproblemet ved krigens opphør, og så tidlig som i desember ble påpekt at også i tiden inntil krigens slutt kunne spørsmålet bli brennende derved at firmar og bedrifter "ved makthavernes påbud eller av andre grunner" kunne bli tvunget til å gå til innskrenkninger eller stans inntil den samlede produksjon eller deler av denne. Det ble i den forbindelse fremholdt at en slik situasjon kunne komme til å sette både bedriftenes økonomiske evne og bedriftsledelsens smidighet og oppfinnsomhet på en meget hård prøve. Den måtte se det som en nødvendig oppgave å planlegge den mest hensiktsmessige beskjefligelse for de ansatte med arbeid som ga størst mulig nytte for bedriftene selv om det kanskje var på noe lengere sikt.

Denne situasjonen er nå inntruffet og i et overmåte stort omfang. Den kunstige og helt krigspotente fullbeskjefligelse som de nåværende makthavere fra første ferd av har tatt til inntekt for sitt system er i ferd med å slå om til en omfattende arbeidsløshet. Okkupasjonsmakten har på forhånd gjort sitt beste for å tilrettelegge en slik utvikling ved den stengning av firmar og bedrifter som ble gjennomført i forbindelse med "den nasjonale arbeidsinnsats". Også disse bedrifter ville ellers hatt evnen til å gi beskjefligelsesmuligheter. Det som må gjøre situasjonen akutt er at i og med okkupasjonsmaktens sviktende evne til å søke vårt land utnyttet i sin krigspotensial er vår industri, praktisk talt stoppet. De overmåte knappe beholdninger og stadig mindre tilførsler skal først og fremst gå til jernbanen til tross for transporten. Av denne grunn er i de siste uker allerede stoppet, eller vil i nærmeste uker bli stoppet de fleste smelteverk og bergverksbedrifter, so-

mentfabrikker og aluminiumindustri, en rekke støperier og bedrifter i tekstil- og konfeksjonsindustri. Det befryktes at også andre grupper vil bli berørt av branselsvanskene.

Den kraftanspennelse som kreves av bedriftene blir altså aktuell tidligere og i større omfang enn tenkt, og den kommer følgelig til å strekkes over et lengere tidsrom enn antatt. De enkelte bedrifters evne til i en slik situasjon fortsatt å beskjeftige eller skaffe eksistensmuligheter for en større del av de ansatte er selvsagt meget varierende, idet bare det tekniske og økonomiske grunnlag vil være forskjellig. Selv om de enkelte bedrifter som må stanses helt eller vesentlig må innskrenke sin regulære virksomhet derfor ofte vil måtte finne fram til individuelle løsninger, angis nedenfor visse hovedlinjer:

1. Oppryddings-, reparasjons- og vedlikeholdsarbeider settes i gang i størst mulig utstrekning.
2. Forstående anleggsarbeider settes i gang hvor det er mulig, herunder f. eks. nødvendige nedrivningsarbeider for ryddiggjøring av arealer til ny anvendelse, planlagte nybygginger settes i gang hvor material- og redskapssituasjonen gjør det mulig, og under alle omstendigheter bringes planene fram til anvendelse, hvis ikke en forventet utvikling ute i verden, evt. manglende kjennskap til nye maskintyper etc. gjør dette ufor-svarlig.
3. Økonomiske veiarbeider av viktighet for distriktet og distriktets industribedrifter påbegynnes, selv om det blir et dyrt nødsarbeid og ikke i seg selv gir bedriftene økonomisk avkastning på samme måte som produktiv industrivirksomhet.
4. Det henstilles til de ansatte som opprinnelig er kommet fra jord- og skogbruk eller fiskerilærning å gå tilbake til disse næringer, likesom det henstilles til alle som kan skaffe seg annen beskjeftigelse å gjøre dette.
5. I påvente av senere gjenopptakelse av driften bør bedriftene søke igangsatt vedhogst til eget behov og om mulig også til dekning av bransel for de ansatte. Den enkelte bedrift bør på forhånd søke å sikre seg bruks-tillatelse.

Den del av de ansatte som ikke på de under 1 - 5 nevnte eller andre måter kan få beskjeftigelse, permitteres iantil videre, med en understøttelse som må variere etter forholdene og bedriftenes økonomiske evne, og der alt annet da i størst mulig utstrekning mellom den ved bedriften beskjeftigede og ikke beskjeftigede del. Selv om de permitterte får anledning til selv å nytte seg sin dag til annen virksomhet, bør bedriften allikevel søke å yte en permisjonsunderstøttelse som dekker det absolutte eksistensminimum. Det gjøres merke på at det ikke er nødvendig fra arbeidsgivernes side å trekke skatter for de ansatte hvis innvekter ligger på et eksistensminimum.

Det er ikke til å unngå at disse endringer i arbeidsforholdene medfører endringer i arbeids- og lønsvilkårene som arbeiderne forutsetter å få gjen-nåført med et vist varsel. Dessuten har de nåværende makthavere gitt en forordning om et spesielt tre ukers varsel til arbeidsformidlingen i forbindelse med en eventuell driftsinnskrenkning på grunn av bransel- og råstoff-vansker. For å kunne gjennomføre endringene i arbeidsordningen eller den på-tenkte permisjonsordning blir det derfor også av formelle grunner nødvendig å gå til oppsling av arbeiderne for å ha helt fritt grunnlag til gjennomfø-ring av den ordning man vil velge for sin bedrifts vedkommende.

Det vil kanskje virke fremmed både for arbeidsgivere og arbeidere at der under disse forhold må gås til oppsling av arbeidere, men det må være klart at dette må til fordel partene fritt skal kunne få ordne sine egne forhold. Det gjelder derfor at enhver som må gå til dette skrittet, på forhånd har klarlagt forholdet for sine arbeidere enten ved direkte konferanse med dem eller gjennom konferanser med tillitsmennene. Det er av største betydning at bedriftene står i intim kontakt med sine arbeidere om disse ømtålelige problemer.

Ved de bedrifter hvor disse spørsmål kommer til anvendelse, kan stø-nadsoppsettet fås gjennom kontaktforbindelsene.

Frontsituasjonen.

Beslutningene på Jalta-konferansen om intensivering av krigføringen begynner nå for alvor å sette sitt preg på krigsbildet også i Europa. Siden offensiven på vestfronten tok til for vel en uke siden, har Hitlers Tyskland mottatt nye og knusende slag både i vest og øst og fra luften. De vest-allierte harer seg stadig videre gjennom Sigfriedlinjen og russerne ruller for hver dag nærmere mot Tysklands hjerte. I tillegg til den kritiske situa-sjon på frontene begynner de indre problemene å vokse nazistene over hodet. Transport- og forsyningsvesenet er nå fullstendig havnet i kass. Enhetsra-sjoneringen for hele landet er derfor opphevet og i stedet har de enkelte lokale myndigheter fått fullmakt til å gjennomføre rasjoneringsen som best de kan. Antinazistiske stemninger kommer mer og mer til syne, men største-delen av befolkningen er helt apatisk. Det er imidlertid tegn som tyder på at den desentralisasjon som er blitt nødvendig på grunn av ødelagte kommuni-kasjonsmidler legger hindringer i veien for effektiviteten i det nazistiske terrorapparat. De store folkemassene som skjer med flyktningestrøm-mene gjør det også vanskeligere å holde befolkningen under disiplin. Selv ve grunnmuren i Hitlers rike begynner således å slå sprekker.

Vestfronten: Den allierte framrykning fortsetter i et tempo som hittil har overgått alle forventninger. De behersker nå praktisk talt hele vestre Rhinbrødd i nord, og korrespondentmeldinger går ut på at mindre patruljer allerede opererer på østsiden. Köln, som ble erobret allerede tirsdag er den største tyske by som hittil er falt. Den hadde i fredstid ca. 800.000 innbyggere. Nå er den en ruinhaug som i 3 måneder har vært uten vann og e-lektrisitet. Det var nå 200.000 sivile i byen, men mange av disse er i ver-nepiktig alder og antas å ha desertert. Syd for Köln har 1. ste amerikanske arme nådd Bonn. General Pattons 3. arme har rykket videre i ilmarsj, 100 km. på 60 timer, og står nå ved Rhinen ca. 18 km. fra Coblenz. - Rheinberg, Bendelsbach, Gerolstein og flere byer er erobret. Flere tusen polske, russiske, franske og jugoslaviske tvangsarbeidere er befrikk i döt-te området.

B.B.U.s militære medarbeider, major Hastings, uttaler at Sigfriedlin-jen nå er fullstendig knokket og det er ikke teknisk ugjennomførlig å sette over Rhinen i stor målestokk i den nærmeste fremtid.

De tyske tap i fanger siden invasjonen beløper seg til over 1 million mann og bare i slaget om Rhinen har de hittil tapt over 250.000 og mengder av utrustning og materiell.

Østfronten: De russiske flankoperasjoner har i de senere ukene satt sitt preg på østfronten. Etterat Rokosowski nå er nådd fram til Ogorstjien og Sjukow har tatt Cammin ved innløpet til Stettin behersker de nå hele kyst-strekningen fra Köslin til Stettiner Kaff. Sjukows midtfront skulle nå være tilstrekkelig sikret mot flanketrussel og såvel nøytrale som tyske korrespon-denter ventet at stormen mot Berlin skal bryte ut hver dag som helst. Det er imidlertid mulig at dette ikke vil skje som et frontalangrep, men ved en angående bevegelse i stor skala. At Sjukow står så langt nord som ved Stet-tin og har tatt Passow, kan tyde på at fremstøtet skal skje også fra nord. At tyskerne her kommer til å yte en forbitret motstand er man fullt forbe-rod på. Det er sannsynlig at den russiske taktikk her, slik som ved War-sjawa, Budapest, Breslau og andre store byer, vil tilstrebe utflankering og omringning. Dette har erfaringsmessig vist seg å være billigst for an-griperne.

Blant de tyske byer som er erobret de siste dager nevner vi: Graudenz, Trepław, Greifenberg, Plathe, Stolzenberg, Gushw, Belgard, Preussisch-Star-gard og Stargard.

I syd har Malinowski nådd fram til et punkt som ligger ca. 100 km. fra Bratislava.

Stillingen på østfronten er i det hele tatt nå så ugunstig som vel mulig for tyskerne og et sammenbrudd av hittil ukjente dimensjoner synes å være uunngåelig i den aller nærmeste fremtid.

Regjeringskrisen i Rumania

ble løst tirsdag. Den nye regjering består av sosialister og kommunister. Hele den tyske ubåtflåten har nå sin basis i Norge

opplyste den engelske marineminister i en tale i Underhuset tirsdag. Videre fortalte han at det hittil var fraktet 4 millioner tonn krigsmateriell fra Storbritannia til Sovjetsamveldet.

Hjemmefronten.

Fra Redaksjonen:

Et teknisk uhell gjorde at vi i siste nr. ikke fikk plass til hele krigsoversikten og måtte utelate alt hjemmefrontsnytt. Vi gjengir en del av nyhetene summarisk: To tyske ubåter er sunket ved Bergen etter eksperimenter med nytt "V-våpen". 20 marineoffiserer deriblant en av det tyske ubåtvåpens høyeste sjef, Spieler, omkom. - Bombeangrepet mot Horten forledet meget vellykket. Verftet og andre tyske anlegg samt båter ødelagt. Solve byen uskadd. - Fangetallet på Grini ca. 5000. - Masscarroctasjoner i Bergen og på Hamar. Antallet arresterte i Kr.sand og omegn 2-300, iflg. en kjentmann. -

Minst 150 tyskere gikk ned

med "Austri", som gikk i konvoi. Tre andre skip i konvoien gikk også tapt.

Ved Leirvik på Stord

ble sildoljefabrikken nylig bombet, og Fylkesbåtenes "Gula", som lå til reparasjon, gikk tapt.

Fra Stavanger

Meldes at tyskerne på Sola monterer en helt ny flytype.

En ny ubåthavn

planlegger tyskerne ved Bergen ved utløpet av Nordåsvannet. - Portforbudet i Bergen ble hevet 1. mars.

En ingeniør ved Viking Rem- og pakningsfabrikk

er unødig ivrig for å øke produksjonen av varer til tyskerne. Vi venter forandring til det bedre.

Karl Tønnerås

lever - tross tyskernes dødsattest!

Fra HL.:

NS har ikke lært av sitt nederlag med AT og mobiliseringen av de tre årsklasser ifjor. De har også i år innkalt gutter og jenter til AT-sesjon. Vi skal vise dem at vår front er like fast nå. Ingen gutt eller jente møter til sesjon eller tjeneste! VÆR STERK! GJØR ANDRE STERKE!

Fra HL.: Til innkalt AT-jenter!

Husk ordren fra HL: DU SKAL IKKE MÖTE TIL SESJON! DU SKAL IKKE MÖTE TIL TJENESTE! -- Ifjor tok guttene hardeste støyten. I år skal jentene holde fronten like fast som guttene i de mobiliserte årsklasser gjorde. Det er en plikt og en æressak. Kvinnelig AT er en nazistisk institusjon og står under ledelse av nazister. De bestemmer hvor du skal sendes hen, hva du skal lære og hva du skal gjøre. Nazipropagandaen forteller deg at kvinnelig AT er nødvendig for å skaffe bøndene arbeidshjelp. Dette er ikke riktig. Det er nå tusenvis av ledige jordbruksarbeidere og jordbruket vil bli best hjulpet ved at denne arbeidskraften blir brukt i landets interesser. Ingen gode nordmenn vil ta imot hjelp av AT. Det er gitt parole om det. AT vil derfor bare bli benyttet av tyskere og nazister. I Nord-Norge måtte de bistå fienden med den skjendigste krigsforbrytelse som har vært gjort mot vårt land. Du må være forberedt på at noe slikt kan gjenta seg. AT samler ungdommen i leirer. Er du klar over hvor farlig dette er i år? Når som helst kan krigen blusse opp her i landet også, og hva vil det da bety med slike jentoleirer som tyskerne og quislingene har myndighet over? Dere kan bli tvunget til å gjøre tjeneste for fienden, med soldatforpleining og i lasarettene, mens guttene står på den andre siden i våre heimstyrker og sammen med de soldatene som kommer utenfra for å hjelpe til med å befri Norge. Den situasjonen må dere ikke komme i! Nekt å ha noe med kvinnelig AT å gjøre. INGEN NORSK JENTE TIL AT I ÅR! STÅ SAMMEN MED GUTTENE! VÆR STERK! GJØR ANDRE STERKE! Disse parolene må følges helt ut. Kom deg unda ved å ta arbeid på gårdsbruk eller skogsarbeid. Kampen mot AT er et ledd i kampen for et fritt Norge og en FRI FAGBEVEGELSE.

FF

FRI FAGBEVEGELSE

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 14.

5. årgang.

16. mars 1945.

På vakt mot fiendens ødeleggingsplaner!

Vårt lands stilling i den gigantiske sluttkampen som nå utspilles i Europa er ganske eiendommelig: På den ene side er vårt vævre mål å få tyskerne ut av landet så snart som mulig. På den annen side er det inntil videre vår plikt å hindre dem i å forstærke andre frontavsnitt i Europa med tropper som de søker å trekke ut av Norge. Sabotasjegruppenes hensikt med aksjonene mot oljelagre, bilverksteder og jernbanelinjer har jo nettopp vært å hindre tyske trosserflytninger i vårt land. Ikke minst for å spare norske liv er sabotørene betrodde disse oppgavene, som ellers måtte vært løst av allierte flystyrker. Aksjonene foregår etter ordre fra F.O. og den allierte overkommando. Sabotørene har derfor krav på all mulig støtte. Og de nordmenn som kan øke tyskernes transportvansker gjennom såkaldt passiv sabotasje, må gjøre det.

Uansett om tyskerne fortsatt blir i Norge i samme antall som nå og uansett om de rømmer nye deler av landet eller ikke, så vil betydelige norske nasjonalverdier trues av ødelegging i den krigens sluttfase som vi nå er inne i. Like sikkert som det idag er nødvendig med en omfattende sabotasje mot tyskkontrollerte bedrifter, kan det derfor imorgen bli nødvendig å verge norske verdier mot tilintetgjørelse fra tyskernes side. Hjemmefrontledelsen og Forsvarets Overkommando vil nok på dette som på andre områder sende ut paroler, og de må oppfattes som ordre. Men slike generelle ordre kan ikke alltid gå inn på alle detaljspørsmål og spørsmål av typisk lokal karakter. Under alle omstendigheter er det gunstig at arbeiderne seg imellom eller i samarbeid med arbeidsgiverne drøfter og tenker gjennom hvorledes de skal søke å motstå de forskjellige situasjoner som kan oppstå. Vi må ikke oppleve en Finnmarkisering av hele Norge! På vakt mot fiendens ødeleggingsplaner!

Den faglige verdenskongress

Den faglige verdenskongress som ble holdt i London i februar, har vi enda ikke fått noe fullstendig referat av. Et par opplysninger kan vi gi på grunnlag av svenske pressmeldinger. Et av kongressens første vedtak var å innby finske og italienske fagforeningsfolk til å møte som representanter. Både finnene og italienerne kom pr. fly til kongressen og deltok i de videre forhandlinger.

Til å utrode spørsmålet om danningen av en ny fagforeningsinternasjonale ble det nedsatt en stor komite med medlemmer fra nesten alle de representerte land. En innstilling fra komiteen skal legges fram på en ny verdenskongress som skal holdes i Paris innom utgangen av 1945. Også komiteen skal ha sitt hovedkvarter i Paris - en beslutning som oppfattes som et slags mistillitsvotum til den gamle faginternasjonales ledelse, som har sitt sete i London. I en av kongressens resolusjoner går deltakerne enstemmig inn for 40-timers arbeidsuke uten lønnsenkning og for øking av den materielle hjelpen til de befriede landene. -- Når det gjaldt krigen og fredsslutningen, sluttet kongressen seg helt til vedtaket på Jaltakonferansen, men går meget lenger i spørsmål som spesielt interesserer den internasjonale arbeiderbevegelse. Videre foreslår kongressen at fagbevegelsen representeres som rådgivende organisasjon på San-Fransisco konferansen. -- Når det gjaldt de tyske arbeiderne vedtok man blant annet at den internasjonale fagbevegelse må få anledning til å kontrollere arbeidsvilkårene til de tyskere som eventuelt blir utskrevet til gjenoppbyggingsarbeid i de krigsherjede land.

Diskusjonen om vepnet svensk intervensjon i Norge.

Da utenriksminister Günther for en tid siden ble interpellert i den svenske riksdag om den svenske regjering aktet å foreta seg noe i anledning de 34 dødsdommene i Norge, svarte han bl.a.:

"Disse nye og opprørende voldshandlinger mot det norske folk, i forening med underretningene om de tyske troppers ødelegging av Nord-Norge, som synes å ha rammet hele området ned til Tromsø-distriktet, har vakt den største harm og avsky hos hele det svenske folk. Overfor det tiltakende voldsregime som den tyske okkupasjonsmakt og de norske quislinger synes å være like ansvarlige for, deler vi helt og holdent nordmennenes følelser. Både i Berlin og Oslo vet man dette. Man bør der også uten vanske forstå at svenskene, liksom nordmennene, spør seg selv om en fortsettelse av voldshandlingene mot det norske folk, og om en videre ødelegging av landet er sannsynlig, samt at vi må anse dette spørsmålet for å være av stor betydning også for Sverige." Morgentidningen (tidl. Social-Demokraten) skriver i en kommentar til Günthers tale: "En slik situasjon kan kanskje inntre da en politibetonet svensk aksjon kan bli nødvendig for å hindre en total ødelegging. Skulle den norske regjering og hjemmefronten komme til den konklusjon at en svensk hjelp bør forsøkes rekvirert, kan man sannsynligvis regne med at det svenske standpunkt blir tatt opp til ny drøfting". - Stockholmstidningen skriver: "At utenriksministeren idag ikke vil komme inn på spørsmålet om eventuelle svenske forholdsregler, er selvsagt. Den advarsel som ligger i hans uttalelse bør imidlertid være tydelig nok. Bak den står hele regjeringen og hele det svenske folk." - Aftontidningen: "Svaret kan tolkes slik at regjeringen ikke anser det utelukket at Sverige kan komme til å bidra til å pasifisere Norge. Hvilke former en slik aksjon kan få, er det på det nåværende tidspunkt for tidlig å avgjøre. En forutsetning er det imidlertid at den skal lindre og forkorte nordmennenes inferno." --- Stort sett i samme retning skriver hele den svenske presse.

Danmark og Norges kamp.

Lederen for den danske utofront, Christmas Möller, var forleden i Stockholm og ble da intervjuet av det norske tidsskriftet "Avisutdrag". I en uttalelse hvor han bringer en hilsen til den norske hjemmefront, sier han: "Norge har ved sin krig og sin hjemmefronts kamp vunnet seg første plass i Norden, og hele verden vet hvilken uvurderlig innsats Norge har ytet".

Christmas Möllers uttalelse er både gladelig og smigrende. Imidlertid kan vi ikke være enig i at Norge skal plasseres på noen første plass foran Danmark. Når vi kom for med i en aktiv kamp mot tyskerne, skyldtes det jo at begivenhetene i forbindelse med det tyske overfall og tyskernes senere okkupasjonspolitikk artet seg forskjellig i de to land. - De nordmenn som bestandig klager over for liten aktiv innsats her hjemme og gjerne peker på Danmark som et eksempel for oss, kan imidlertid uten skade notere seg Christmas Möllers ord.

Stemningen i Tyskland.

En svenske som har bodd mange år i Tyskland, vendte forleden tilbake til Sverige. Han forteller til "Dagens Nyheter":

"Ingen tysker tror lenger at krigen kan vinnes. En høyere tysk offiser sa til en av mine venner at krigen ville være slutt innen to måneder. Stemningen overfor nazismen og dens ledende menn har også forandret seg på en helt påfallende måte. Idag skjeller man åpent ut de ansvarlige. Heil Hitler hilsen er så godt som forsvunnet. - Hele Berlins sentrum er en eneste ruinhaug. Tar man sporvognen og reiser rundt i byen et par timers tid, så er det en sjeldenhet å finne et eller annet hus uskadt. Jeg forstår ikke hvor menneskene igrunden lever. - Flyktingene som flømmer inn over byen gjør heller ikke situasjonen bedre. De fleste som er kommet i det siste er fra Breslau, og disse er rene nervevrak og sjelletter.

Det er nå ca. 3 uker siden Eisenhower meddelte at vestfrontoffensivens første mål var å reise vestre Rhinbredd for fiender. Idag er dette målet nådd. Det er gått over all forventning raskt, og de allierte har allerede etablert et solid bruhode på Øst- og Rhinbredd. Vi må imidlertid regne med at det nå vil inntre en kortere opplæringspause før fremstøtet fortsetter. Dette av to årsaker: For det første greide hovedmassen av de tyske tropper å trekke seg over Rhinen intakt. Von Rundstedt valgte ikke å ta hovedslaget på vestre Rhinbredd slik som de allierte ganske sikkert hadde regnet med og håpet på. Han foretrakk heller "å vinne tid". Selv om han for å oppnå dette måtte oppgi verdifulle befestninger og mengder av verdifullt materiell og etterlot seg tusener av dropte og fanger, må man regne med at hans armer på Østbredden er fullt kampdyktige når de blir reorganisert og supplert med reserver. Så møttatt som det tyske jernbanenett nå er vil det imidlertid bli meget fædlig at Rhinen ikke lenger kan brukes som transportvei, og at de allierte allerede har avskåret autostradene Köln - Wiesbaden - Frankfurt. For det annet må de allierte ha tid til å utbygge forbindelsene over elva. Remagenbrua som de prøvde uskadd, har en altfor liten kapasitet til å greie forsyningene alene. Det regnes med at det må til mellom 20 og 30 pontongbruer for at tilførselene skal bli tilstrekkelige for en fortsatt alliert støt-offensiv på Østbredden. Flere slike bruer er imidlertid allerede slått over elva - den første var forbig på 96 timer - så særlig lang tid vil det neppe gå før fronten ruller videre. Det er også høyst sannsynlig at nye overganger vil skje lenger nord fra Montgommerys oppladete avsnitt. - Hele Ruhrdistriktet er nå direkte truet og for en stor del allerede satt ut av spillet ved de alliertes flyangrep og artilleribild. - Det er nådd at Himmler har flyttet sitt hovedkvarter til Konstanz like ved den Sveitsiske grense.

Den strategiske situasjon på østfronten har ikke endret seg meget i uken som gikk. I og med erobringen av Küstrin er stormen mot Berlin innvarslet, men det ser fremdeles ut som om Sjukovs operasjoner på nordfronten, i Stettinområdet, har større mål enn en blott og en bar flankesikring. Vi må derfor være forberedt på at utviklingen kan by på strategiske overraskelser. Paul Winterthons telegraferer fra Moskva at kampene om Küstrin var de hardeste som russerne hittil har utkjempet. Veien til Berlin vil sikkert bli fanatisk forsvart av tyskerne selv etter at dette viktige punkt er gått tapt, men det er et stort spørsmål om forsvaret her er tilstrekkelig utbygget til å oppholde russerne når fronten først kommer i bevegelse. Det er for øvrig ikke utelukket at russerne foretrekker å gjdre ende på motstanden i Königsberg, Danzig og Stettin før de samler seg om det endelige støt mot vest.

Vestfronten: Remagenbruhodet er nå utvidet til en lengde av 20 km, og en bredde på 12 km, og vokser for hver time ettersom materiell og soldater strømmer over elva. Også i syd kan vi notere god fremgang. Amerikanerne står nå ca. 13 km. øst for Saarburg og er også her trengt dypt inn i Sigfriedlinjen. Bare de siste dagene er fangetallet i dette avsnittet kommet opp i ca. 15000. 7. aug. arme rykker mot Homburg og Zweibrücken. De allierte kastet onsdag for første gang 10 tons bomber over Vest-Tyskland. Disse har en lengde på 8 meter og en diameter på 1 meter og har en enorm skadevirkning.

Østfronten: Rokossovski konsentrerer seg fortsatt om slaget i Pommern og har god fremgang. Ringene om Königsberg og Danzig sluttet tettere for hver dag. Byene er helt i ruiner. Gdynia står for fall. Sjukov har helt innesluttet Stettin og byen ventes å falle med det første. Etter erobringen av Küstrin har han vesentlig foretatt lokale operasjoner av begrenset omfang på midtfronten. På Konjevavsnittet er det for øyeblikket relativt rolig, men lenger sør - på Malinowskis frontavsnitt er aktiviteten øket. Han har god fremgang ved Grano-elva og har tatt flere tusen fanger. Tyske motangrep ved Balatonsjøen er slått tilbake.

London melder at statsråd Hindenl har overtatt Arbeidsdepartementet og statsråd Sven Nielsen Handelsdepartementet.

Forsyninger til Nord-Norge.

Til den 8. februar 1945 er følgende forsyninger kommet til Nord-Norge: 129 tonn hermetisk kjøtt, 28 tonn tørrmelk, 737 tonn kjeke, 928 tonn mel, 201 tonn sukker, 75 tonn salt, 40 tonn kaffe, 2 tonn te, 3 tonn kål, 3 tonn gjær, 6 tonn tobakk og sigaretter, 27 tonn potetemesel, 11 tonn ost, 10 tonn erter, 1 tonn tørrete egg, 60 tonn kraftfor, 99 tonn høy, 1.045 tonn bensin, olje m.v. Videre 110 Nissen-hus, 25 3-tonns lastebiler og 169 tonn diverse husgeråd.

Farlig naboskap for Fossum.

Den tidligere kommunesariske leder for LO, Odd Fossum, hadde det en smule hett før han ble avsatt. Det viser seg nemlig at selveste Jonas Lie eller en av hans lakeier var frampå og snuste litt i naboskapet hos Fossum og gjorde en forferdelig oppdagelse: Inne på et kontor hadde man funnet et bilde av kommunistene Sacco og Vanzetti! Det ble stor oppstandelse og Fossum måtte rykke ut og forsvare seg. Han forsikret at hans nyordnede LO var rent og uskyldig, men at det fatale bilde hang bak en dør i et kontor som LO ikke hadde noe med. Kontoret lå i andelsselskapet Youngs, som er atskilt fra Folkets Hus og som man ikke har kunnet nyordne. Siden Fossum ble avsatt har det visst vært meget vanskelig å finne en passende jobb for ham. Hvorfor ikke la ham få øve seg i å pokke stein.

Politimannen Sövik

er blitt leder av Sikkerhetspolitiet etter Marthinsen. Politifullmektig Krantz er oppnevnt som sjef for Statspolitiet Oslo-avd. og politiinspektør Sverre Martinus Johansen som sjef for Bergensavd.

Etter at slepebåtene i Fredrikstad var blitt ført til Sverige er det rekvirert 4 bevepnede hirdkarer til å følge med rutebåten "Svinesund" som går fra Halden til Hvaler.

Omfattende sabotasje mot jernbanene.

Natt til 15. mars ble det utført virkningsfulle sabotasjeaksjoner mot jernbanenettet i Østfold og Vestfold. I Østfold ble linjen brutt på en rekke steder mellom Aas og Kornsjø. Lokaltogene til Ski fortsetter som vanlig, men trafikken til de store Østfold-byene er stoppet. På Vestfoldbanen er skadene likeledes omfattende - foreløpige meldinger sier at trafikken syd for Drammen er innstillet. - For en tid siden ble det også utført nye effektive sprengninger av jernbanelinjen syd og nord for Trondheim, - Onsdag 14. ds, litt før kl. 10 om kvelden skjedde en voldsom eksplosjon på Jernbanetorget. Statsbanenes Administrasjonsbygning ble fullstendig rasert. Bygningen er kløvet i 2 deler. - Som enhver vet er hensikten med aksjonene å hindre eller forsinke tyskernes forsøk på å forsterke forsvaret av Tyskland med tropper fra Norge. Følgelig bidrar de til å forkorte krigen og okkupasjoner. Derfor må ingen gode nordmenn gi seg til å syte og klage om aksjonene skulle føre med seg små uløper også for dem. (se for øvrig lederen).

Feilaktig fortolkning

De instruksjoner om arbeidsløshetsproblemet som vi har offentliggjort gir arbeiderne og arbeidsgiverne råd om hvorledes det best skal unngås at arbeiderne blir uten beskjeftigelse og inntekt. Vi har imidlertid allerede fått høre om et tilfelle hvor en arbeidsgiver har utnyttet siste avsnitt i de instruksene som gjelder arbeiderne, til å nekte å ta inn folk som var lovet arbeid. Det gjelder en større industribedrift hvis økonomiske stilling er meget god. Det avsnitt som bedriften har vist til gjelder spørsmålet om hvordan arbeidsgiverne formelt skal forholde seg ved oppsling av arbeiderne. Arbeidsgiverne bør legge merke til at det uttrykkelig blir slått fast at oppsling ikke må finne sted uten at spørsmålet på forhånd er klarlagt og diskutert med arbeiderne eller deres tillitsmenn. Å ofre flere ord på de bedriftsledere som vil bruke instruksene som påskudd til en arbeiderfiendtlig oppførsel, skulle ikke være nødvendig. De vil komme til å måtte stå til ansvar for sine gjerninger når de norske arbeiderne igjen står samlet i en

FRI FAGBEDELSE

til

FRI FAGBEDELSE.

Nr. 11.

Ved en feil gjenga vi i en liten del av opplaget i siste nr. av "FF" det P. M. om arbeidsløsheten som i første rekke var beregnet på bedriftslederne.

For de lesere som derfor ikke fikk se de instruksjonene vedr. arbeidsløshetsproblemet som var beregnet på arbeiderne, sender vi med dette tillegget.

De nåværende makthavere har hele tiden tidligere skrytt av at de med sitt system hadde avskaffet arbeidsløsheten, men nå forteller de at "forholdene på arbeidsmarkedet er vesentlig endret."

Fullbeskjeftigelsen som bare har vært et kunstig krigsfenomen holder på å slå om til en omfattende arbeidsløshet. Den viktigste grunn til dette er at vi fra Tyskland, som ikke lenger klarer å misbruke Norge i sin krigsmaskin, praktisk talt ikke får mere kull. Dette har gjort at de fleste smelteverk og bergverksbedrifter, sementfabrikker og aluminiumindustri, en rekke støperier og bedrifter i tekstil- og konfeksjonsindustri alt er eller snart blir stanset. Også andre industri- og håndverksgrupper vil bli berørt av brenselsvanskene, og det blir på denne måten et meget stort antall arbeidere som kommer ut av ordinær beskjeftigelse.

Vi har konstatert at de norskinnstilte bedrifter forstår at de må gjøre det de kan for også under stans å søke flest mulig beskjeftiget med reparasjons- og oppryddingsarbeid eller liknende eller om nødvendig gi permisjon med økonomisk understøttelse i denne vanskelige situasjonen, men vi vet jo at alle bedrifter ikke er like økonomisk sterke. Og samtidig som en periode med stans i den ordinære drift både arbeidsmessig og økonomisk vil bli tung og vanskelig for arbeiderne, vil den som enhver vil forstå også bety overmåte store påkjenninger for bedriftene. For begge parter vil det således stå klart at permittering med understøttelse bare må bli den siste utvei.

For arbeiderne vil understøttelsen bli eksistensminimum og for bedriftene en ren og skjør utgift.

For arbeiderne ved norske bedrifter som blir stanset i sin ordinære produksjon må linjene derfor bli:

1. Både av omsyn til seg selv, sine arbeidskamerater og bedriften må alle som er kommet fra jord- og skogbruk og fiske søke snarest å gå tilbake til disse yrker, og også de andre som kan skaffe seg annet arbeid gjør dette.
2. De arbeidere som bedriften kan anvise arbeid, påtar seg dette så langt de evner, selv om det nye arbeid har en annen karakter enn det tilvante.
3. I de tilfelle hvor bedriften ikke kan skaffe alle arbeidshjelper arbeiderne bedriftsledelsen med å finne den beste ordning så det veksles mellom dem som arbeider og dem som får permisjonsunderstøttelse.

For mange av de folk som blir ledige fra stats- og kommunale- og rekvirerte eller nazistisk ledede bedrifter, og som ikke kan regne med å ha noen ansvarsbevisst arbeidsgiver, vil det ikke bli noen annen utvei.

vei enn å melde seg ledig på arbeidskontorene. Dette kan formentlig på nåværende tidspunkt gjøres uten risiko, da "den nasjonale arbeidsinnsats" ikke lenger har synderlig behov. Makthaverne vil imidlertid ikke for noen pris ha innregistrert arbeidsledige og vil derfor komme til å sette i gang forskjellige offentlige arbeider som veg- og jernbanebygging, vedhugst, kulturarbeider i skog og mark etc. De av disse arbeider som er av ren sivil norsk natur kan enhver ledig arbeider ta.

Det er ikke til å unngå at disse endringer i arbeidsforholdene medfører endringer i arbeids- og lønnsvilkårene som arbeiderne forutsetter å få gjennomført med et visst varsel. Dessuten har de nåværende makthavere gitt en forordning om et spesielt tre ukers varsel til arbeidsformidlingen i forbindelse med en eventuell driftsinnskrenking på grunn av bransel- og råstoffvansker. For å kunne gjennomføre endringene i arbeidsordningen eller den påtenkte permisjonsordning blir det derfor også av formelle grunner nødvendig å gå til oppsøking av arbeiderne for å ha helt fritt grunnlag til gjennomføring av den ordning man vil velge for sin bedrifts velkommende.

Det vil kanskje virke fremmed både for arbeidsgiverne og arbeidere at der under disse forhold må gås til oppsøking av arbeidere, men det må være klart at dette må til for at partene fritt skal kunne få ordne sine egne forhold. Det gjelder derfor at enhver norskinnstilt bedrift som må gå til dette skritt, på forhånd har klarlagt forholdet for sine arbeidere enten ved direkte konferanse med dem eller gjennom konferanser med tillitsmennene. Det er av største betydning at bedriftene står i intim kontakt med sine arbeidere om disse ømtålelige problemer.

Ved de bedrifter hvor dette vil komme til anvendelse kan oppstilling vedrørende stønadens størrelse tilstilles ved henvendelse gjennom de stedlige bindelodd.

FF

FRI FAGBEVEGELSE
organ for
Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 12.

5. årgang.

23. mars 1945

Den faglige verdenskongress.

Arbeiderbevegelsen har alltid vært internasjonalt innstillet. Stadige kriser og krigerske oppgjør mellom nasjonene har riktignok gang på gang lammet eller ødelagt de internasjonale arbeiderorganisasjonene, men like ofte er arbeiderinternasjonalismen oppstått påny. Tilbakeslagene har vært harde, men de har gitt rike erfaringer. Illusjonene er etterhvert blitt færre, evnen til å vurdere de praktiske mulighetene er blitt større.

Den faglige verdenskongress som ble holdt i London i februar var et klart vitnesbyrd om hvor brennende interessen for internasjonalt samarbeid er blandt de faglige arbeiderorganisasjoner rundt om i verden. Konferansen var utvilsomt den mest representative som er holdt i den internasjonale arbeiderbevegelses historie. Omlag 240 delegater fra 42 land som representerte mellom 50 og 60 millioner fagorganiserte arbeidere kom her sammen for å drøfte en rekke spørsmål av livsviktig betydning, ikke bare for arbeiderklassen, men i videste forstand for hele menneskeheten. Drøftelsene pågikk i 11 dager og ble viet stor oppmerksomhet i hele verdenspressen.

Av vesentlig betydning er det at kongressen betydde et definitivt brudd med arbeiderinternasjonalismens "europæiske isolasjon". Foruten Sovjetsamveldet, som har 27 millioner fagorganiserte, var både nord- og sydamerikanerne, afrikanske og asiatiske land representert. Ingen av disse var med i den gamle faginternasjonale. Etter vår mening er det også grunn til å hilse med glede at kongressen innbød representanter for de tidligere fiendeland Italia, Finland, Bulgaria og Romania. Bare finnene nådde fram til møtet før det var slutt. - Det var forøvrig russere som foreslo at de skulle få være med.

I den komitee på 41 medlemmer som skal forberede dannelsen av den nye internasjonale, ble Ingvald Haugen, Sjømannsforbundets formann, valgt inn som norsk medlem. Denne komitee har igjen valgt et administrasjonestyre som skal fungere på komiteens vegne og gjøre det viktigste av det forberedende arbeide. Komiteen består av 13 medlemmer. Samtlige europeiske småstater er imidlertid holdt utenfor denne ytterst betydningsfulle komitee. De har bare en indirekte representasjon gjennom belgieren Schewenels (faginternasjonale) og hollenderen (Oldenbrock (transportarbeiderføderasjonen). Mot denne utmanøvrering av småstatene protesterte Ingvald Haugen ganske skarpt. Det er vel sannsynlig at småstatene på kongressen i høst, når den nye internasjonale skal ferdigorganiseres, går samlet inn for en linje som gir dem en større medbestemende innflytelse.

Valgene i Finland.

Ble en stor seier for Det demokratiske folkeparti, som forøvrig ikke er noe enhetlig og fast organisert parti. Det består av tre hovedgrupper: Det reorganiserte kommunistparti, "sekslinggruppen" under ledelse av de seks tidligere sosialdemokratiske riksdagsmenn som i sin tid ble idømt tukthusstraffer for sin opposisjon mot den finske utenrikspolitikk, og som tredje gruppe en stor del av de sosialdemokrater som i høst dannet en organisert fraksjon mot Tanners politikk. Etter den foreløpige optelling har folkedemokratene fått 49 av riksdagens 200 mandater. - Da det finske kommunistparti ble forbudt for 15 år siden hadde det 23 mann i riksdagen. Ved de senere valg stemte størstedelen av partiets velgere på sosialdemokratene. Ikke mindre enn 37 av de kandidater folkedemokratene stilte opp utenom "sekslingene" tilhørte den sosialdemokratiske opposisjon.

For det sosialdemokratiske parti betyr valget et klart mistillitvotum til Tanners Høyrepolitikk. Partiet blir fremdeles riksdagens største, men tapet av 33 mandater til folkedemokratene er nok større enn de fleste hadde ventet. En kan vel regne med at valget vil føre til at Kilpi ("Suomen Sosialdemokratiets" redaktør), Vuori (L.O.s formann), Fagerholm og andre opposisjonsfolk innenfor partiet, som ikke har villet gå til noe organisatorisk brudd, nå blir mer toneangivende, mens Tannerfalangen må gi opp sitt gamle grep på partiapparatet.

De borgerlige partiene kan stort sett notere stillstand eller tilbakegang. Agerererne har mistet 10 mann. Samlingspartiet (Höire) har erobret et par representanter takket være stemmer fra nazipartiet, som nå er forbudt. Nazistene hadde 8 mandater i den gamle riksdag. Fremskrittspartiet (Venstre) ser ut til å beholde sitt mandattall. Det svenske folkeparti, har tross sin opposisjon mot krigspolitikken, mistet et par representanter. Etter statsminister Paasikivis bestemte henstilling hadde såvel de borgerlige partier som sosialdemokratene unnlatt å stille opp helt kompromiterte politikere ved valget.

De finske valg viser at finnene ønsker et progressivt, demokratisk Finland som vil gjøre alt for å komme i et varig vennskapelig forhold til Sovjetsamveldet. Regjeringen Paasikivi har innledet en slik politikk. Valgresultatet vil sannsynligvis påskynde, utvide og supplere det reformarbeidet som er påbegynt samtidig som det skulle lette den politikk som tar sikte på at Finland og Russland kan leve ved siden av hverandre som gode naboer.

Verdens handelsflåte.

Håndslag gir følgende opplysninger om størrelsen av de forskjellige lands handelsflåter i 1945 - alle tall i millioner bruttotonn (tallene i parentes gjelder for 1939.)
Det britiske imperium 17.4(21.0) De forenede stater 39.0(8.9) Norge 2.5(4.8) Holland 1.5(3.0), Frankrike 0.8(2.9), Sverige 1.6(1.6) Sovjetsamveldet 1.3(1.3) Hellas 0.6(3.4), Danmark 0.6(1.2), Japan 2.6(5.6) Tyskland 2.0(4.5) Italia 0.6(3.4), andre land 4.5(5.0).

Dino Grandi om Mussolini.

Den kjendte italienske politiker Dino Grandi, som var en av Mussolinis nærmeste menn i årene 1922 - 1943 - som medlem av det fascistiske storråd var han med på å styrte Mussolini i 1943 - har offentliggjort en artikkelserie om Il Duce. Av plasshensyn kan vi bare gjengi et par korte setninger fra artiklene: - Mussolini pleide ofte å si om Hitler: "Fyren er latterlig. Han savner intelligens og har ingen sans for det dynamiske og ingen politisk forståelse. Jeg kan ikke forstå hvordan et stort folk som tyskerne kan fortsette å følge Hitler. - De berømte diktatormøtene var vanligvis en farse. Hitler og Mussolini aksepterte aldri hverandres råd. Hitler snakket ikke italiensk. Mussolini forstod tysk, men mye mindre enn han ønsket at folk skulle tro. Resultatet ble en Hitlermonolog som Mussolini med sideblikker på de omkringstående lot som han fulgte intelligently med i. Det ble ikke ført noen protokoll ved disse møtene.

Russerne telefonerer med Berlin.

En frontkorrespondent i Ivestija forteller at russerne for en tid siden erobret en by øst for Berlin så fort at tyskerne ikke fikk tid til å sette telefonnett ut av funksjon. En russisk major, som talte perfekt tysk, fikk det innfall å forlange Berlin på telefonen. Da det lyktes had han om å få snakke med borgermesteren. Han fikk snakke med borgermesterens sekretær og sa: " Dette er fra borgermesteren i Z. Hvordan har dere det?" "Det ser mørk ut" var svaret. - "Hvordan er det hos dere?" "Utmerket. For en time siden tok russerne byen". - "Spøk ikke så dumt" utbrøt sekretæren. "Det er ingen spøk" svarte majoren, "det er russerne som taler" - Hva den tyske sekretæren svarte forteller ikke historien.

Situasjonen.

På Vestfronten har Pattons lynoffensiv i Saar-Rfalzområdet nå ledet til at praktisk tatt all organisert motstand vest for Rihnen er ophørt. Tyskerne holder bare et brohode på noen få miles utstrekning ved Neustadt. Siden offensivens begynnelse er 1350 bebodde steder erobret. Meget tyder på at de allierte her endelig har opnådd å hindre tyskerne i noen større tilbaketrekning over Rihnen og at de tyske armeer i dette området går sin undergang i møte allerede på vestsiden av elven. 3. og 7. amerikanske arme tok således 55.000 fanger i dagene mellom 14. og 22. mars og man regner at ytterligere 50.000 mann her har valget mellom overgivelse eller tilintetgjørelse. På fallende mange høyere offiserer har i de siste dager overgitt seg med den begrunnelse at de ønsket å spare soldatene liv. Hele Saarområdet med sin rike kull- og stålførekonster er nå definitivt tapt for tyskerne. Rhur ligger under sterk artilleriild og den allierte overkommando varslet tirsdag og onsdag sivilbefolkningen, de utenlandske arbeidere og jernbanefunksjonærene i Rhurbyene om at de måtte se å komme seg vekk da nye nådeløse bombardementer forestår. Oppropet sluttet med ordene: Ut av Rhur-ut av krigen!

Remagenbruhodet vokser for hver dag i lengde og dybde og er i løpet av uken utvidet til det dobbelte. I nord står 1. armés styrker allerede på høide med Bonn på østsiden av Rihnen. Stadig nye pontongbruer blir slått over elva og overvældene mengde materiell strømmer over hver time. Antakelig vil framstøtene i dette område i nærmeste framtid bli samorganisert med nye overganger i nord på Montgomerys avsnitt. Også det faktum at hovedtyngden av de allierte flyangrep mot jernbaner og flyplasser nå er forlagt til nord-avsnittet, tyder på at Montgomery har offensive planer.

I forbindelse med vestfronten nevner vi at det i den nøytrale pressen stadig har forekommet rykter og gjetninger om en alliert "nordfront" i Danmark og Syd-Norge Etterat både Slagfridlinjen og Rihnen er forsert, er nødvendigheten av et slikt alliert framstør betydelig minsket.

Karakteristisk for situasjonen i Tyskland er at mange kvinner nå offisielt er innkalt til soldattjeneste ved fronten. Den tyske landbruksminister har reddelt at alt fjærkne skal slaktes før 1. april.

På østfronten ligger hovedbrenpunktene fremdeles i nord og syd. En får inntrykk av at russerne foreløbig driver en slags "nervekrig" på midtfronten uten å sette alle kluter til. Det er mulig at tyskerne hadde ventet et raskt frontalangrep mot Berlin og har stivet opp denne fronten med styrker fra nord og sør, og at det er russernes hensikt først og fremst å dra nytte av den svekkelsen som de tyske flankene er utsatt for. Situasjonen er i ethvertfall fortsatt den at russerne rydder opp på flankene mens hele verden med spenning venter på hva som vil skje på midtfronten. Den iskolde russiske tålmodigheten har imidlertid så mange ganger gått forut for store operasjoner at det neppe er noen grunn til å tvile på avgjørende hendelser når signalet endelig gis.

Vi gjengir nedenfor de viktigste erobringer og frontendringer i uken som gikk:

Vestfronten. Amerikanerne har erobret Mainz, Worms, Saarbrücken, Kaiserlautern og Saarlautern, og i Ludwighafen gjensto torsdag bare noen små motstandsreder. Franske styrker har tatt Lauterburg og står nå likeoverfor Karlsruhe som ligger på østsiden av Rihnen. I Remagenbruhodet er Oberkassel og Rudenbach tatt.

Østfronten. I Øst-Prussen er Braunsberg 64 km vest for Königsberg tatt. I dette område er ytterligere 30 byer rensert. Sjukov har på sitt avsnitt tatt den viktige by Altdan, 17 km øst for Stettin. Han behersker nå hele Oders østbredd fra Schwedt til Östersjön. Russerne har også nådd Östersjön mellom Gdynia og Danzig.

Gestapos hovedkvarter i Kjøbenhavn, ble totalt ødelagt ved et moskitoangrep onsdag middag. Mange gestapofolk og danske angivere ble drept, og store mengder av gestapos materiale ble ødelagt. Endel danske gissler ble reddet, men noen omkom i flammene. Ingen hus i nærheten ble rammet ved bombing.

Det rådgivende polske nasjonalråd i London er ophørt, sannsynligvis for å lette løsningen av det polske spørsmål i overensstemmelse med folkekonferansens beslutninger.

Hjemmefronten.

Natt til 19/3 kl. 3,20 ble Nach Kelvinators hovedverksted i Haxthausensgt. sprengt, og omtrent samtidig gikk man til aksjon mot Nach Kelvinator Automobilhuset, Bygdø Alle 23. - Verkstedet arbeider 100 % for tyskerne. Begge aksjoner var vellykket. Spesiellmaskiner, ladestasjon, omlag 800 liter bilolje, flere bilmotorer, minst 25 tyske biler samt en bilheis ble ødelagt. Jernbanesabotasjen.

Her er en pålitelig oversikt over sprengningene natten til 15/3: Larvik, bru over Lågen - Kjøse, Bergbrua mellom Kjøse og Eikenes - Åshaugen mellom Galleberg og Sande, 7 sprengninger - Råstad, sporveksler sprengt - Stokka, alle veksler unntatt en sprengt - Kjelle, tog veltet - Tønsberg, 4 veksler, sporskifterhytta med stilverket - Skoppum, sprengning på tomt og veksler - Barkåker, en veksler - Nykirke, veksler - Svarthusbrua ved Misterud - bru mellom Drangedal og Neslandsvatn - 33 sprengninger mellom Saggranda og Meheia - Vestfosse, overgangsbru og noen master - strömlöst Ski - Sarpsborg - Ski, to lokomotiv + en traktor, lokomotivstall ødelagt - to skinner Ås - Vestby - Skinnegang ved Hölen, Kjöreledningen mellom Moss og Kambo - Onsvøy begge veksler og mast - Tomter, bru og flere andre sprengninger - Råde, veksler og mast - Sånar, veksler - Mysen, to lokomotivving-skinner, vannsteder, veksler og skinnelager - Fredrikstad, sprengning 5 steder - Ås, master sprengt - en bru mellom Ås og Vestby - Sarpsborg, et lokomotiv sprengt, vestre linje ufarbar mot Oslo - Idd, veksler og telefon - Skjeberg, veksler og 3 underganger.

44 angivere og andre farlige nazister ble likvidert i 1944

Troppetransportskip senket.

Nylig ble "Marco Brunner" som gikk i trøppettransport fra Norge, senket utenfor svenskakysten. 5-700 mann fulgte skipet til bunns.

Nazistisk oppfinnsomhet.

Rogstad har funnet på å blickere bestente familier for natttilførsler i 3 dager. Han har også bestemt at 2 kjendte menn skal plasseres på lokomotivet på det tog han velger ut. - I Skien straffes gode nordmenn ved at vannet stenges av for dem.

Slikt må ikke gjenta seg.

Lördag 17/3 sammenkalte NS en del kjendte menn i Barum til et møte i Rådhuset i Sandvika. Så å si alle de innkalte møtte frem - ialt 18-20 stykker. Forsamlingen var under møtet bevoktet av vepnet politi. Fylkesfører Holm holdt en tale hvor han raste mot den siste tids sabotasjehandlinger. Derpå ble de fremmøtte kalt inn til Holm enkeltvis - stadig under vepnet vakt, og ble truet til å underskrive en erklæring som i typisk nazistiske ordelag tok avstand fra sabotasjen. Alle skrev under.

Ingen undskyldning kan godtas for en slik handling, den kan utnyttes i en kampanje som fienden har satt igang for å bringe våre hjemmefrontsoldater i vannry hos folket. Hjemmestyrkene setter livet inn for å påskynde Tysklands nederlag og vårt lands befrielse. De må ikke bli falt i ryggen av sine egne.

Den nazistiske L.O. ledelse.

har høitidelig erklært at Oslo Faglige Samorganisasjons kontorer er stengt fordi samorganisasjonens gjøremål kan utrettes av de sentrale L.O. - instanser. Stengningen er en grei bekreftelse på hvor lite de kommissariske ledere har å beskjeftige seg med. Oslo Samorganisasjon vil imidlertid etter krigen spille en sentral rolle ved gjenreisningen av en

F R I F A S B E V E G E L S E

FF

F R I F A S B E V E G E L S E

organ for

den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 13.

5 årgang

27. mars

Vårt påskebudskap.

Den blanding av historie og sagn som knytter seg til påskehöytiden inneholder ikke så lite aktuell symbolikk. For jødene har jo påsken alltid vært den höitid som minnet om utfrielsen fra Egyptens trelldom. Og for de kristne ble den ikke bare lidelsens og korsfestelsens, men også opstandelsens og seirens höitid. "Jødernes konge" ble for oss lag nitten hundre år siden anklaget for opprørsplaner mot datidens okkupasjonsmakt, Rom, som holdt Palestina besatt. En angiver solgte seg for 30 sølvpenger og pekto ut "opprøveren" En klikk av landets egne menn hisset den romerske Reichskommissar til å avsi den strengest mulige straff. Det forekom pinlig forhør med hudfletning og til slutt korsfestelse. For å gi straffen et skinn av rettferdighet ble to notoriske røvere korsfestet samtidig. I og med korsfestelsen av Jesus ga imidlertid romerne uten å ville det de kristne et avgjørende krafttilskudd og deres lære om menneskenes brorskap, slaveriets og tyranniets avskaffelse og fred på jorden seiret til slutt over den gamle romerske statsreligion. En del av romerrikets keisere bar foruten sin krigsdrakt en hellensk kulturkappe og meget av det de utførte har ettertiden anerkjent som verdifullt. Våre dagers nazister vil også gjerne betraktes som kulturforvarere. Enhver nordmann vet imidlertid at det er selve ukulturen de representerer. De er utelukkende barbarer. Siden det tredje rike gikk igang med å "beskytte" Norge for fem år siden, har hver eneste nordmann fått føle hvad deres myrdning innebar: Økonomisk utsluging, åndelig mørklegging, tvengsevakuering av befolkningen og derpå følgende ødeleggelse av hele landsdeler, forederi, angiveri, pinsler og henrettelser. Et mer gjennomført umenneskelig tyranni kan verdenshistorien ikke opvise. Enda står vi midt oppe i lidelsene, men vi vet at opstandelsens og seirens tid er nær. Det er vårt påskebudskap! Som en fanfare maner det oss til å gjøre vårt ytterste i den tid som er igjen.

Appell fra Hjemmefrontens Ledelse:

Kampene i Norge er nå kommet inn i en alvorligere fase enn noengang tidligere. Fienden har slått inn på en ny linje. Et er at det i lengre tid ikke har funnet sted henrettelser og ikke flere politiske fanger er sendt til Tyskland, er nå en ny terrorbølge satt inn. Henrettelser og deportasjoner er gjenopstått. Vi kan ikke se på dette uten mottrekk, og svaret må bli øket kamp. Hvis fienden fortsetter på den linje han har slått inn på, vil nye kampmetoder bli tatt i bruk. Hjemmefronten er idag en kamporganisasjon, og vi kjenner fiendens svake punkter. Vi appellerer til hjemmefrontens aktive grupper og alle nordmenn. Vi må gjøre alt klart til angrep. Hver eneste mann og kvinne må yte sin innsats.

De som falt.

De sist henrettede 14 landsmenn som ble skutt i forbindelse med jernbanesabotasjen fikk ingen kontakt med sine pårørende før de ble skutt. Foreldrene fikk vite om det som var skjedd gjennom morgenavisene. Det er ikke noe nytt at er bare historien som gjentar seg. Asken ble heller ikke utlevert de etterlatte - Hjemmefrontens ledelse har kommet med følgende uttalelse i anledning disse siste henrettelser: Kampen for Norges frihet har krevet nye ofre. Atter en gang har den nazistiske fiende tatt gode nordmenns liv til hevn for militære angrep som han ikke groide å sverge. - Våre tanker går i taknemlighet til dem som falt. De døde ikke forgjeves. Vår kampvilje er blitt hardere og vår styrke større. Hele folket er nå beredt til å bryte fiendens terror. -

Frontsituasjonen.

På Vestfronten er krigen nå kommet inn i en ny og kanskje siste avgjørende fase. 6 allierte armeer er allerede kommet over eller er i ferd med å sette over Rhinen. Montgomerys armégruppe gikk til det ventede atakk fredag kveld, og store styrker ble hurtig ført over til Rhinens østbredd. Tredje amer. armé satte senere over Rhinen i området ved Mainz. Allerede mandag behersket de allierte en fjerdedel av Rhinens østbredd. Montgomery har tatt Rees og Wesel, og var mandag nådd 14 km. øst for Rees. Deler av niende amerik. armé, som er gått over Rhinen lenger sør står bare 16 km fra Essen. I løpet av søndag, ble det i dette nordavsnittet tatt 29000 fanger. Bruhødene utvides stadig i raskt tempo. Første amerik. armé har gått til offensiv fra Remagenbruhødet. - Et dusin byer og landsbyer er tatt og amerikanerne er nådd fram op til 30. km. øst for Rhinen. I tredje amer. armés avsnitt er Darmstadt tatt. Frankfurt am Main er omgått. Det allierte flyvåpen foretok søndag ikke mindre enn 600 utfall. Berlin ble angrepet 34. natt på rad. Overalt øst for Rhinen er veiene fulle av tyske flyktninger og fortvilelse rår blandt de ledende nazister.

I øst har russerne tatt Heiligenbach i forsvarsområdet omkring Königsberg. 9000 fanger ble tatt opp. I Ungarn har Malinovski satt igang en ny offensiv mot Bratislavaopningen, han har rykket 45 km. fram, har tatt 7000 fanger, og presset tyskerne tilbake til Donau. Lenger nord masjerer maskalk Tolbuchin mot Østerrike, og hadde søndag en framgang på 20. km.

Til skogeiere, bønder og skogsarbeidere.

H.L.s bondegruppe har sendt ut et opprop der det bl. a. heter: Tyskerne kan ikke skaffe kull til jernbanetransportene i Norge og må fyre med ved. For å skaffe den skal skogen snauhugges i brede belter langs jernbanen og veier og vassdrag som krysser den.

Ingen må påta seg eller hjelpe til med den hogst som er planlagt av nazi-myndighetene. Tvertimot må alle tenkelige hindringer legges i veien.

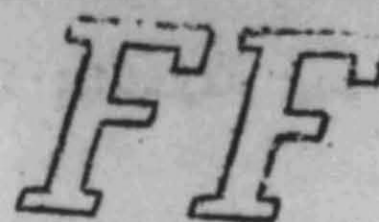
På den annen side må vi være klar over at det må hugges til andre formål. Til kommende vinter er det et stort behov for brensel, og til sagbrukene og treforedlingsindustrien trenges en masse tømmer. Det må derfor gjøres hva gjøres kan for på forstmessig forsvarlig måte å få hogget tilstrekkelig kvanta som våre fiender ikke kan disponere i den tiden vi ennå må plages av dem. Skogeiere og bønder må sette igang betryggende hogst av ved og tømmer i så stort omfang som mulig og til dette nytte ut den ledige arbeidskraft, etterhvert som den melder seg. Alle som har noen trening i ved- og tømmerhogst oppfordres til å ta slikt arbeide og søke kontakt med skogeierne for å få gjennomført den private hogst som kan tjene folkets og skogens framtid. Den nye tyske marinebasis ved Bergen.

Begynner en nå å kunne fastslå omfanget av. Etter de varsler som er gitt til bønder og villaeiere, må en gå ut fra at tyskerne har til hensikt et område på omkring en kvadratmil. Området strekker seg fra Løvstakken og Fyllingsdalen til Alvøen i vest, til Nordåsvannet i øst og til Björge og Mathopen i Sørvest. Til dette kommer at arbeidet på ubåthavnen i Laksevåg er tatt opp igjen av org. Todt, etter at det tyske ingeniørfirma flyttet derfra med alle sine maskiner. - Nåja, så svært meget blir det nok ikke ut av disse prosjektene.

På grunn av påsken sender vi bare ut dette to-sidige nummer denne uken.

Krefter som må utløses.

Fra de deler av vårt land som er frigjort, foreligger allerede verdifulle erfaringer og fagorganisasjonens betydning for gjenoprettelsen av ordnede samfunnsforhold og gjenreisningen av arbeidslivet når det quisling-tyske bøddelvelde er slått ned. Alle vet hvordan situasjonen var i Finnmark da nordmenn etter kunne ta hand om styret. Etter de meldinger som nå foreligger har de norske myndigheter hatt den aller beste støtte og hjelp i sitt vanskelige gjenreisningsarbeide hos de reorganiserte fagforeningene i Kirkenes, Vadsø og Vardø. De samme problemer vil melde seg også i den øvrige del av landet når det blir befridd, selv om vi må håpe at ødeleggelsene ikke blir så store som i Finnmark. Under alle omstendigheter vil det bli behov for en hundre prosent innsats i arbeidslivet. En slik innsats kan bare påns under medvirken og ledelse av en

Nazi-Tyskland på dødsleiet.

Atskillig mer enn en tredjedel av Tyskland er nå besatt av allierte tropper. Anglosaksiske armeer har tilbaketrukket mer enn halvparten av veien fra den fransk-tyske grense til Berlin. Det tredje rikes krigsøkonomiske hjerte - Ruhr - tynes i Eisenhowers jerngrep. I øst har russerne tatt Danzig og står umiddelbart foran Wien. I den ubesatte del av Tyskland slår Himmler omkring seg som en rasende for å kverke alle de tyskere som foretrekker å leve i stedet for å dø for føreren. Men han klarer ikke å hindre at hustakene males hvite og at byer overgir seg pr. telefon. Og soldatene gir seg over i stigende tempo: 350-000 fanger ble tatt i mars, 20.000 pr. døgn i påskeuken på Montgomerys avsnitt. Men SS-soldatene slåss fortsatt som gale, slåss for å unngå historiens dom. Hvor lenge de vil kunne hindre at også det øvrige Tyskland blir besatt er det ingen gitt å si med sikkerhet. - Men på et visst tidspunkt kommer de allierte til å erklære krig for slutt, selv om det da enda skulle finnes noen organiserte militære motstandscentra hist og her i Tyskland. Da kommer et kritisk overgangsstadium for vårt land. Selv om en del av, eller alle Wehrmachtssoldatene i Norge da vil legge ned våpnene, så er det tvilsomt om SS-troppene gjør det godvillig. Kamper mellom Wehrmacht og SS kan bli følgen. Det blir en komplisert situasjon. Det er klart at regjeringen og hjemmefrontledelsen inngående har beskjefteget seg med de problemer som dette sluttstadium vil føre med seg.

Tirsdag er det fem år siden 9. april 1940. Siden den gang har vi kjempet for retten til å puste. Nå begynner vi så smått å kunne ånde friere. Mer enn noen sinne har vi lov til å være optimister. Men mer enn noen sinne gjelder det også å være aktpågivende, kamperedt og disiplinert.

Fortrinnsrett til gjeninntakelse for oppsagte arbeidere.

Vi har tidligere i F.F. gitt et kort resumé av den provisoriske anordning om midlertidig ordning av lønns- og arbeidsvilkårene i befridde distrikter som ble vedtatt av regjeringen i høst. I de kommende nummer av avisen skal vi gjengi ordlyden av en del av de viktigere avsnitt i anordningen. § 11 lyder slik: "Arbeidere som under krigen er oppsagt på grunn av driftsinnskrenkninger, skal ha fortrinnsrett til gjeninntakelse så snart bedriftstekniske forhold tillater det, dersom de er fullt arbeidsføre. De har fortrinnsrett til gjeninntakelse i 6 måneder regnet fra befrielsen av det område hvor bedriften ligger eller fra igangsettelsen av bedriften dersom denne ved frigjøringen ikke var igang. Fristen begynner dog først å løpe fra det tidspunkt da samferdselsmidlene muliggjør fremmøte. Retten til gjeninntakelse bortfaller dersom vedkommende arbeider ikke så snart han har anledning til det gir bedriften meddelelse om han ønsker å overtå sin tidligere stilling.

Arbeidsgiver som nekter å motta arbeider som går inn under denne §'s første ledd, plikter å betale erstatning til arbeideren for den skade som er voldt. Ved fastsettingen av erstatningens størrelse skal det tas omsyn til arbeiderens tapte fortjeneste, tjenestetid, lønn, utsikt til nytt eller annet arbeid, arbeiderens eget forhold og for øvrig til omstendigheter som det finnes rimelig og billig å ta i betraktning. Tilbakekalles nektelsen, bortfaller erstatningen fra den tid arbeidsforholdet kan gjenopptas.

Bestemmelsene i denne § gjelder ikke for arbeidere som etter 9. april 1940 har opprettholdt medlemskap i, søkt om eller samtykket i å bli medlem av Nasjonal Samling, nazistisk hird eller annen organisasjon som har ytet fienden bistand eller som har medvirket hertil. Tilsvarende gjelder

med omsyn til arbeidere som under akkupasjonen har gjort seg skyldig til annet straffbart landsforrædersk forhold.

Torgny Segerstedt er død -

dette triste budskapet kom fra Sverige i påskehelgen. Som redaktør for Göteborgs Handels- og Sjøfartstidning og brennende antinazist, var han helt siden 9. april 1940 den mest kjente forkjemper for Norges sak i Sverige. Sammen med folk som Zeta Höglund, Fredrik Ström, Ture Nerman, professor Holmgren, Eyvind Johnsen, Amalia Posse m. fl. agiterte han utrettelig og med stort talent for at Sverige skulle komme vekk fra den "anpassningspolitikk" som det slo inn på i 1940. Både den gang og senere ble Segerstedt og de som sto på linje med ham av mange svensker betraktet som folk som ikke hadde tilstrekkelig "realpolitisk forståelse". Nå ja - slik vil det all tid være at de som først går inn for ideer som har sannhetens og rettens bærekraft i seg, må finne seg i hånsord. Deres innsats blir i hvert fall ikke mindre av den grunn. Og om folkene i Europa i tide hadde lyttet til menn som Segerstedt, er det mulig at vi kunne unngått denne fryktelige krigen. Men så realpolitisk innstillet var ikke Europas folk for 10 - 12 år siden, da Segerstedt gjorde sin verdenskjente avis til et kamporgan mot nazismen. Han forsto allerede den gang Al Capone var den rene helgen ved siden av Adolf Hitler. - Segerstedt tilhørte aldri arbeiderbevegelsen. Allikevel har ikke minst arbeiderne på begge sider av Kjølen grunn til å minnes ham i takknemlighet.

Det nyprettede franske fabrikktilsyn.

Komiteer for fabrikktilsyn skal opprettes i alle bedrifter i Frankrike som beskjeftiger minst 100 mann (funksjonærer og arbeidere). Hver komite skal bestå av bedriftssjefen og representanter for arbeidere og funksjonærer, og omfatte fra 5 til 8 mann alt etter bedriftens størrelse. Personalet velger sine representanter etter en liste som settes opp av de to største fagforeningene (Confédération Générale du Travail og Confédération Française des Travailleurs Chrétiens). Representantene velges blant folk som er fylt 25 år og har arbeidet ved bedriften i to år uten avbrekk. Stemmerett har lønsmottakere som er fylt 18 år og har vært ansatt ved bedriften i ett år.

Komiteen skal føre tilsyn med alt sosialt arbeid innen bedriften, videre skal den fremlegge forslag til forbedring av arbeidsforholdene og fremfor alt forslag som tar sikte på å øke produksjonen. Komiteene skal underrettes om markedsproblemer innen sin bransje, og bedriftslederen er forpliktet til - minst en gang om året - å gi en fylldig redegjøring for situasjonen på arbeidsmarkedet. I selskaper med en større arbeidstokk enn 500 mann, skal komiteen underrettes om bedriftens overskott, og den kan fremsette forslag om hvordan overskottet bør brukes. Med omsyn til aksjeselskaper skal årsregnskapet fremlegges for komiteen, og dens råd og forslag skal fremlegges for generalforsamlingen.

Komiteene har rådgivende myndighet. Oppstår det tvist om noe, skal de to parter bringe saka fram for arbeidstilsynet, (l'inspection de la Production Industrielle) og om det skulle bli nødvendig, for arbeidsministeren.

Guneriusen på krigsstien.

Tidligere kontorsjef i Byggningsarbeiderforbundet, Guneriusen, er utnevnt til komisk leder for Norsk forbund for bygningsindustrien. - Etter at nazistene har kjørt forbundet i grøfta - underskottet var i 1944 godt og vel 340.000 kroner - skal Guneriusen nå redde stumpene. Hans første aksjon gjaldt kontingenten, - han sendte ut et skriv og appellerte til medlemmene om å gjenoppta kontingentinnbetalingene. For å gjøre det hele mer troverdig, har han samtidig forordnet at sirkulærene heretter skal underskrives "med solidarisk hilsen" i stedet for heil og sæl. Men hvis han tror at han får medlemmene med seg av den grunn er han like dårlig psykolog som tyskerne. Hans aksjon vil bare bli besvart med øket kontingentstreik og hel avbrytelse av forbindelsen med forbundet.

Dagens ord: "Vi norske nasjonalsosialister har gjort vår innsats ene og alene for å tjene vårt land" (Pritt Folk i leder 3. april). - Den melodien får vi nok høre oftere i den tiden som kommer.

Frontsituasjonen.

Når dette skrives, vil det være kjent for all verden at det store gjennombruddet er skjedd på Vestfronten. Det er intet mindre enn et ras som har rammet de tyske stillingene. Og raset ruller videre. Det er ikke lenger mulig å holde seg ajour med fremrykkingen. Selv de britiske avisredaksjoner klager over at nyhetene er gamle før de kommer i trykken. Og vi som arbeider under litt vanskeligere forhold må be våre lesere unnskyldt hvis de allierte tropper beveger seg hurtigere på marken enn vi er i stand til å følge på kartet. -

Den knipetangmanøvre om Ruhr som vi tidligere har antydnet som en mulighet er nå fullbyrdet i og med at Montgomerys høyre fløy og 9. amerikanske arme har forenet seg i Pöhlstadt og senere erobret Rocklinghausen og Hamm. Med dette er ringen så fast sluttet om Ruhr at noen utbrytning er utenkkelig. 16 tyske elitedivisjoner, over 100.000 mann går her sin undergang i møte. Dette er uten sidestykke den største innringningskatastrofe som har rammet tyskerne, og selv om de ennå en tid kan holde stand i Ruhrbyenes ruiner, betyr dette det endelige dødsstøtet for den tyske rustningsindustri. - Montgomerys venstre flanke går i ilmarsj nordover inn i Holland hvor de tyske tropper er i full gang med en tilbaketrekning som stadig forstyrres av allierte fly. Andre deler av 2. britiske arme går nordover på den tyske lavsletten og har Bremen og Nordsjøkysten som mål. Montgomery meldte allerede lørdag at han hadde 12 motoriserte divisjoner med 3000 tanks på østsiden av Rhinen, noe som forteller om den offensive tyngden hos denne armegruppen. - På midtfronten arbeider Patton's panserstyrker seg østover med rekordfart og står nå ved Erfurt ca. 200 km. fra Berlin. Helt i syd har franskmennene dannet nye bruhoder på østsiden av Rhinen og har tatt Karlsruhe og går nå med full fart mot Stuttgart.

London melder at all organisert tysk motstand nå er opphørt på vestfronten. De enkelte hærgrupper har mistet kontakten med overkommandoen og kjemper i blinde. V-våpnenes baser har mistet sine tilførselslinjer og har vært ute av drift i 7 dager. Hollands befrielse synes nær forestående.

Russerne har de siste dagene lagt hovedvekten på sydfronten hvor Tolbuchin etter å ha tatt Wiener-Neustadt rykket inn i Wiens sørlige bydelier. Graz er umiddelbart truet. Malinowski har tatt Bratislava og går mot Wien fra øst. I nord og på midtfronten er operasjonene mest av lokal karakter.

Det synes nå som om de alliertes store plan er å dele Tyskland i 2 fra øst til vest. De vestallierte står nå bare ca. 230 km. fra russernes vestligste stillinger, og det er sannsynlig at de to store allierte hærgrupper vil forene seg et sted mellom Leipzig og Dresden. Når dette skjer, kan vi begynne å telle dagene.

Situasjonen kan oppsummeres slik:

VESTFRONTEN: Montgomery går mot Deventer etter å ha tatt Münster og Osnabrück. Dempseys arme står ved Ems på høyde med Lingen etter å ha gått over Wms-Weserkanaalen. Avstanden til Nordsjøen er under 80 km. Weser er nådd ved Mindon nord for Bielefeld. I Ruhrsekken er en rekke byer tatt. Dortmund står for fall. Patton har tatt Kassel, Gotha, Sahl og Orbrück og går videre østover. 7. arme har trengt inn i Würzburg og nådd Uffenheim. Avstanden til Nürnberg ca. 40 km. Heilbronn er tatt.

ØSTFRONTEN: Foruten Wiener-Neustadt har Tolbuchin tatt Glognitz, Neunkirchen, Eisonstadt og Baden umiddelbart sør for Wien. Malinowski inntok onsdag Bratislava etter først å ha tatt Magiarovar og Kremenitz i Slovakia. Hele Ungarn er nå rensert og russerne står mindre enn 90 km. fra Zagreb, hovedstaden i Kroatia.

Svensk Aftenbladet meddelte onsdag at Göring skal være drept sist lørdag. Bladet antar at han skal være ryddet av veien av Himmler.

Flyaktiviteten langs Norges kyst

blir stadig livligere. Det er tydelig at de allierte setter mer og mer inn på å hindre tyske troppetransporter sjøveien. I løpet av siste uke er flere skip blitt senket eller skadet på havnene utenfor Trondheim, Ålesund, Porsgrunn og Sandefjord. - Når det gjelder den sivile norske trafikken, hindres den særlig av kullmangel. I en melding til Norsk Tidend fra Stavanger heter det at et fullstendig sammenbrudd av kystfarten er nær forestående. I Nord-Norge er flere dampskip gått i opplag på grunn av mangel på drivstoffer.

På Voss

ble det forleden sluppet ned våpen og annet materiell til de norske hjemmestyrkene. I første omgang lyktes det tyskerne å få tak i disse forsyninger. Ikke lenge etter foretok imidlertid en del av hjemmestyrkene et kup mot den bygningen hvor tyskerne hadde lagret sakene. Vaktmannskapene ble overmannet og forsyningene har nå nådd riktig adresse.

En stor del unge quislinger

holder seg gjemt i skogene for å unngå å bli utskrevet til krigstjeneste, melder London radio.

Allierte fallskjermssoldater

ble i påskeuken sluppet ned over Dovre. Store styrker tyskere og hirdmenn ble sendt oppover med jernbanen. Nærmere enkeltheter savnes.

Tallet på nye tilfelle av tuberkulose

i Norge er henimot fordoblet i løpet av de siste 5 år.

Siste Andriksen:

"Hold hodet høyt", sier Göbbels. - Så blir det lettere å plasere strikken. Med dinglende aktolse, A. Andriksen, jössing og harpist.

Den nybakte komiske leder i L.O.

Kåre Rein, vil fortsette arbeidet med å rive ned og legge øde det gamle tradisjonsrike Norsk Arbeidsmannsforbund. De nå "likviderte" Odd Fossum og Johs. Ringen mente dette best kunne gjøres ved at forbundet ble tvangssammensluttet med Norsk Bygningsarbeiderforbund. Dette lyktes for så vidt som de tilegnet seg forbundets administrasjon, men det lyktes ikke å hærere å tilegne seg forbundets mest verdifulle aktivum: Medlemsstokken, som rolig og kaldt trakk seg tilbake fra enhver befatning med forræderne.

For å splitte denne seige muren av solidarisk troskap mot de beste tradisjoner i vår fagbevegelses historie, har nå hr. Kåre Rein sendt ut rundskriv til en del av forbundets avdelinger med oppfordring om å uttale seg om hvor vidt de ønsker at en del av forbundets grupper - gruve-, vei- og jernbanearbeidere - skal danne eget forbund. Det gis skinn av at Norsk Arbeidsmannsforbund skal gjenopprettes, fordi de vet at dette er medlemmernes høyeste ønske. Men Kåre Rein projekt betyr ikke gjenoppbygging av Norsk Arbeidsmannsforbund, men er et anslag mot medlemmernes solidariske samhold. Medlemsstokken skal sprenge etter prinsippet "splitt og hersk". Det nye forbund vil etter planen bli tildelt ca. 6.500 medlemmer av forbundets 29.000 før krigen. Det gamle navn skal heller ikke gjenoppstå, men det nye forbund skal hete Forbund for Gruve- og Statsanlegg.

Det er klart at medlemmene i Norsk Arbeidsmannsforbund ikke går på denne limpinnen, men nå som før med kald forakt avviser alle nazistenes sprenningsforsøk. Medlemmernes ønsker ble ikke hørt da forbundet ble tvangssammensluttet med Bygningsarbeiderforbundet. Nå skal medlemmene gjøres medansvarlige. Nazistene skal få lov til å løpe linjen ut alestomme om ikke lenge skal de trekkes til ansvar, og medlemmene skal selv få bestemme over sine organisasjonsforhold i en

FF

F R I F A G B E V E G E L S E

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr.15.

5. årgang.

13. april 1945.

V å r e m å l.

I den proklamasjon fra Hjemmefrontens Ledelse som ble sendt ut i mai ifjor heter det bl.a.: "Det vi ønsker å klarlegge er de særlige norske forhold, som vi alene har ansvar og herredømme over. Heller ikke på dette området er det ennå mulig å gå i detalj. Etter vår grunnlov er det folket selv som skal stikke ut den politiske kurs, etter fritt ordskifte, gjennom alminnelige valg så snart etter våpenstilstanden som det er teknisk mulig. Men visse hovedpunkter kan stilles opp, som et uttrykk for de ønsker, håp og krav som alle gode nordmenn er nådd fram til gjennom kampårene:

1. Et fritt og uavhengig Norge.
2. Øyeblikkelig og full gjenoppretting av demokratiet, ytringsfriheten, rettssikkerheten og frie valg.
3. Oppheving av alle politiske lover, forordninger og andre bestemmelser som er utferdiget etter tysk ordre eller i tysk interesse. Administrative avgjørelser, dommer utnevelser o.l. som skyldes tyske eller NS-myndigheter, prøves på helt fritt grunnlag av lovlige norske organer.
4. Øyeblikkelig løslatelse av alle politiske fanger og gjeninnsetting av offentlige tjenestemenn som er fjernet fra sine stillinger av okkupasjonsmakten eller på foranledning av den eller av NS. Oppreisning og erstatning i den utstrekning det er mulig for dem som er blitt særskilt skadelidende som følge av inngrep fra okkupasjonsmaktens eller fra NS'side.
5. NS-medlemmer eller andre som har skadet norske interesser eller skaffet seg uberettiget vinning under samarbeid med okkupasjonsmakten, straffes etter rettergang i betryggende former. Uberettiget krigsgevinst inndras til fordel for statskassen.
6. En målbevisst vidsynt politikk med sikte på: A) å trygge vår frihet, folkestyret og de demokratiske rettighetene, B) å gjenreise landets økonomi og produksjonskraft, snarest mulig å sikre de nødvendige tilførsler utenfra og legge forholdene tilrette for å utnytte fallt ut våre naturrikdommer og skaffe arbeid til alle. C) å fremme solidariteten mellom klasser og befolkningsgrupper, og D) medvirke aktivt til det mellomfolkelige arbeid for å bygge opp en internasjonal rettsorden, fremme varebytte landene imellom og skape grunnlaget for en varig og rettferdig fred."

I tilslutning til proklamasjonen sendte regjeringen ut følgende: "Regjeringen gir sin fulle og hele tilslutning til dette oppropet. Det er i det beste samsvar med de uttalelser, henvendelser og opprop som regjeringen i disse 4 årene over London radio har latt gå ut til det norske folk."

Vi skal senere komme tilbake til et par av punktene i proklamasjonen. Norsk Jernbaneforbunds formann, Ludvik Buland, er død

I tysk fangenskap nær 52 år gammel. Det var sikkert med blannede følelser at Buland i 1940 gikk med på å fungere som viseformann i Landsorganisasjonen. Han hadde et godt navn innen fagbevegelsen og forsto at det hverken var edle motiver eller varme følelser som gjorde at tyskerne ville ha ham med i ledelsen. Meget hurtig ble også forholdet mellom ham og tyskerne ytterst spent. Både tyskerne og quislingerne ble mer og mer rasende over at Buland sammen med Hansteen og andre - tross et veldig ytre press - klar- te å manøvrere også hele den legale del av fagbevegelsen over i klar opposisjon mot den nazistiske nyordningen. Da det ikke gikk hverken med trusler eller lokketoner, grep tyskerne i avmektig raseri til sitt gamle middel: Terror. Buland ble dømt til døden, men straffen ble omgjort til livsvarig fengsel. Oppholdet i det tyske tukthuset tok sterkt på Bulands krefter. Nå som seieren er så nær, føles det dobbelt bittert at han ikke fikk vende tilbake til Norge. Vi hedrer hans minne best ved å gjøre vårt ytterste i kampen for et fritt Norge og en fri fagbevegelse.

Lønns- og arbeidsvilkårene i det befriede Norge.

vi fortsetter idag offentliggjøringen av enkelte avsnitt av regjeringens provisoriske anordning om lønns- og arbeidsvilkår. § 11, 1. del, lyder slik:

1. Bedrifter som i løpet av en tariffperiode inntreer i N. A. F.

Disse går inn under bestående tariffavtale mellom organisasjonene for bedrifter av samme art, dersom N.A.F. eller A.F.L. begjærer det. Oppstår tvist om hvor vidt bedriften er av samme art, avgjøres denne av Arbeidsretten. Når det gjelder bedømmelsen av bedriftens art, skal det tas omsyn til dens drift og arbeidsforhold, og til arten og utføringen av det arbeid som i tilfelle blir underlagt tariffen. Bedriftens betegnelse skal ikke være avgjørende. Kan det henvises til flere tariffavtaler, skal avtale for gruppe av bedrifter i samme by eller distrikt benyttes. Hvor vedkommende tariffavtales lønnssetser (dag-uke-måned eller prosentlønn eller akkordsatser) ikke naturlig kan anvendes umiddelbart, forhandles overensstemmende med § 10 (denne § gjelder lønns- og arbeidsvilkårene i offentlige virksomheter, hvor vedkommende offentlige myndighet overtar Arbeidsgiverforeningens gjøremål). Oppnås herunder ikke enighet, avgjøres tvisten av en nemnd som i punkt 2 fastsatt (vedr. pkt. 2, se neste nr. av PF). - Er en nyinnmeldt bedrift bundet av særavereenskomst, blir denne gjeldende inntil den er brakt til utløp. Foreligger det ved innmeldingen av en bedrift plassoppsigging i anledning av revisjon av bedriftens overenskomst, kan den annen organisasjon motsette seg at den mellom vedkommende organisasjon og N.A.F. gjeldende tariffavtale automatisk kommer til anvendelse, dersom denne nå inneholder hjemmel for det. - Bestemmelser i nå gjeldende tariffavtaler om riksmeglingsmannens fastsetting av lønnssetser for nyinnmeldte bedrifter eller for tidligere innmeldte bedrifter, hvor lønnssetser ikke er fastsatt, blir fortsatt gjeldende inntil bestemmelsene er brakt til opphør.

9. april

ble i London feiret ved en felles norsk-dansk høytidelighet i det ærverdige Westminster Abbey. Biskop Fjellbu og den danske presten Sandbæk talte. - I anledning av 5-årsdagen for det tyske overfallet, sendte en rekke fremtredende menn hilser til det norske folk, deriblant kong Håkon, president Roosevelt, utenriksminister Eden, erkebiskopen av Canterbury og utenriksminister Trygve Lie.

Nasistenes siste ferd.

Quislinger i verden vide er idag norske blitt - og de syn's det er på tide at de kanskje flytter litt.

Det er ingen sak å flytte når man vet hvor man skal hen. Hvilket hus og hvilken hytte kan gi ly for disse menn?

Hitler er en far for sine han vil ha dem alle hjem. Ingen sorg og ingen pine skal få lov å ramme dem.

Alle er de eingeladen - vanlig antrekk; kisteklær! til hans gods i Berchtesgaden. Ingen fare truer der.

Store ånder møtes atter Quisling, Musse og Laval. Begerklang og spøk og latter fyller Hitlers "Feldherr'n-hall."

Her er mat for flere uker. Et og drikk - ta alt med ro! For hver flaske vin de sluker vokser deres seierstro.

Da slår Hitler hardt i bordet: "Jeg har fått en god idé. Under jorden! Det er ordet. Heil og Hoch! Hver mann går med!"

Løfter så mot sky'n sin kikkert "Achtung! Achtung! Tusen fly! Satans hus er bombesikkert - han vil sikkert gi oss ly.

Oss kan intet mere hende. Synd på dem som blir igjent Store Satan, venn og frende, - her er dine siste menn!"

Dorian Red. (I Norges NYT)

Det forekommer oss at rimet kan synges på flere melodier, f. eks. "Tyven, tyven" - eller Stanka Rasin. Men la ikke Gestapo høre noe - de tåler ikke spøk der i går'n nå.

Frontsituasjonen

Den allierte sluttoffensiven på vestfronten fortsetter i samme rivende tempo. Størst fart har den nå på nordfronten, i Montgomerys avsnitt. Denne erobret Hannover, innringet Bremen og truer nå Emden. I Holland er 100.000 tyskere nå innesluttet. Sensasjonen er onsdagens 90 km framrykning til Elben like ved Magdeburg. Han står her bare 100 km. fra Berlin og ca. 150 km stendig rendt det tyske forsvaret overende. Og da terrenget i dette avsnitt fortsatt er utmerket egnet til panserframstøt, er det trolig at vi her kan vente nye sensasjoner. Men det er en selvfølge at etter slike rekordartete framstøt må det før eller senere inntre en kortere pause.

På midtfronten har Patton i uken som gikk vesentlig vært opptatt med å sikre tilførselene og omgruppere styrkene. Nå er han imidlertid på ny kommet i raskere bevegelse. Han kjemper nå allerede på riksveien til Leipzig øst for Erfurt. Avstanden til den gamle tsjekkiske grensen er 60 km. I det hele ruller amerikanerne nå fram over en 200 km bred front fra Braunschweig til Bayreuth.

Russernes midtfront er nå oppladet til bristepunktet, og det er lenge siden man begynte å vente på at de skulle sette seg i bevegelse. Men tyskerne har 100 divisjoner oppmasjert til forsvar av linjen Stettin-Schlesien så det er naturlig at russerne tar seg tid til grundige forberedelser i dette avsnittet. I mens har Malinowski og Tolbuchin på sørfronten praktisk tatt Wien og fortsetter videre vestover og nordover inn i Østerrike. Det synes som om Malinowskis hensikt er å bryte seg videre nordover i Mähren og Böhmen og på den måten å komme i ryggen på de tyske styrkene ved Ostrava. Framrykkingen på sørfronten er under en hver omstendighet en alvorlig trussel for tyskernes stilling i hele resten av det besatte Tsjekkoslovakia.

Mens de alliertes planer og mål er åpenbare, begynner tyskernes håpløse krigføring å bli mer og mer uforståelig og vilkårlig for hver dag. Det finnes ikke lenger noen samlet strategisk plan hverken i motstanden eller i tilbaketrekningene. Transportnettet er så ødelagt at noen troppeforflytninger i større målestokk er umulig. Følgen er at hver enkelt armegruppe må greie seg som best den kan. Noen overgir seg mannjevnt, andre trekker seg tilbake i hui og hast, men det er også store enheter som biter seg fast og kjemper en hensiktsløs kamp til siste mann. Det eneste sted hvor man hittil har kunnet spore en vilje til aktiv innsats mot nazismen, er i Østerrike. Det meldes at studenter og arbeidere her har ytet russerne en fremrakende støtte.

Slik bevegelse som det nå er kommet over frontlinjene blir våre angivelser bare omtrentlige, men vi resumerer situasjonen slik:

VESTFRONTEN: Kanadierne har gått over Ijssel-elva etter å ha rensert Deventer. I Nord-Holland står en polsk panserdivisjon ca. 15 km fra Nordsjøen. 2. brit. arme møter liten motstand i Oldenburg som er passert. Avstanden til Hamburg er mindre enn 60 km etter at troppene har nådd Aller. De panserspisser som rykker mot Magdeburg har omgått Braunschweig. General Hodges står ca. 70 km fra Leipzig på sitt avsnitt. Fronten går så i en stor bue øst for Erfurt og svinger vestover til området over Coburg mellom Würzburg og Nürnberg, over Craillsheim til området vest for Stuttgart.

ØSTFRONTEN: Praktisk tatt hele Wien er nå på russernes hender. Tolbuchin går mot Linz og Salzburg. Han er allerede over 60 km vest for Wien. I nord har Malinowski tatt Trantchin, 128 km N.Ø. for Bratislava. Midtfronten fortsatt stille. I Königsberg ble det tatt 92.000 fanger og 32.000 tyskere falt.

Under et Lancasterangrep på Kiel ble slagskibet admiral Scheer truffet og ligger kantret på havnen. Dette var tyskernes nest siste slagskib. De har nå bare igjen slagskibet admiral Lütow.

"Fylkesfører" Rogstad, boddelen fra Trondheim, er utnevnt til sjef for statspolitiet. Han skal tiltre 24. april. Det betyr øket terror og for oss - øket kamp.

Forrad Nordahl om verdenskongressen

Forrad Nordahl, som for tiden er på besøk i Stockholm, uttaler bl.a. følgende om sine inntrykk fra den faglige verdenskongress: Resultatet av Londonmøtet er atskillig bedre enn man kunne vente i betraktning av så mange uensartede oppfatninger og forskjellige forutsetninger som deltakerne kom til møtet med. De fargede representantene utgjorde et særlig friskt innslag - jeg vil gjerne understreke at de snakket helt fritt. C.I.O. representantene fra USA var alle sammen praktiske fagforeningsfolk, som sikkert vil kunne yte verdifullt arbeid i den internasjonale fagbevegelse. Russerne var alle sammen beskjedne, sympatiske og liketille karer som ga det aller beste inntrykk. - Jeg har det håp at det vil lykkes å finne utvei til å skape en enhetlig internasjonal på grunnlag av den gamle faglige internasjonale, eller i hvert fall i vennskapelighet med den. Det hersket fullstendig enighet på kongressen om at arbeiderbevegelsen bør være representert på San Fransisco-konferansen og de andre fredskonferanser.

Norges - Nytt.

Norges tap under krigen

Ble oppsummert i en radiotale av Per Mønsen søndag. Han nevnte bl.a. at det hittil offisielt er henrettet 324 nordmenn, men minst like mange er drept i stillhet. Vi har hittil mistet 2-300 flygere, ca. 3.000 sjømenn og 600 mann i marinen. (marinen har nå en besetning på ca. 7.500 mann):

Gjenreisingsarbeidet i Finnmark

Ble skildret av statsråd Frihagen i London Radio for leden. Han fortalte bl.a. at man hittil har gått ut fra de rasjoner som gjaldt for befriddelse, men en øking vil snart bli gjennomført. Tidligere har det offisielt vært moddelt at forsyningene til Finnmark var sikret for lang tid fremover. Vareprisene fastsettes av et prisnoteringsutvalg. De varer som sendes fra England har dog regjeringen bestemt at prisene skal være som for tilsvarende varer for befriddelse. Regjeringen har sørget for nødvendig kreditt og har samtykket i at alle mennesker skal få hva de trenger uten omsyn til deres evne til å betale. - Hovedspørsmålene når det gjelder gjenoppbyggingsarbeidene er en effektiv administrasjon, materialtilførsel og finansiering. Vi har oppnevnt en fylkesarbeidsnemnd som har fått fullmakt til å lede alle gjenoppbyggingsarbeidene i fylket. Den fordeler arbeidskraft, materialer og redskaper slik at alt kommer til best mulig anvendelse. Et bygningskontor er opprettet under ledelse av en reguleringsarkitekt og en distriktsarkitekt. Krigsskadetrygden har meget å gjøre og det er opprettet et eget kontor for regulering og taksering av all krigsskade. Staten har krigsrisikoen for fiske og fangstfartøyer. Videre er det opprettet kontorer for veivesen, telegraf og telefon, landbruksadministrasjon, fyrvesen og fiskeriinspektorat. - Den verste boligkrisen avhjelpes ved bygging av midlertidige hus, en stor del materiale til dette er sendt fra Finland og bygningsmaterialer fra Sverige. A/S Sydvarangers anlegg er ødelagt av tyskerne, men nye maskiner blir skaffet. Regjeringen har ellers i prinsippet vedtatt at intet godkjent gjenoppbyggingstiltak skal hemmes på grunn av manglende finanser.

Statspolitiet tar stikkprøver

på all innenlandst post. Skriv derfor aldri noe som kan bringe deg eller andre i klørne på Stapo! - Skravlebøttene er fremdeles blant Stapos beste hjelpere. Om du vet noe så husk at det er bedre å holde kjeft og gå for å være idiot enn å snakke og dermed fjerne enhver tvil! Krigen er ikke slutt for oss enda, de hardeste prøvelser ligger kanskje foran oss. Vær modig, men forsiktig!

Kort nytt: Palmesøndag undersøkte 300 man alle hytter på Sjusjøen - negativt resultat. - Tyskerne torpederte Fylkesbåtenes "Kommandören" ved kai i Bergen natt til langfredag. Det ble gjort av noen fulle gaster ombord på en schnollbåt som lå på den andre siden av Vågen. 11 gaster skal være skadde. Også i og omkring Bergen var det livlig virksomhet i påsken av Gestapo, og Hird, som undersøkte pass o.l. I Vossstraktene ble folk jaget hjem fra hyttene.

Trykkfeil: I siste FF sto om et hjemmestyrkekup i Voss. Det var ved Moss. Norsk Arbeidsmannsforbund fyller idag 13. april 50 år. Jubileumsfestlighetene får utstå til forbundet blir reorganisert og vi igjen får en

FRI FAGBEVEGELSE.

FF

FRI FAGBEVEGELSE

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 16.

5 årgang.

20. april 1945.

Hjemmefrontens program.

I forrige nummer av F.F. gjenga vi hovedpunktene i den proklamasjon som Hjemmefrontens Ledelse offentliggjorde i mai ifjor. Et par dager senere sendte Hjemmefrontledelsen ut en ny erklæring, som foruten en aktuell innledning, inneholder dels en gjentakelse, dels en suplering av maideklarasjonen. Da vi er kjent med at praktisk talt alle F.F.s lesere allerede har sett den nye erklæringen, skal vi her bare kommentere hovedinnholdet i proklamasjonen, til dels jevnført med mai-deklarasjonen. (1)

Det vesentligste avsnittet i Hjemmefrontledelsens siste erklæring gjelder vår holdning hvis fienden setter i verk sine planer om å legge vårt land øde: "Om så skjer, vil våre hjemmestyrker møte ham med vapnet makt. Andre nordmenn vil følge de direktiver som i en slik situasjon vil komme fra den norske regjering, Forsvarets Overkommando og Hjemmefrontens Ledelse". Dette er en klar og grei beskjed. Og det er hverken fraser eller unødige snakk, men dødsens alvor når det også understrekes at tiden omkring Tysklands sammenbrudd "vil stille større krav til vår offervilje, vår disiplin og vårt samhold enn noen sinn før. Den innsats vi yter, vil avgjøre vårt lands lykke for generasjoner fremover".

Om en sammenlikner maiproklamasjonen og den nye programerklæringen, vil en se at den siste gir en mer bestemt og positiv formulering av de punkter som gjelder den økonomiske og sosiale gjenreisningen. Også ellers må en si at programmet i høy grad er i samsvar med de ønsker og mål som arbeiderbevegelsen har for etterkrigstiden.

Straks krigen er over, må vi - som det står i punkt 5 - "slå hardt ned på dem som har beriket seg på samarbeid med fienden". - Dette er utvilsomt et folkekrav som må oppfylles selv om de spekulantene det her gjelder vil søke å komme seg unna ved å gjemme seg bak formaljuridiske disposisjoner.

Punkt 6: "skaffe tilveie de størst mulige mengder av livsviktige varer og fordole dem på en rettfordig måte". - Uttrykket "rettfordig" må her bety at varene blir fordelt etter behovet, som jo nå er temmelig forskjellig hos de forskjellige lag av folket.

Punkt 7: "sørge for at alle får nyttig arbeid ved en aktiv beskjeftigelsespolitikk og kontroll med arbeidslivet". - Den pasus som vi har understreket sto ikke i maiproklamasjonen. Det er meget viktig at den nå er med.

Punkt 8: "gjennomføre et rettfordig forhold mellom priser og lønninger". - For lønsmottakerne er pris- og lønnspolitikken et helt sentralt problem, og det vil sikkert ikke bli mangol hverken på krefter eller vilje til å finne den best mulige løsning. Men det blir umulig i løpet av den nærmeste tid etter krigen å nå samme reallønn og levostandard som før krigen. Vi skal da huske på at skylden for dette faller på Hitler, Quisling & Co. ---

Såvel maideklarasjonen som den siste erklæringen slår utvetydig fast at både grunnloven og våre gamle demokratiske rettigheter skal gjelde uavkortet med en gang landet er fritt. Eric valg blir holdt så snart det er teknisk mulig. Et spørsmål står imidlertid ennå åpent: Skal det gamle storting innkalles eller ikke? Meget saklige og demokratiske argumenter står mot hverandre når det gjelder det problemet, men det er fra enkelte hold også servent ytterst usaklige og demagogiske argumenter i diskusjonen. Vi går ut fra at de personer og institusjoner som skal avgjøre dette spørsmålet kommer til å legge størst vekt på hva de tror flertallet av det norske folk mener. Noe diktatur blir det under ingen omstendigheter her i landet etter krigen. Et hvert forsøk i den retning vil bli kvalt i fødselen.

(1) (Orålyden til den nye proklamasjonen kan en få ved henvendelse til kontaktpunktene).

inneholder regjeringens tidligere omtalte provisoriske anordning følgende bestemmelse (§ 11, punkt 2):

Hvis der ved en tariffbundet bedrift organiseres arbeidere, hvis arbeid foregår på et sted tariffavtalen gjelder, og hvis arbeid ikke omfattes av tariffavtalen, kan hver av partene begjære opptatt forhandlinger om disse nyorganiserte arbeideres lønns- og arbeidsvilkår, overensstemmende med § 10 Oppnås herunder ikke enighet, avgjøres tvisten av en nemnd bestående av 1 representant for hver av partene med en nøytral oppmann, som oppnevnes av partene i fellesskap. Blir disse ikke enige, oppnevnes oppmannen av riksmeglingsmannen. - Nemnda skal ved sin avgjørelse ta omsyn til de tariff-festede lønns- og arbeidsvilkår for de øvrige arbeidere ved samme bedrift, idet der ved fastsettingen av forholdet mellom de nye satsar og de for tariff-festede legges til grunn tilsvarende innbyrdes forhold i liknende bedrifter så vidt mulig på samme sted. For så vidt slike bedrifter er medlemmer av N.A.F., bør der ved sammenlikningen fortrinnsvis tas omsyn til disse medlemmers satsar. - Som arbeidere i denne paragraf forstås ikke funksjonærer eller formann i adm. stilling,

Finnene gir oppmerksomhet til sine fagforeninger.

Sekretær Møller i Sveriges LO forteller bl.a. følgende til Morgontidningen etter et 14 dagers besøk i Finland: "Siden våpenstilstanden er medlems-tallet i den finske landsorganisasjon øket fra 80.000 til over 110.000. Avdelingenes antall er øket fra 200 til 1200. Tilliten til fagbevegelsen er styrket. Grupper som før sto utenfor, som f. eks. funksjonærer i post- og tolletaten, los- og fyrpersonale og andre statstjenestegrupper, søker nå om å bli opptatt i organisasjonen. Levokostnadene er mer enn fordoblet under krigen. For tiden stiger lønninger og priser parallelt. Det store spørsmål er nå å nå fram til en stabilisering av prisenivået."

En internasjonal sosialistkonferanse

ble holdt i London i mars. Norge var representert ved Finn Moo og Åke Ording. Flertallet på konferansen, deriblant de norske representanter, stemte for at den gamle politiske internasjonale ikke kan reorganiseres for alle tyskokkuperte land er befrikk.

Våre gamle kjenninger

Falkenhøret og Røndal fikk hver sin kommandopost på østfronten, den førstnevnte ved Köslin, den andre ved Königsberg. Svenske aviser mener at begge nå er havnet i russisk fangenskap.

Warsjawa 1939 - Berlin 1945.

"Deutsche Allgemeine Zeitung" omtalte i en artikkel den 8. oktober 1939 forsvaret av Warsjawa med bl.a. følgende ord: "Byens øverstbefalende avviste alle oppfordringer til å erklære Warsjawa for en åpen by og oppfordret isteden - på en for den polske krigføringen karakteristisk dilettantmaner - gjennom radio og presse hele befolkningen til å delta i forsvaret. Hvert eneste hus ble gjort til et militært støttepunkt. Etter disse rystende besvarelser på en like naiv som uhyggelig militær dilettantisme hos det polske forsvaret, så vi de tyske troppenes forbimarsj foran der Führer. En større kon-trast er ikke tenkelig. På den ene siden vild fanatisme, som uten mål og mening slo omkring seg uten lenger å kunne innse sin egen begrensning - på den annen side" - o.s.v.

Kort utenriksnytt:

De allierte har tatt i bruk en ny type troppetransportfly som kan medføre 36 fallskjermssoldater. Under operasjonene i Syd-Frankrike og ved Arnheim i høst var toppkapasiteten på slike maskiner 18 mann. - Av Jugoslavias 16 millioner innbyggere, ble 1,5 mill. skutt eller deportert mens landet var okkupert. - En Gallupundersøking i Sverige viser at 62 % av befolkningen er for lønnsforbedringer allerede mens krigen ennå pågår. Omtrent halvparten av folket foretrekker imidlertid at dette skal skje ved prissenking, bare 18 % holder på høyning av nominallønnene, 32 % gir intet bestemt svar. - Den svenske professor A.W. Persson, som i mars vendte tilbake til Sverige fra Hellas, hevder i en artikkel i "Dagens Nyheter" at ELAS og EAM i visse områder av landet omfattet mer enn halvparten av befolkningen, på Pelopones erndog 80-90 %. Organisasjonene hadde tilslutning fra demokrater, bondepartiet, venstre fløy av det nasjonale samlingsparti, sosialister, kom-munister, faglige arbeiderorganisasjoner, tjenestemannsorganisasjoner o.s.v.

President Roosevelt

uttalte en gang i en tale: "Hvis noen spør hvorfor vi fører denne krigen, la ham se mot Norge. Hvis noen innbillen seg at krigen kunne vært unngått, la ham se mot Norge. Og hvis noen er i tvil om demokratiets seiersvilje, sier jeg igjen se mot Norge, og han vil få svar på sitt spørsmål i det samtidig beseirede og ubeseirede Norge." - Måtte vi i den tid som kommer gjøre oss verdig denne ros fra Amerikas hittil betydeligste statsmann, det store menneske Franklin D. Roosevelt.

Frontsituasjonen.

Ennå kjemper forbitrede rester av den tyske krigsmakt en vanvittig kamp i de områdene som foreløpig ikke er besatt av de allierte. Men plassen blir mindre for hver dag, forrådene skrumper inn og all transport umuliggjø-res. I nord er Nordsjøen nådd, og presset mot Bremen, Hamburg og de andre nordtyske byene stiger for hver dag. Det er ikke sannsynlig at den tyske motstanden i nord vil vare i så mange dagene. Det er neppe heller tanken til de desperate nazistene å holde dette området lenger enn nødvendig for Forsvaret av Berlin. Kampen om rikshovedstaden er nå for alvor begynt. De vestallierte har forsterket sine bruhoder på østsiden av Elben og rykker jevnt og sikkert fremover til tross for innett tysk motstand. Fra øst har endelig Sjukov satt sin offensiv i gang. Moskva er riktignok som vanlig ved begynnelsen av en offensiv tilbakeholdende med meldinger, men såvel russiske som tyske front-korrespondenter har allerede meldt om russisk gjennombrudd mot Berlins syd-østre bydeler. Kampen om Berlin vil nok under alle omstendigheter koste begge parter meget blod.

På Pattons avsnitt er de vestallierte nå rykket inn i Tsjekkoslovakia mellom Hof og Asch. Disse tropper står nå mindre enn 150 km. fra Prag.

Fangetallet på vestfronten stiger nå med 4.000 pr. time. I Ruhr er fangetallet oppe i 310.000, men ventes å stige ved den endelige sluttrensning som nå pågår. Som svar på Hitlers siste proklamasjon overga 5 generaler seg med sine staber i Ruhr. Generalfeltmarschal Model har begått selvmord.

Etter den siste allierte fremrykkingen er det blitt betydelig mindre sannsynlighet for at tyskerne kan trekke krigen ut ved forsvar av de sørlige fjellegnene.

VESTFRONTEN: Emden og Bremen står for fall. Allierte tropper står allerede ca. 25 km. fra Hamburg. Magdeburg er erobret, likeså Zwickau og Langenfelde på midtfronten. Leipzig, Halle, Chemnitz er praktisk tatt på de alliertes hender. I syd er rikspartidagens by Nürnberg, delvis tatt.

ØSTFRONTEN: I sør står russerne nå bare 10 km. fra Ostrava, Malinowski kjemper i Born. Forsteder mens Mittelbach er tatt.

Norges-Nytt.

På grunn av plassmangel gjengir vi Norge-nyhetene summarisk: Hjemmestyrkene i arbeid: Jernbanelinjen mellom Kongsberg og Saggrenda brutt på 26 forskjellige steder natt til 12. april. Motorbåt (250 tonn) senket samme natt ved Tangen slip i Drammen. 4 norske fanger befrikk fra Gos-tapos fengsel i Drammen 2. april. Av tyskernes samlede beholdning cylinderolje på 40.000 tonn, gikk 17.000 liter opp i røk i Drammen for leden tross vakter på hver fjerde meter utenfor lageret. - Fire tyskere ble for leden skutt for mytteri ved luftvern batteriet på Vestre Holmen i Aker. Tysk sabotasje skal være forsøkt mot ubåtanleggene i Laksevåg. Stadig meldes om tyske soldater som tar seg over til Sverige pr. båt eller til fots. - 11. april gikk ca. 500 SS, hird, stapofolk m.v. til aksjon i Ski, 300 nordmenn ble arrestert og forhørt, 30-40 ble ført til Oslo, resten løslatt. - Biskop Berggrav befrikk fra hytta i Asker natt til tirsdag, er nå i Sverige.

F.U. (d.v.s. det illegale sentrale utvalg for Den Fri Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge) finner det nødvendig, som følge av en viss lagbasjon som bare kan virke splittende og dermed svekke oss i vår kamp, å gjøre rede for de forsøk som er gjort fra vår side for å få til et samarbeid med de fagorganiserte kommunister. Uten omsyn til den rolle kommunistene spilte under den første tiden av okkupasjonen, har vi satt alt inn på å samle alle krefter innen våre egne rekker til en aktiv kamp for Norges frigjøring.

Fagorganisasjonen i Norge tok opp som medlemmer alle lønnstakere (unnatt nazister) som godkjente fagorganisasjonens formål og lover. Alle måtte loyalt bøye seg for lovlig fattede vedtak. Styret og utvalg ble satt sammen bare under omsyn til den enkeltes interesse for fagorganisasjonen og vedkommendes kvalifikasjoner.

Ved det tyske overfallet 9. april 1940 oppfordret Landsorganisasjonen alle medlemmer om å slutte opp om Kongen og Regjeringen i den nasjonale forsvarskampen. Fagorganisasjonens frihet var avhengig av landets frihet.

Det gjaldt å bevare fagorganisasjonens enhet også under okkupasjonen og den illegale perioden en ventet måtte komme. En måtte søke å hindre at samholdet ble svekket og at forvirring oppsto blant arbeiderne ved at det ble sendt ut forskjellige faglige paroler og retningslinjer. I 1941 ble det derfor forhandlet med representanter for det kommunistiske parti. Det ble tilslutning til Regjeringens og den norske hjemmefrontens grunnprinsipper inngått avtale om at det bare skulle sendes ut faglige orienteringer og direktiver fra en sentral instans.

Da også kommunistene ga tilkjenne at de ville slutte seg til den nasjonale forsvars- og frihetskamp, ble det tatt inn en representant fra dem i den sentrale illegale faglige ledelsen (F.U.) Dette var et brudd på tidligere praksis i fagorganisasjonen, som ikke godkjente representanter fra noe bestemt politisk parti i faglige instanser. Men den ekstraordinære situasjon var bestemmende for fagorganisasjonens ledelse.

Denne formen for representasjon fra kommunistene i den faglige ledelsen fortsatte til utgangen av 1943. Hösten 1943 begynte kommunistene å sende ut egne faglige direktiver på tross av at deres egen representant hadde godkjent det som var sendt ut av den anerkjente ledelse. Ved konferanse erklærte kommunistenes representanter at de aktet å sende ut de faglige paroler og retningslinjer de selv ønsket.

På tross av dette åpne bruddet på forutsetningene for kommunistenes representasjon i F.U. (den faglige sentrale ledelsen), er de holdt orientert om alle faglige spørsmål gjennom den representant de selv har utnevnt. Lokalt deltar kommunistene i faglig arbeid på like vilkår med andre, selv om de ofte søker å fremme egne partipolitiske formål. Det har også forekommet dannelse av kommunistiske faglige utvalg ved siden av de bestående.

På grunn av kommunistenes egen holdning er det for tiden ikke mulig å nå fram til noen annen form for samarbeid enn det som idag praktiseres. Samarbeidet mellom F.U. og de industrielle og lokale faglige utvalg har vært det aller beste, først og fremst fordi det hele tiden har bygget på gjensidig tillit, som er den ufravikelige betingelsen for vår kamp.

Spørsmålet om politisk samling i et arbeiderparti må tas opp til prøving så snart Norge er fritt. For først da er det mulig å få en forsvarlig organisasjonsmessig behandling av en sak av denne betydning og rekkevidde.

Det må være klart for enhver at vi ikke under de rådende forhold kan offentlig diskutere vår virksomhet. De som har deltatt eller fulgt med i vår 5-årige kamp vet hvilken kjempemessig innsats det er gjort på den faglige fronten. Når vi nå står midt oppe i sluttkampen, gjelder det mer enn noen gang tidligere at vi står samlet i kampen for vårt lands frigjøring og gjenreisningen av en

Norges frigjøring.

Utenriksminister Edens hilse til Norge i anledning 9. april innholdt bl.a. følgende setning: "Vi må regne med at det snart kan bli tunge timer innen landet er endelig frigjort". Noe slikt forbehold innholdt i ke hilsen til Danmark og forkjellen er ingen tilfeldighet. Eden regner med at tyskerne vil føre en siste desperat kamp i den norske "Fjellfestningen". Denne muligheten og de eventuelle mottrekk som kan tenkes, diskuteres stadig livligere både i svensk og anglosaksisk presse. For oss nordmenn blir spørsmålet mer og mer dominerende etter hvert som den tyske motstanden opphører på kontinentet.

Det er ikke tvil om at ledende tyske og norske nazister lenge har truffet forberedelser til å "forsvare" Norge på liknende måte som de har planer om å holde en fjellfestning i de bayerske alper etter at alle andre fronter er opphørt å eksistere. Alle kjenner til de befestningsarbeider og andre militære forberedelser som tyskerne i den siste tiden har foretatt så vel i Osloområdet som på en rekke andre steder utover i landet. Det påstås at tyskerne nå også har flere fly i Norge enn noen gang før. Tunge våpen skal likeledes være transportert hit i de siste månedene. Ca. 300 ubåter og høydyrlige roter av den tyske krigsmarine har søkt tilflukt langs Norges kyst. Broer, fabrikker og kaianlegg er underminert. Kort sagt: En total krig med dens totale ødeleggelse er forberedt. - Imidlertid er det jo ikke helt sikkert at alt går slik som de ledende nazister ønsker. Blant de 200 250.000 tyske soldater som enda oppholder seg i vårt land, er det så vidt vi vet meget få SS-soldater. Når hele Tyskland er besatt, vil neppe krigslysten blant Wehrmacht-soldatene være særlig stor. Og enda mindre vil den bli om det lykkes å ta naziregjeringen med Hitler i spissen, tilfange. - Allikevel - vi må alle være forberedt på det verste!

Både fordi vi ikke kan regne med å få slutt på det tyske herredømmet i Norge alene og fremfor alt fordi det gjelder å vinne en hurtig seier for å hindre ødeleggelser, trenger vi i høy grad hjelp utenfra, helst både fra øst og vest. Hvilke planer og muligheter våre allierte i vest har for å gi oss en effektiv hjelp, vet vi ikke. Hurtig hjelp kan vi sannsynligvis bare få pr. fly. En invasjon sjøveien vil antakelig kreve flere ukers forberedelser. Fra øst - fra Sverige - er mulighetene for å organisere en omfattende militær bistand teknisk sett atskillig enklere. Tretser som står den norske regjering nær har derfor i en redegjøring høvdet at Sverige bør mobilisere størst mulige styrker med henblikk på en invasjon i Norge. Det presiseres i redegjøringen at det er meget on å gjøre at det handes hurtig. Et bestemt forlydende sier at den svenske riksdag allerede idag, fredag, skal ta stilling til dette viktige spørsmålet på et lukket møte. Noe blankt avslag tror vi ikke riksdagen vil vedta. Nazidiktaturet er også Sveriges fiende. Titusener svensker er som nordmennene beredt til å bekjempe det med våpen i hånd.

Ingen britisk samlingsregjering etter krigen.

Churchill oppfordret forleden på det konservative partis kongress arbeiderpartiets ministere til å gå med i en samlingsregjering etter krigen. Arbeidsminister Bevin har i en tale skarpt avvist dette forslaget. Han betegnede det som en hån mot demokratiet om regjeringen ved neste valg skulle ønske om offisielt godkjente kandidater. Bevin uttalte at han frivillig hadde støttet Churchill som nasjonens leder i krig, men han hadde aldri støttet ham i hans egenskap av formann for de konservative. Bevin angrep videre de konservative for deres svake holdning mot nazistene før krigen. De hadde vært villige til å slutte en handel med Hitler og hans handlingene. De hadde også vist manglende evne og vilje til å løse beskjeftigelsesproblemet.

Fra Danmark:

Ca. 10.000 dansker sitter innesperret i Gestapos fengsler i Danmark eller i tyske konsentrasjonsleirer (hvis de ikke nå er befridd). - Ca. 1/3 av Danmarks handelsflåte er gått tapt under krigen, 1.400 danske sjømenn og fiskere har mistet livet på grunn av krigshandlinger. - Schalburgligaen i Danmark (nazistenes terrororganisasjon) har helt på måfå ødelagt verdier for 100 millioner kroner. - Tallet på nye tilfelle av syfilis er steget fra 400 i 1940 til 4.000 i 1944, gonnore fra 7.000 til 23.000. - Tallet på tyske flyktninger i Danmark er nå ca. 500.000. - Danmarks samlede tilgodehavender i Tyskland var ved årsskiftet 7 milliarder kroner - d.v.s. et år nasjonalinntekt. - Det finnes ca. 100 frie aviser i Danmark.

Den nye tsjekkosllovakiske regjering.

Etter president Benes' tilbakevenden til Tsjekkoslovakia har den tidligere tsjekkosllovakiske minister i Moskva, sosialdemokraten Fierlinger, dannet en ny regjering som består av 16 tsjekkere og 6 slovakere. Av tsjekkerne er 3 katolikker, 3 sosialnasjonale (Benes' parti), 3 sosialdemokrater, 3 kommunister, 2 partiløse og 2 generaler. Av slovakene er 3 demokrater og 3 kommunister. Utenriksministeren Jan Masaryk er partiløs.

Regjeringen erklærer at en vil fortsette krigen til Tysklands endelige nederlag. Den tsjekkosllovakiske hær skal utdannes med den røde hær som forbilde og i nært samarbeid med den. Utenrikspolitikken skal bygge på alliansen med Sovjetsamveldet. Når det gjelder å straffe Tyskland og fastsette skadeserstatninger og nye grenser, vil den samarbeide mest mulig intimt med Sovjetsamveldet og andre slaviske og demokratiske folk.

Fra H.L.

Rødt lys for AT!

Den nazistiske AT-ledelsen har besluttet å samle tusenvis av norsk ungdom i leirer i sommer. Noen steder er innkallingen alt begynt.

Du norske gutt og jente som nå blir utkommandert: For landets og din egen skyld: Husk ordren fra Hjemmefrontens Ledelse: Du skal ikke møte til arbeidstjeneste i år!

Det store spørsmål for alle nordmenn idag er dette: Hvordan vil slutten på krigen bli her i landet? Hva vil de 200 tusen tyskere i Norge foreta seg før de blir tvunget til å legge ned våpnene? Vår militære overkommando har sagt fra så alvorlig som den kan at i de nærmeste ukene kan vi komme til å bli utsatt for de hardeste prøvelsene under hele krigen. Vi ser dessuten hvordan tyskerne overalt, også her i Norge planmessig forbereder seg på kamp. Vi må være klar over hva som kan komme til å hende.

I denne situasjonen er det landssvik om gutter og jenter lar seg samle i militære leirer rundt omkring i landet. AT-ledelsen vet ingen ting om hvor krigen kan komme til å rase. Men vi vet om hele det høyere AT-befalet at det tilhører NS-partiet, som står på tyskernes side i krigen.

Innkalling til AT er mobilisering for fienden og AT-uniformen er en fiendtlig uniform. Forstår du hva det betyr å befinne seg i fiendtlig uniform når frigjøringskampen pågår? Pass på så du ikke kommer i en situasjon som du ikke ønsker å komme i. Vær våken! - Krigens lover er ubønnhørlig strenge. De strøk av landet som gjør minst motstand mot AT, vil nå komme i den farligste stilling. Det skal både foreldre og ungdom huske på når innkallingsordren kommer.

Norske gutter og jenter: **NEKT AT I ÅR!** Det er ordre fra Hjemmefrontens Ledelse. Den som handler mot ordren, utsetter seg for den største fare og skal atterpå stå til ansvar som parolebryter.

Hold sammen, samråd deg med andre som er innkalt. Lytt etter gode råd og følg dem!

VÆR STERK

GJØR ANDRE STERKE.

Frontsituasjonen.

I det øyeblikk dette skrives er det ikke stort mer igjen av Adolf Hitlers Tredje Rike enn 2 - 5 forrevne og gruslagte provinser. Det eneste som er igjen av det Tyskland som nazistene voldtok i 1933 er en stripe i nord og en del av området sør for Donau. Praktisk talt alle tyske byer av betydning er på de alliertes hender, og de få som er igjen er lagt i aske og umiddelbart truet. Russene har nå besatt over halvparten av Stor-Berlin og byen er helt avskåret fra omgivelsene.

Sammensmeltingen av de russiske og vestallierte tropper antas nå å være et faktum, selv om den offisielle melding ennå ikke er kommet. Og det er her ikke bare tale om langt framskutte panserkiler. Det er massive styrker fra begge sider som slutter opp med hverandre på bred front langs Elben fra Dresden i sør til Wittenberg i nord. Og bredden øker fra time til time. Om få dager vil de allierte fra øst og vest ha kontakt med hverandre over en front på ca. 200 km. Det som da vil gjenstå i selve Tyskland blir å rydde Østersjø- og Nordsjøkysten og reise Bayern. Den første delen av oppgaven vil sikkert ikke by på større vansker. Terrenget her er ypperlig egnet for panserfrontstøt, og det antas at tyskerne har svekket denne fronten betraktelig til fordel for det håpløse forsvaret av Berlin. Oppgaven i sør vil ganske sikkert by på atskillig større hindringer. Det påstås at tyskerne for lang tid siden så fram til muligheten av å føre en forsvarskrig i de bayerske alper. Med henblikk på dette skal det her være sagt atskillig forrådt og utbygget sterkopinsvinstillinger. Terrenget er her gliende egnet for forsvarskrig. På den annen side har utvilsomt den allierte fremrykking fra vest skjedd med en hurtighet som helt har kullkastet de tyske planene. Det er derfor sannsynlig at det hverken er blitt tid eller anledning til å trekke større troppemasser sørover. At de allierte allerede har overskredet Donau på flere steder og har nådd Augsburg på vei mot München tyder på at det tyske forsvaret heller ikke i sør vil kunne forlange krigen med så mange dager. Spørsmålet blir da om de tyske styrkene i Böhmen-Mähren og Østerrike kan holde stand. Disse har også fordelene av et utærket forsvarsterrang, men på den annen side må en ta i betraktning at store deler av befolkningen i disse områdene er fiendtligsinnet og til dels aktivt vil støtte de allierte. Sammenbruddet i Tyskland vil også utvilsomt tære på disse troppenes moral; og de siste russiske frontstøtene til Brno og vestover i Østerrike har gjort deres strategiske stilling betydelig ugunstigere. Selv om spredte styrker vil kunne holde det gående en tid oppe i fjellene, betyr dette neppe synderlig hverken for krigens varighet eller avslutning.

De siste ukene har den allierte aktiviteten også i Italia økt kraftig og fremgangen er betydelig. Troppene strømmer nå over Po og tyskerne er også her på full retrett mot fjellene. Italienske partisaner yter stor hjelp og fangotallet går opp i tusener.

Det later til at det allierte flyvåpen ikke har stor tro på at Hitler befinner seg i Berlin. Onsdag var det over Berchtesgaden og nærmeste omegn. I vid omkrets ble hele området plyvret opp med 6 tons bomber.

Kort utenriksnytt:

Router melder at 1.200 mennesker dør av sult i Rotterdam hver måned. Allierte fly skal kaste ned mat til de 4.5 mill. sultende hollendere i det tyskbesatte Vest-Holland. - Japans nye premierminister uttalte 3. april i en radiotale bla.: "Vår keisertronens grunnvoller ryster. Hvis ikke stillingen kan vendes til vår fordel, har vi ingen grunn til optimisme". - Den tsjekkosllovakiske regjering vil utvise alle sudettyskere som ikke klart har bekjempet nazismen. - Fra London meldes at norske motortorpedobåter i de siste 6 - 8 måneder har sunket 100.000 tonn tysk tonnasje. 10.000 anglosaksiske soldater er utdannet til skitropper av norske instruktører på Island.

Kampen mot de stripete og svake

er en meget viktig del av den norske hjemmefrontens oppgaver. Alle vet at det finnes "jössinger" som ikke er villig til å yte selv det minste offer for å vise at de er gode nordmenn. Enda verre er det når de i sine gjeringer opptre direkte unorsk. Den alminnelige mening er slike folk, som bare er norske i kjeften, i mange tilfelle fortjener samme dom som quislingene. De skal ikke unnskylde seg med at de "ikke visste" at de ikke gjorde sin plikt. Etter 5 års okkupasjon bør enhver vite hva det kreves av ham - og er han i tvil så er det best å unnlate å utføre de tvilsomme handlingene.

For norske arbeidere er det selvsagt mest medslående når noen av deres egne klassefeller viser en svak holdning. Blant alle bevisste arbeidere har det derfor vakt stor harme når de i den siste tiden har kunnet se norske arbeidere iferd med å bygge bunkers og forsvarsanlegg for tyskerne. Noen mener kanskje at de vil bli etterøkt om de nekter å utføre slikt arbeid. Det hjelper ikke! I en så stor by som Oslo er det mulig å stikke seg vekk. Tyskerne har ingen rett til å kreve slikt arbeid av nordmenn. Enhver vet hva disse bunkersene i Oslo skal brukes til. I folkets øyne er det en grov forbrytelse å arbeide på slike anlegg, så sant en ikke har en revolver direkte i ryggen. Parolen til alle arbeidere er derfor: **VEKK FRA DE TYSKE MILITÆRE ANLEGG!**

Direktør Hardy Lundheim

Kongensgt. 6, Norsk Skinnforedling A/S oppsa 11/4 26 mann fra sin bedrift i Sandvika. Disse sluttet 19/4 og ble av arbeidsformidlingen beordret på vedhugst. Fabrikken har vesentlig drevet med foredling av saueskinn til tyskerne og tjent store penger. Direktøren er visstnok ikke medlem av NS, men svært gla i penger.

Motormaskinist og maskinmester Asbjørn Sjuls Narverud

ved Oslo Samvirkelags Bakeri har ved flere anledning vist alt for stor tjenestevillighet overfor tyskerne. Han har også forsøkt seg med lønnspress. Vi synes derfor han fortjener å "henges ut" som eksempel på en dårlig nordmann.

Dagens TT.

De aktive sabotørene sprenger når det er nødvendig. De passive sabotører skader tyskerne like meget ved summen av alle de små pausene som bremser virksomheten. Vi skal derfor arbeide med lim på nevene. Vi Teller Til ti mellom hvert håndgrep.

Kort nytt:

En del av de russerne som har deltatt i de russiske Vlassov-avdelingene her i landet, er fratatt våpnene. Tyskerne har fått mistanke om at mange av de sluttet ikke har omvendt seg til nazismen. -- En plan for norsk ruteflygning etter krigen er utarbeidet i London. Planen vil bli satt i verk så snart Norge er fritt. -- Den tyske øverstkommanderende i Halden, oberstlöytnant Schilder, er flyktet til Sverige. -- Omkring 1000 hjemmestyrkefolk deltok i den stort anlagte sabotasje mot jernbanenettet for en måned siden. Ialt har hjemmestyrkene foretatt mer enn 870 angrep i transportslaget. --

Dansk:

På et plankegjerde i Danmark sto det med store bokstaver: Sid fanden havde Hitler! Like under var det skrevet med små, men tydelige bokstaver: Jeg vil ikke ha ham. Årbødigst Fanden.

Norsk:

Siste Andriksen: På spørsmålet hva er det egentlig quislingeneror for? er jeg bemyndiget til å svare: Deror for livet. -- Med velbegrunnet aktelse, A. Andriksen.

Okkupasjonstidens siste 1. mai.

opplever vi om få dager, denne dagen som mer enn noen annen minner oss om arbeiderbevegelsens kamp for frihet, økonomisk trygghet og internasjonal solidaritet. Dagen maner oss nå mer enn noensinne til fortsatt kamp for våre gamle idealer og for en

FRI FAGBEVEGELSE.

FF

FRI FAGBEVEGELSE
organ for
Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 18

5. årgang

1. mai 1945

I sciensens time.

Lørdag mellom kl. 15 og 16 sendte Reuters at den nasjonelle meldingen at "absolutt-ikke-kapitulanten" Heinrich Himmler hadde tilbudt vestmaktene betingelsesløs kapitulasjon. I følge en offisiell melding fra det svenske utenriksdepartementet franko kapitulasjonstilbudet på følgende måte: Visepresidenten for det int. Røde Kors, greve Bernadotte som oppholdt seg i nærheten av Hamburg i forbindelse med overføringen av norske fanger til Sverige, ble budsendt av Himmler, personlig og traff sammen med ham i Berlin allerede 21. april. Ved dette møtet meddelte Himmler at Tyskland var villig til betingelsesløs kapitulasjon overfor Storbritannia og U.S.A. Bernadotte reiste dyvelblikkelig til Stockholm og overrakte budskapet til det svenske utenriksdepartement som straks foridlet det videre til de to landsregjeringer. Tilbudet måtte imidlertid avvises fordi det ikke var rettet til Sovjetsamveldet også. Senere er det blitt opplyst at greve Bernadotte er reist tilbake til Tyskland, og fra Stockholm meldes nå at han har hatt et nytt møte med Himmler, som antas å oppholde seg i Sønderjylland.

Himmlers kapitulasjonstilbud - i strid med alle hans forhåndsforpliktelser - har åpenbart flere årsaker. Det er sannsynlig at hensikten først og fremst har vært et siste idiotisk forsøk på å skape solid mellom vestmaktene og Sovjetsamveldet. Men Himmler har neppe selv hatt noen tro på at dette vilde lykkes. Det er imidlertid mulig at han på denne måten også har villlet forsøke å finne fram til noe som kunde likne en "verdlig krigs avslutning." At Hitler er død - eller døende - er sikkert en av de viktigste forutsetninger for at et slikt tilbud i det hele tatt er framkommet. En bør for "vrig legge merke til at Goebbels, Göring, Ribbentrop og alle de andre nazipropagandistene forholder seg helt taue.

Et merkelig trekk ved situasjonen er at på tross av vestmaktene avvisning, synes de tyske troppene langs Elben å ha fått ordre om å innstille fiendtlighetene mot de vestallierte stridskrefter. I følge lørdagens tyske kommunique har de "vendt ryggen til amerikanerne for å "bunnsette Berlin". I Italia og på andre frontavsnitt foreligger dyvnsynlig ennå ikke noen slik ensidig og etterstøttet diendommelig form for innstilling av fiendtlighetene, selvom motstanden tydeligvis er meget svak og tilfeldig.

Vare hjemlige nazisters reaksjon på de siste dagenes begivenheter er preget av stor forvirring - som rimelig kan være. Et gjennoagående trekk i alle nazipressens kommentarer er allikevel at okkupasjonen bør avsluttes på fredelig vis. For så tidt som dette er ærlig ment, er det selvsagt helt utærket. Det er klart nok hva som ligger bak disse nye "hyrdetoner". Nazistene håper å kunne mildne det oppgjøret som de nå alle står overfor. Men etter som avisene ennå ikke kan skrive annet enn det som tyskerne tillater, byder denne nye "fredspropagandaen" også på at toneangivende tyske kretser i Norge er innstilt på en fredelig avslutning av okkupasjonen.

Quisling har i følge meldinger gjennom svensk radio - og også i følge bestemte forklænder her hjemme - tilbudt hele nazi-"regjeringens" demisjon. Tyskerne skal imidlertid fordeløpig ha avslått dette. Så lenge den situasjonen nå er, kan det imidlertid godt tenkes at Quisling når som helst blir fjernet til fordel for et styre som er mer høvelig i overgangstiden. Det er i så fall naturlig at det blir økt kontakt med folk som helt midlertidig kan representere våre lovlige norske myndigheter.

Optimisme - men disiplin.

Eget tyder på at krigens sluttning kan forløpe fredelig i Norge. Men av erfaring vet vi at for stor optimisme uvegerlig fører til uforsiktig het. Vi er ennå i krig. Det er derfor vår plikt fortsatt å mane til samhold og disiplin - og til kampberedskap. Trass i at vi lenge har hatt et sterkt begrundet håp om at landet vårt skulle bli gitt igjen uten større krigshandlinger og ødeleggelser, har vi i den siste tiden - i likhet med den øvrige frie pressen i Norge - bevisst understreket isren for at tyske og norske nazister ville gå inn for å forsvare "festningen Norge" til siste mann. Denne eventualitet er i dag mindre sannsynlig, men utelukke den helt kan vi fremdeles ikke. Dertil er det for mange desperados i fiendens leir som holder mottoet: Så lenge det er krig er det håp. Vi må fortsatt være forberedt på alt, og de nærmeste dagene vil under enhver omstendighet kreve den mest absolutte disiplin av enhver nordmann. Selvom alt går fredelig for seg, må vi tåle at die Wehrmacht har den bestående og avgjørende makt i landet inntil en formell kapitulasjon og overgivelse av makten til allierte og norske stridskrefter kan finne sted. (En svensk inngripen er under slike omstendigheter neppe sannsynlig.) Vi innskjerper derfor følgende punkter og forholdsordre nr. 1 fra Hjemmefrontens Ledelse: 1. Unngå sammenstøtinger. 2. For ikke å bli i demonstrasjoner er noen art. 3. Oppfør dere utfordrende overfor tyskere eller N.S. 4. Spre korrekte og nødvendige meldinger som is over London radio. 5. Moter ned, stol ikke på hulemeldinger. 6. Stop rykter og falske meldinger. Fienden står bak dem. 7. Slapp ikke av på vanlige forsikningsregler. 8. Husk at Gestapo arbeider til siste stund. 9. Følg de direktiver som i enhver ny situasjon blir gitt av Røysningen, Overkommandoen og Hjemmefrontens Ledelse. - Karolen
cc: VILHELM-RO-DISCIPLIN.

Frontmeldinger.

Den tyske nordfronten brøt nå fullstendig sammen. Russerne står nå ca. 100 km vest for Stettin og går mot Stralsund. Nord Brandenburg, Anklam og Pommern er tatt. I Tsjekkoslovakia er Koravsko-Ostava erobret og de tyske tropper strømer inn i Tjere og nordfra. I Berlin har russene riddet inn i Wilhelmstrasse og besatt Riksdagen, Innenriksdepartementet og Posthuset. - På den sørlige vestfront er München tatt. 7. april gikk tyske styrker inn i Østerrike og antas å ville møte Wolbuehins tropper i nærhet av Linz. - I Italia er felttoget så godt som avsluttet. Alle større norditalienske byer er på de alliertes eller partisanenes hender. 25 tyske divisjoner er fullstendig røvet opp og 125.000 krigsfanger er tatt. 26 tyske divisjoner er retirerende skremt mot Brennerpasset. - Benito Mussolini girder på torget i Milano under en plakett med inskripsjonen "Hatt-beringelsen har skjedd faldet."

Vår svenske allierte er i de siste dagene er over 400 tyske offiserer og ca. 1500 svenske krigsfanger over grensen fra Norge. - I kommentarjournalen ved Dicho er 22.000 tyske krigsfanger. - Himmler og Bernadottes siste møte fant sted i København søndag og i går. Bernadotte ventet til Sverige idag.

I midt-Europa sto i de siste arene før krigen helt i antinazismens tegn. Etter det nazistiske overfallet i 1940 har vi ikke kunnet feire dagen. Men nå stopp derfor er vår vilje til å bekjempe nazismen økt fra år til år. Og idag - 1. mai 1945 - er den brune pest virkelig død. Aldri før har vi vært så sikre som nå på at vi skal virkelig gjøre midagens gamle budskap om frihet, trygghet og fred. Over hele Europa marsjerer arbeiderne opp i en viktig fylling, og sammen med alle franskriftsvnlige krefter vil de vinne freden. Striden mot reaksjonen og det nazistiske barbariet har kostet menneskelige ofre. Offrene må ikke være forgjeves. Vi skal ikke tilbake til forkrigstidens økonomiske kaos og internasjonale anarki. Vi skal frem til en verden der de tekniske og kulturelle mulighetene utnyttes til alle nasjoners og individens beste. - I det gigantiske gjennombruddsarbeidet som venter oss, skal fagbevegelsen spille en avgjørende og ledende rolle. Norske arbeidere! Gjör dere klar til å reorganisere en

FRI FAGBEVEGELSE.

FF

FRI FAGBEVEGELSE.

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 19.

5. årgang.

4. mai 1945.

Foran freden

A.F.L.s formann, Konrad Nordahl, sa i en radiotale 1. mai bl.a.:

Da vårt land den 9. april 1940 ble overfalt av de tyske hordene, var det få som trodde at okkupasjonen skulle vare så lenge som den faktisk har gjort. Vi var besjelet av en blå optimisme om at retten måtte seire ganske snart. Nå er det 5 år siden. Det har vært en meget hard tid, fylt av savn, sorg og lidelser, men nå kan det ikke vare lenge før den forhatte fienden er ute av landet og en ny dag skal begynne.

Tiden som kommer blir imidlertid ikke uten mange og store nasjonale, økonomiske og sosiale problemer. Spørsmålet om vår nasjonale sikkerhet er i første rekke et internasjonalt spørsmål. Bare hvis det lykkes å virkeliggjøre maidagens parole om internasjonal solidaritet mellom folkene, vil Norges nasjonale selvstendighet være sikret i fremtiden. Når det gjelder spørsmålet om å skape sosial trygghet, er det første og store problemet å skaffe beskjeftigelse til alle arbeidere, og at det blir betalt en forsvarlig lønn for alt arbeid. Dette blir den viktigste oppgaven vi kommer til å stå overfor, ikke bare i Norge, men også i alle andre land når krigen er slutt. Det er viktig ikke bare nasjonalt, men det har også avgjørende betydning for en heldig løsning av de internasjonale problemer. Eksemplet Tyskland er talende nok. Det er lite sannsynlig at Hitler ville fått så mange tilhengere som han fikk, hvis det ikke hadde vært noen arbeidsløshet i Tyskland. Det må derfor bli samfunnets oppgave å fjerne dette onde, selv om det vil bety brudd med en del ortodokse økonomiske læresetninger.

Alle er klar over at så omfattende som krigens ødeleggelser har vært, må det ta noen tid før vi kan nå samme levestandard som før krigen. Men om bare hele verdens produksjonsapparat settes inn med full kraft, vil det være mulig ennog før alt er bygget opp igjen å nå fram til en større velstand i alle land enn før krigen. Spørsmålet er bare om det lykkes å fordele de varer som kan produseres på en hensiktsmessig måte. Når det gjelder vårt eget land, beror det allikevel først og fremst på oss selv om fremtidens Norge skal bli bedre enn det som var. Folket må føle seg overbevist om at alle de anstrengelser som blir gjort, skal ytes til det felles beste ikke bare til de få. Særlig de som skal ta de tyngste tak må vite at det er til alles fordel. I den tid som kommer må vårt folk gjennomsyres av den sosiale solidaritets ånd.

Hilsen til Norges arbeidere fra Frankrikes arbeidere.

Den franske landsorganisasjon har i anledning 1. mai sendt en hilsen til de norske arbeiderne. Vi vet at dere aldri har latt dere kue, vi kjenner den stolthet dere har vist, og vi vet hvilke ofre dere har måttet yte. Også vi har hatt våre ofre, men vi er nå fri. Om meget kort tid er undertrykkelsens tid forbi også for Norge. Snart skal vi finne hverandre i frihet. På fast grunn og i en fredelig verden skal vi bygge opp et nytt Europa. Sammen skal vi nå målet.

De siste nyheter

Finnes på side 3 og 4. Om dette er det siste stensilerte eks. av FF vet vi enda ikke. Vi fortsetter så lenge norsk presse ikke er helt fri.

Arbeiderbevegelsen og Sovjet-Samveldet.

Martin Tranmæl har skrevet en artikkel i det svenske tidsskrift "Tiden" under titelen "Arbeiderbevegelsen og Sovjetsamveldet". Vi gjengir to avsnitt av artikkelen:

"Det foregår en nyorientering i forholdet til den store arbeiderstaten i øst. Premissene er forskjellige. I konservative kretser er det en blanding av frykt og respekt. Andre veirer nytt bytte: at det kan være penger å tjene. Og da snur de kappen etter vinden. Innen progressive og fordomsfri befolkningslag hersker det udelt glede og tilfredshet over den anerkjennelse Sovjetsamveldet har tilkjempet seg. Særlig sterk er denne oppfatningen blant alle sosialister som kjenner seg forbunde og samhörige med arbeiderne og bønderne i Russland. Dets gjennombrudd og seire viser jo også styrken i den sosialistiske politikken. Arbeiderbevegelsens holdning til Sovjet-Samveldet bør være positiv. Positiv og stolthet over at arbeiderstaten bør være positiv. Positiv og stolthet over at arbeiderstaten kan hevde seg på en så imponerende måte. Men samtidig bør vi forholde oss retten til saklig kritikk. Det er et omsyn vi skylder oss selv og våre meningsfeller. Og også Sovjet. Ukritisk beundring er ikke bare verdiløs, men likefram skadelig." -- "De kommunistiske seksjoner har faktisk vært en barriere mellom Sovjetsamveldet og det øvrige Europa og Amerika. Den prinsippløse og opportunistiske politikken disse seksjoner i alminnelighet har ført og deres ufrie og uavhengige stilling, har gjort at de har vært lite skikket til å føre det nye Russlands tale. Nå da Komintern er oppløst og disse seksjoner åpent bekjenner seg til demokratiet, skulle prinsipielle uoverensstemmelser ikke lenger være en hindring for samling. Det som det nå beror på er tillitsforholdet, det vil si viljen til et lojalt samarbeid på et organisasjonsmessig og praktisk grunnlag."

Sverige og Norges frigjøring (utdrag av svensk presse).

Morgontidningen (Social-Demokraten skriver 20/4). Særlig fra den norske hjemmefrontens side har det gjentatte ganger fremkommet uttalelser som støtter det synspunkt at man ikke gjennom en for tidlig inngripen bør minske utsiktene til å avvike det tyske terrorregimet med minst mulig blodutgyldelse og ødelegging av eiendom. Skulle derimot virkelig en situasjon inntreffe da en svensk inngripen må ansees for uomgjengelig nødvendig, er det ingen grunn til å tro annet enn at regjeringen likesom riksdagen vil være berett til å diskutere selv vidtgående åtgjørelser." - Svenska Dagbladet (21/4). "Den kloke forsiktighet som har preget svensk politikk under den annen verdenskrig må ikke utarte til manglende handlingskraft, om vitale nordiske verdier trues til det ytterste." Dagens Nyheter (20/4): "Sverige må ikke forsømme noe som kan bidra til å overbevise tyskerne om nødvendigheten og nytten av å gi opp".

Kommunevalgene i Frankrike

viser ifølge de foreløpige resultater en veldig fremgang for både sosialister og kommunister. Den politiske utvikling i Frankrike vil etter valget bli fulgt med den største spenning over hele verden. En må regne med at de Gaulles regjering får en atskillig mere markert venstrefarge og at det blir gjort fortgang med de mange økonomiske og sosiale reformer som står på regjeringens program. En korrespondent til Göteborgs Handels og Sjøfartstidning skriver fra Paris at de Gaulle i likhet med venstrepartiene mener at bare en økonomisk revolusjon kan skape en folkelig opinion for en industriell ekspansjon. Spørsmålet om i hvor stor grad nasjonaliseringen av industrien vil bli gjennomført, er det enda for tidlig å svare noe sikkert på. Men nasjonaliseringen kommer sannsynligvis til å omfatte jernbanene, muligens rederiene og antakelig busslinjene. Også gruber, kraftverk, gass- og elektrisitetsverk samt deler av jernindustrien, den kjemiske industri, papirindustrien og den mekaniske industri vil komme under større eller mindre statskontroll. Samtidig ventes det bestemt - som vi tidligere har nevnt i FF - at arbeiderne vil bli medbestemmende i den industrielle driften. Nasjonaliseringen av bedriftslivet vil imidlertid ikke innebære regelrett statlig ekspropriasjon, men snarere en slags kooperativ drift under statlig overoppsyn.

Situasjonen.

De siste dagene har vært sterkt preget av rykter og fantasimeldinger, men kjennsgjerningene i seg selv har vært så sensasjonelle at det skulle være unødvendig å brodere dem ut. Militært sett har Tyskland opphørt å eksistere. Onsdag kl. 3 ble Berlin overgitt av bykommandanten etter 12 dagers kamp. I nord har engelskrienn og russere møtt hverandre ved Wismar som er erobret, Andre nordtyske byer som er falt uten større motstand er Stralsund, Rostock, Lübeck og Warnemünde, Dessau at Hamborg ble erklært for åpen by, ble den besatt uten kamp av engelskmennene torsdag middag. Den største militære sensasjonen er imidlertid at de tyske styrkene i Nord-Italia og det vestlige Østerrike med Salzburg, deler av Tyrol, Steiermark og flere steder har overgitt seg betingelsesløst. Dette skjedde onsdag i nærvar av øverstkommanderende for Wehrmacht og øverste SS-general. Denne overgivelsen omfatter ca. 1 mill. mann. De nå bare helt betydningsløse styrker som gjør motstand i selve Tyskland, og de er fratatt enhver mulighet for noen langvarig motstand. Etter at Prag ble erklært som åpen hospitalsby, må en kunne gå ut fra at heller ikke styrkene i Böhmen-Mähren akter å føre noen håpløs selvutslettelseskamp.

De militære begivenheter er imidlertid etter hvert kommet helt i skyggen av det som skjer på den diplomatiske og politiske fronten. I minst er de avgjørelser som her blir truffet i de nærmeste dager avgjørende for vårt eget lands skjebne. Det er ennå for tidlig å ha noen sikker formening om hva admirals Dönitzs maktovertakelse betyr. Foreløpig ser det ut som om alle de gamle partikoryfeene er skjøvet helt til side. Noe har sikkert - som det meldes om Hitler og Göbbels - begått selvmord, men det er utvilsomt også noen som har kommet i foreløpig sikkerhet til utlandet eller forsøker å gå "i dekning" i Tyskland. De to hovedspørsmål som først og fremst reiser seg er: 1. Hvilken politikk akter Dönitz å slå inn på? Velger han en forsetning av krigen på et eller annet grunnlag eller er det hans hensikt å forberede en alminnelig kapitulasjon? 2. Har han den nødvendige autoritet til å få alle kretser av nazipartiet og offiserstanden til å bøye seg for de avgjørelser han tar? Hans proklamasjon til folket og soldatene synes å hvile på illusjoner om at det er mulig å få de vestallierte med på en allianse mot Sovjetsamveldet. Noe liknende kommer til uttrykk i den noe spakete tale som hans nye utenriksminister, greve Schwerin-Krossingk nettopp holt. Dette forsøket på å skape splid blant de allierte nasjoner er i London og Washington mottatt med hånlig overberøhet, og det kan uten videre sies at denne utvei er like stengt for Dönitz som den var for Himmler. På den annen side er det helt åpenbart at det hersker atskillig uenighet i tyske kretser om hvilken vei man skal slå inn på. Massekapitulasjonen i Italia og Østerrike, erklæringen fra Tyrols gauleiter om at Innsbruck ikke skal forsvares og en rekke andre omstendigheter tyder på at selv ledende nazister nå ser en ubetinget kapitulasjon som den eneste mulighet. Hva Norge og Danmark angår synes situasjonen foreløpig å være helt på det uvisse. De påbegynte kapitulasjonsforberedelser i Danmark er stoppet av general Lindemann etter Dönitzs proklamasjon. En ubekreftet melding til Svenska Dagbladet forteller at Dönitz har hatt en konferanse i København med Terboven og dr. Best. Bestemmer de seg for den galskap å villo "forsvare" Danmark og Norge blir det en kamp mot dansker og nordmenn og mot de vestallierte som de har erklært seg villig til å kapitulere overfor. En så håpløst paradoksal krig må man vel kunne håpe at store deler av de tyske styrker motsetter seg.

Når det gjelder våre egne quislinger, er det åpenbart at det er sterke krefter som går inn for en betingelsesløs kapitulasjon, men det er naturlig at en del av disse i siste omgang kan bli tvunget til å gå den vei som ledelsen bestemmer. Når man en gang har gitt seg inn under kadaverdisiplinen, er det vanskelig å komme løs igjen. - Vår linje er under enhver omstendighet klar. Så lenge situasjonen er så svevende og uklar som den nå er, er det grunn til med all kraft å innskjerpe: 1. HL.s forholdsordre nr. to: PÅ VAKT LOT PROVOKASJON. VERDIGHET - RO - DISIPLIN. 2. F.O.s ordre til hjemmestyrkene: RO OG BLSINDIGHET HOS LEDERNE - UROKKELIG DISIPLIN BLANT MANNSKAPENE.

Situasjonen i Danmark.

Den siste tids sensasjonelle hendelser har skapt stor forvirring blant tyskerne i Danmark. Det rykte som vi hørte i begynnelsen av uken om at samtlige tyske stridskrefter i Danmark hadde kapitulert og overlatt makten til Kong Christian var imidlertid ikke riktig. Når dette skrives, er det bare lokale tyske kommandanter - det nevnes i 4 byer - som har tilpudt overgivelse og foretatt forberedelser til avvikling av okkupasjonen. På autoritativt hold i Danmark erklærer man at man ikke vil anerkjenne noen avgjørende endring i okkupasjonsforholdene før det foreligger en betingelsesløs tysk kapitulasjon overfor Vestmaktene og Sovjetsamveldet. Først når dette er skjedd, kan en endelig opphevelse av okkupasjonen finne sted med alle forutsette, politiske og konstitusjonelle konsekvenser. Det danske Frihetsråd har oppfordret til ro og disiplin. Dansk pressetjeneste melder at en ny dansk regjering, bestående av 8 representanter for motstandsbevegelsen og 8 representanter for de gamle partiene står ferdig til å overta makten så snart dette skulle vise seg nødvendig.

Hitlers død.

Hitlers ettermann, admiral Dönitz, har som en kunne vente søkt å skape en legende om at menneskehetens fiende nr. 1, Adolf Hitler, døde "heltedøden" i Berlin. Hans fremstilling av førerens endelig motsies klart av de uttalelser som Himmler og general Schillenburg fremsatte overfor grev Bernadotte for snart 14 dager siden. Eisenhower har meddelt at Himmler sa til Bernadotte at Hitler hadde fått slag og ville dø innen 48 timer. General Schillenburg hadde ved samme anledning sagt at Hitler hadde fått hjernebldning. Den siste versjon går imidlertid ut på at Hitler saut Gøbbels begikk selvmord. Denne opplysningen har russerne etter Berlins fall fått av Gøbbels stedfortreder Fritzsche. Fullstendig klarhet vil en neppe nå fram til for allierte myndigheter har kunnet avhøre flere vitner. Inntil videre har vi ikke en gang 100 % sikkerhet for at Hitler er død.

Frigivelsen av norske og danske politiske fanger.

I et intervju med svenske aviser har grev Bernadotte gitt en kort redegjøring for sitt arbeid med å få frigitt de norske og danske politiske fanger i Tyskland. Grevnen søkte kontakt med Himmler allerede i februar og 12. mars fikk han Himmlers tilsagn om at fangene skulle bli frigitt. Men det svenske røde kors måtte selv stille transportmidler til disposisjon. Det ble skaffet 75 svenske bussar og i løpet av april er overføringen av fangene til Sverige på det nærmeste fullført. I en dansk utsending over London ble det sagt at tyskerne hadde holdt tilbake de danske kommunistiske fanger, men at disse nå sannsynligvis var befridd av russerne.

Kort utenriksnytt:

Pierre Laval, som kom til Barcelona i et tysk fly, er arrestert av de spanske myndigheter, som opplyser at de vil stille ham til disposisjon for de forente nasjoner. -- Trygve Lie er valgt til formann for den kommisjon på San Francisco konferansen som skal planlegge den verdensomfattende sikkerhetsorganisasjon som skal etableres etter krigen. Blant de alliertes fanger er generalfeltmarskalk von Rundstedt, general Ritter von Epp, generalfeltmarskalkene von Weiss og Sperle. (von Weiss ble tatt i Syd-Tyskland av 7. armé.) Göring, som tidligere har vært sinnssyk, skal ha fått et tilbakefall. London melder at 1200 fanger, vesentlig gisler, skal frigis fra Gripi.

Norsk lov skal etter rede i Norge.

Justisminister Terje Vold uttalte i London Radio igår at generelt sett gjelder først og fremst den regel at alle lover som gjaldt i Norge før 9. april får full gyldighet så snart okkupasjonen er opphørt. Alle "lover" om straff og inndragning som quislingene og tyskerne har utstedt opphører å gjelde, likeledes selvsagt alle bestemmelser som strider mot Grunnloven. Ved okkupasjonens opphør vil regjeringen offentliggjøre lister over hvilke av de bestemmelser som er gitt under okkupasjonen som øyeblikkelig annulleres og hvilke som skal gjelde inntil videre. I fredsbevegelsen skal også de gamle lover og vedtak gjelde inntil de respektive organisasjonsinstanser anderledes bestemmer. Det er en viktig forutsetning for at vi hurtig skal nå fram til en velorganisert

FF

FRI FAGBEVEGELSE

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 20.

5. årgang.

7. mai 1945.

Arbeidslivet etter befrielsen.

En tysk kapitulasjon i Norge kan nå ventes når som helst. Det blir i overgangstiden uomgjengelig nødvendig at arbeidslivet opprettholdes uten avbrytelse. Bare da vil det bli mulig hurtig og effektivt å få vårt krigspregete produksjonsliv ominnstillet til fredsoehov. Så lenge ingen andre paroler eller retningelinjer foreligger, må derfor enhver bli på sin arbeidsplass, selv om det dreier seg om direkte krigsproduksjon. Dette er absolutt nødvendig for å unngå det kaos som vil oppstå hvis alle skulle styrte fra sine midlertidige plasser og søke til sine hjemsteder. De som er tvangsutskrevet og de som på grunn av sin deltakelse i krigen eller motstandsbevegelsen er kommet vekk fra sitt gamle arbeid, skal ifølge vedtatt forordning få sitt arbeid tilbake. Det vil så snart som mulig bli kunningjort hvordan enhver skal melde seg til sine tidligere arbeidsplasser. -- Ingen arbeidsgiver må i overgangstiden avskjedige noen uten godkjennng fra myndighetene. Eventuelle konflikter med arbeidsgiverne må ikke møtes med plutselige aksjoner, men søkes ordnet gjennom de faglige organisasjoner. -- Når befrielsen er et faktum, må enhver arbeider og funksjonær snarest mulig bringe sitt organisasjonsforhold i orden.

Situasjonen.

Når dette skrives (kl. 5 i natt) foreligger det ennå ingen tysk kapitulasjon for vårt lands vedkommende. Et forlydende sier at Montgomery skal ha avslått å godta en tilpudt tysk overgivelse i Norge fordi tilbudet ikke også var rettet til russerne. På den annen side foreligger det ikke noen offisielle meldinger om at sjangsonen for en fredelig kapitulasjon er blitt mindre. Det er videre verd å merke seg at Dönitz i en ny radiotale uttrykkelig har presisert at ordren til de tyske troppene om ikke å begynne gerillavirksomhet eller ødelegging av transportmidler o.l. også omfatter Norge. -- Vår regjering som står i intim kontakt med så vel H.L. som den norske og allierte overkommando har senat ut en innstendig oppfordring om å bevare ro og disiplin. Utviklingen i Holland og Danmark etter kapitulasjonen viser klart at vi også i den aller første tiden etter en eventuell kapitulasjon, må følge denne henstilling.

Sammendrag av søndagens meldinger: Restene av 9. og 12. t. armé på midtfronten har overgitt seg til 9. a. armé. -- I münchenområdet kapitulerte to tyske arméer lørdag. (200-400.000 mann). Våpenstilstanden inntrådte her søndag kl. 12. 24. t. armé ved Lichtenstein har kapitulert for 1. fr. armé. Praktisk talt bare hovedkvarteret var igjen. -- Foruten i Norge står det nå tyske tropper i Tsjekkoslovakia, Østerrike, Kroatia, på Kreta og Øyer i Egeerhavet, i La Rochelle og et par andre franske havner, i Breslau, Kurland, på Kanaløyene samt et par steder i Nord-Tyskland på russernes avsnitt. De hardeste kampene pågår i Tsjekkoslovakia hvor amerikanerne etter å ha tatt Pilsen rykker mot Praha der det foregår harde kamper mellom tyskerne og hjemmestykker. -- 87 dansker er drept under kamper etter kapitulasjonen. befridd av de allierte: Kong Leopold av Belgia, Daladier, Weygand, Reynaud, Gamelin og Niançiller. Fanget: Den tyske overbødél i Polen, Frank (etter selvmordsforsøk i Berchtesgaden), v. Neurath, Reichsprotektor dr. Frick (Böhmen-Mähren) og Hitlers adjutant. -- 130 danske kommunister antas myrdet i Tyskland.

SISTE:

I DEN NORSKE SENDINGEN KL. 6, 30 IDAG BLE DET SAGT AT ALLE LONDON-AVISER IMORGES REGNER MED AT TYSKLANDS ENDELIGE OG TOTALE KAPITULASJON ER UMIDDELBAR FORESTÅENDE. MAN MENER AT DÖNITZ NÅ HAR GATT MED BETINGELSESLOS OVERGIVELSE TIL SAMTLIGE 3 STORMAKTER. KAPITULASJONEN BIL BLI KUNNGJORT SAMTIDIG I LONDON, WASHINGTON OG MOSKA. CHURCHILL SKAL MELDE NYHETEN GJENNOM RADIO. KONG GEORG ER KOMMET TIL LONDON.

HISTORISKE DAGER.

Allerede sist onsdag kom general Blumentritt til Montgomerys hovedkvarter og tilbød å forhandle om kapitulasjon og neste dag innfant storadmiral von Friedeburg og 4 andre høytstående tyske offiserer seg hos Montgomery og tilbød overgivelse til de vestallierte av 3. tyske armegruppe som sto overfor russerne i Nord-Tyskland. Montgomery svarte at det kunne han ikke gå med på. Disse styrker måtte overgi seg til russerne. I stedet spurte han om ikke de tyske styrker som sto overfor 2. britiske og 1. kanadiske arme i Vest-Holland, Nordvest-Tyskland, Schleswig-Holstein og Danmark innbefattet også Helgoland og de Frisiske øer, var villig til å kapitulere. Tyskerne svarte først nei, men da Montgomery på et øyeblikk viste dem hvorledes den militære situasjon hadde utviklet seg i løpet av det siste døgn, endret de plutselig mening. Det var tydelig at de ikke visste hvor ille situasjonen var. Admiral von Friedeburg brøt endog sammen i voldsom gråt. Delegasjonen reiste nå tilbake for å få fullmakt av feldmarsjall von Busch til å undertegne en betingelsesløs kapitulasjon. Dagen etter - fredag kl. 10,25 - var delegasjonen kommet tilbake til Montgomerys hovedkvarter på Lüneburgerheden og kapitulasjonsceremonien var undagjort i løpet av 5 minutter. Først undertegnet de tyske representanter, bleke og sterkt beveget. Montgomery skrev deretter under på kapitulasjonsdokumentet, idet han gjorde merksam på at han handlet på vegne av general Eisenhower. Kapitulasjonen ble utfordiget på engelsk og tysk, den engelske tekst skulle være rettsgyldig ved eventuell tvist. Våpenhvilen skulle inntre kl. 0 lördag morgen. Den siste kamphandling forekom kl. 7,10 da et Focke-Wulf-maskin ble skutt ned av engelske piloter.

De praktiske detaljer ved overgivelsen ble bestemt i et møte kort etter at kapitulasjonen var undertegnet. Montgomery uttalte på en pressekonferanse at han ikke hadde hatt anledning til å drøfte spørsmålet om Norges skjebne, dels fordi ingen representanter for den tyske forsvarsmakt i Norge var til stede og dessuten fordi dette spørsmålet også angikk russerne som sto i Nord-Norge. I en av paragrafene i overgivelsesdokumentene understrekes for øvrig at kapitulasjonen ikke har noe å gjøre med de forhandlinger som pågår om total tysk kapitulasjon på alle frontavsnitt. Søndag ble det i Hilversum undertegnet et supplerende kapitulasjonsdokument av general Blaskowitz som var undertegnet i Montgomerys hovedkvarter.

I Danmark er det etter befrielsen kommet til sammenstøt mange steder i landet mellom fanatiske tyske og danske nazister og danske hjemmestyrker, til dels støttet av allierte styrker. De sistnevnte er imidlertid herre over situasjonen. Hjemmestyrkene og politistyrker som kom fra Sverige i samme øyeblikk som kapitulasjonen var et faktum, har arrestert tusener av quislinger. Dr. Best og Fritz Clausen er blant dem som er tatt i forvaring.

I Holland har det også vært uroligheter, flere hollendere som feiret befrielsen er drept av S.S.soldater bl.a. i Rotterdam og Dordrecht.

Våre landsmenn som gjennom lange måneder og år har utholdt fangenskap i tyske konsentrasjonsleire er kommet til Sverige. De er igejn frie mennesker i et fritt land. Hele nasjonen har med spenning og engstelse hatt disse landsmenn i tankene helt fra den dag de første ofrene ble sendt sørover. Etter hvert ble det flere og flere av dem. Vi som levde på "frifot" i "konsentrasjonsleiren Norge" hadde til slutt alle en eller flere slektninger og venner i Gestapos fangeshull. Mange av dem har bukket under i fangenskapet og ennå flere er slitt eldte, slitt og underernært. For oss her hjemme har de alle vært et levende stykke Norge og et symbol på motstandsviljen og standhaftigheten i folket vårt.

Det har vært vårt brennende ønske og et mål for vår kamp at også de skulle bli befridd sammen med landet. Nå er det merkelige hendt at de gjenvant friheten for oss. Vi vet at deres tanker er hos oss i disse avgjørende timene. Vi sender dem vår hjerteligste hilsen og teller utålmodig timene til vi kan rekke dem hendene til velkommen i et fritt og seirende Norge med en

FRI FAGBEVEGELSE: